

CHKO *eský les*

Preventivní hodnocení krajinného rázu území

aktualizace studie

Hlavní e-itel: Luká-Klouta

Datum: listopad 2014

CHKO Český les

Preventivní hodnocení krajinného rázu území

aktualizace studie

Hlavní e-itel: Mgr. Lukáš Klouda

Objednatel: Česká republika – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Kaplanova 1931/1, 148 00 Praha 11 - Chodov

Spolu e-itel: Ing. arch. Milan Salaba

Mgr. Lukáš Klouda

technický poradce v oblasti fiP

Högerova 811/12, 152 00 Praha 5

tel.: 776 753 469

klouda.l@seznam.cz

Praha, listopad 2014

Obsah

A Úvodní část

- A.1 Úvod, zadání a cíl práce
- A.2 Metodika a terminologie
- A.3 Charakteristika zájmového území

B Prostorová a charakterová diferenciacce území

- B.1 Úvod
- B.2 Charakteristika oblastí krajinného rázu (ObKR)
- B.3 Charakteristika míst krajinného rázu a delimitace pásem ochrany krajinného rázu
- B.4 Podmínky ochrany krajinného rázu a návrh opatření a limit

C Kategorizace sídel

- C.1 Úvod
- C.2 Kategorizace sídel

Použitá informační zdroje

Seznam příloh

A. Úvodní část

A.1 Úvod, zadání a cíl práce

A.1.1 Úvod a zadání

Aktualizace preventivního hodnocení krajinného rázu CHKO Český les představuje pokladový krajinný materiál zpracovaný na základě požadavku Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. Předložená studie navazuje na studii zpracovanou kolektivem pod vedením doc. Ing. arch. Ivana Vorla (ATELIER V) z roku 2007 o *Preventivní hodnocení krajinného rázu CHKO Český les*.

Základním motivem tohoto typu dokumentu je v rozsahu v určitého územního celku (typicky s velkoplošnou zvláštní ochranou) provést jeho (vícestupovou) prostorovou a charakterovou diferenciaci na menší prostorové jednotky a v nich definovat charakteristické vlastnosti a znaky a hodnoty krajinného rázu. V rámci těchto menších územních jednotek je pak nezbytné stanovit podmínky a doporučení k ochraně krajinného rázu, a to v odstupované formě.

Do předkládané aktualizace byla v modifikované podobě zařazena část vnující se problematice osídlení. Přesněji se jedná o kategorizaci sídel, a to v závislosti na jejich dochovanosti, zahrnující jejich bližší charakteristiku a návrh podmínek jejich dalšího rozvoje. Tato problematika tvoří klíčovou část celé předložené studie a představuje také hlavní podnět zpracování aktualizace preventivního hodnocení krajinného rázu CHKO Český les. Digitální výstup v rámci zpracované aktualizace pak tvoří digitální mapové výstupy zpracované v prostředí GIS.

A.1.2 Cíl práce

V obecné rovině lze cíl vypracování předloženého materiálu shledávat v existenci pomocného podkladu pro činnost správy CHKO Český les a dalších orgánů státní správy v širším spektru jejich činností. Jako primární se v tomto ohledu projevuje vyuffití preventivního hodnocení v oblasti územního plánování a poizování územní-plánovací podkladů a územní-plánovacích dokumentací. Tyto nástroje územního plánování představují hlavní a závazný dokument sledující v určeném časovém horizontu budoucí vývoj území. Potéba implementace zásad ochrany krajinného rázu v nástrojích územního plánování je tak značně naléhavá a nutná i s ohledem na vlastní legislativní rámec územní-plánovací problematiky. Analytická část preventivního hodnocení nachází uplatnění v územní analytických podkladech, kde jsou v souladu s příslušnou vyhláškou stavebního zákona sledovanými jevy *oblasti a místa krajinného rázu*. Prostorová a charakterová diferenciacie území CHKO na tyto dílčí územní jednotky je obsahem části B této studie.

V konkrétní rovině lze uplatnění preventivního hodnocení spatřovat v následujících činnostech:

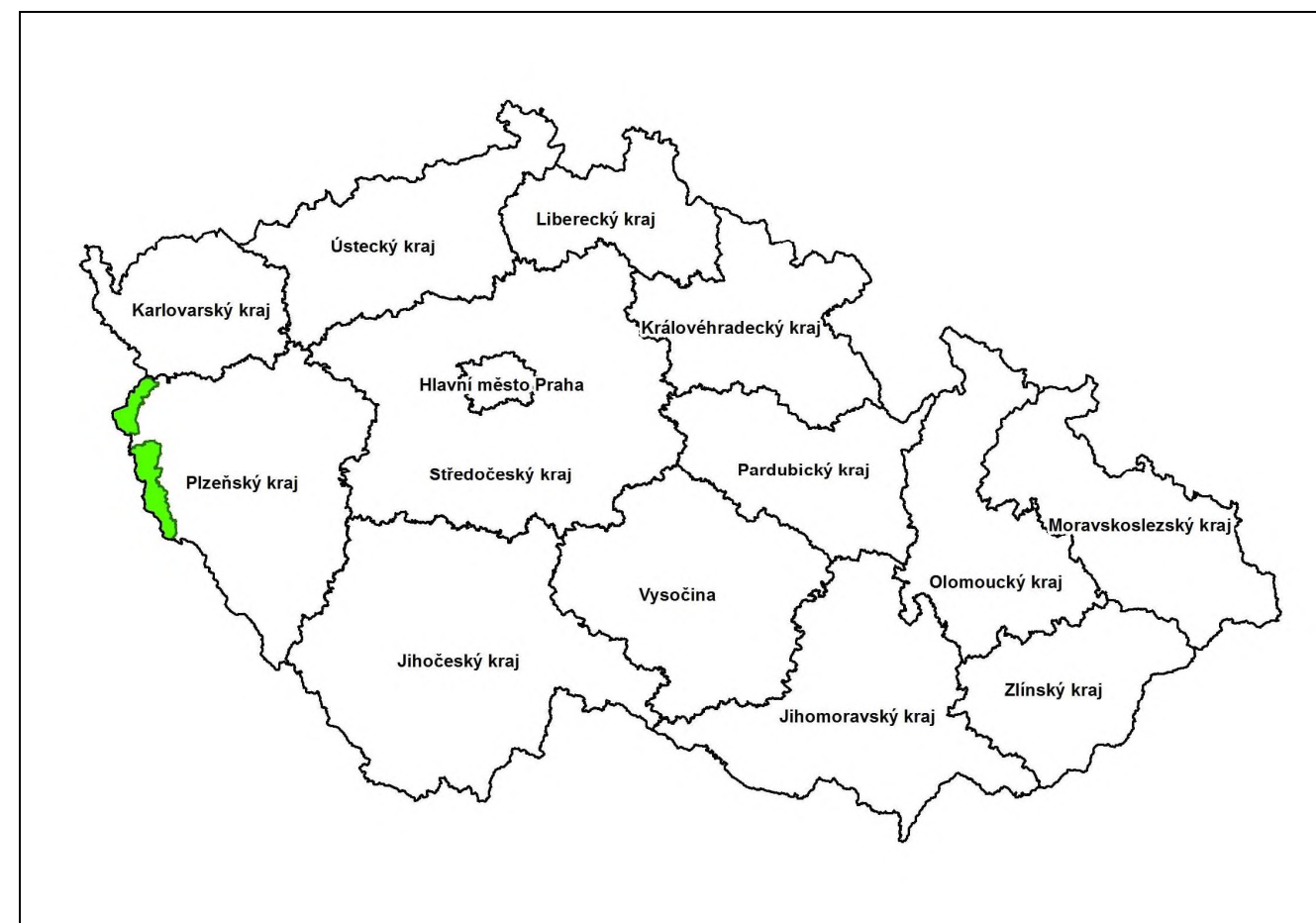
- Vydávání souhlasů a stanovisek podle § 12 a § 44 zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění
- Vydávání stanovisek z titulu dotčeního orgánu (spolupráce s orgány územního plánování v procesu tvorby územní plánovací dokumentace a další agendy v gesci stavebního zákona)
- Tvorbu plánů péče, preventivní ochrany krajinného rázu
- Stanovení odstupované ochrany krajinného rázu
- Stanovení rámcových podmínek pro zamýšlené zásahy do krajinného rázu jeť před zpracováním projektové a jiné dokumentace záměru.

Studie je odborným nezávazným materiálem smírné povahy, pro správu CHKO představuje pouze podklad pro své rozhodování.

Jak již bylo uvedeno, studie vychází z již dříve zpracovaného výše uvedeného preventivního hodnocení. Těžiště této studie spoívá v části vnované osídlení a charakteristice a kategorizaci sídel, stanovení podmínek ochrany krajinného rázu ve vztahu k jejich možnému rozvoji (část C). Aktuálně

provedená prostorová a charakterová diferenciacie území (část B) se oproti předchozí výše citované studii liší v hierarchickém pojetí, kdy území je členěno pouze ve dvou úrovních a na oblasti krajinného rázu a místa krajinného rázu (v souladu s územní-plánovací legislativou).

obr. A.1: Poloha CHKO Český les

A.2 Metodika a terminologie

V současné době není v problematice ochrany krajinného rázu k dispozici závazná metodika. Tato skutečnost však podle autora této studie nese vzhledem k diverzitě krajiny na území R a nepotlačitelnému individuálnímu lidskému náhledu na danou problematiku více pozitivních aspektů.

Zpracovaná aktualizace preventivního hodnocení krajinného rázu CHKO Český les se v souladu s metodickým listem AOPK opírá především o metodický postup Správy CHKO, který autor Bukáček a Matějka, využívající tradiční analyticko-syntetickou osnovu:

- determinace základních charakteristik území
- diferenciací území na specifické územní celky
- identifikace charakteristik krajinného rázu
- hodnocení prostorových vztahů charakteristik krajinného rázu v etnodelimitace pásmech odstupované ochrany
- doporučení a opatření k ochraně krajinného rázu

Při zpracování byl dále nápomocen metodický postup často využívaný při kauzálním posuzování záměru na krajinný ráz - Posouzení vlivu navrhované stavby, změny nebo změny využití území na krajinný ráz kolektivem autorů (Vorel, Bukáček, Matějka, Culek, Sklenička). Tento metodický postup odráží požadavky § 12 zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění, v etnodelimitace uvedené a doplněné (Míchal, Löw) terminologie používané dále v textu této studie:

krajina je část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkcí a propojených ekosystémů a civilizačními prvky (§ 3 zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění).

krajinný ráz je zejména přírodní, kulturní a historickou charakteristikou určitého místa nebo oblasti (§12 zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění); obraz krajiny.

preventivní ochrana krajinného rázu je vyhodnocení krajinného rázu území a stanovení limitů a opatření k jeho ochraně, event. stanovení územní diferencované intenzity ve veřejném zájmu na ochranu krajinného rázu (pásma odstupované ochrany), návrh eliminace negativních a rušivých znaků.

aktuální (kauzální) ochrana krajinného rázu je posouzení vlivu konkrétního záměru na krajinný ráz daného území (vliv navrhovaných staveb a technických zařízení, vliv změny, vliv využití území), tj. posouzení zásahu do krajinného rázu.

estetická hodnota krajiny je vyjádření přírodních a kulturních hodnot, harmonického měřítka a vztahů v krajině; předpokladem vzniku estetické hodnoty jsou subjektivní vlastnosti pozorovatele, objektivní okolnosti pozorování a objektivní vlastnosti krajiny (skladba a formy prostor, konfigurace prvků, struktura sloflek).

harmonické měřítko krajiny je vyjádření takové členění krajiny, které odpovídá harmonickému vztahu změny přírodních a přírodních prostředí; z hlediska fyzických vlastností krajiny se jedná o soulad měřítka celku a měřítka jednotlivých prvků.

přírodní charakteristika krajinného rázu zahrnuje vlastnosti krajiny určené jak trvalými přírodními podmínkami, kterými jsou především geologické, geomorfologické, klimatické a biogeografické poměry, tak aktuálním stavem ekosystémů.

historická charakteristika krajinného rázu je specifickou součástí kulturní charakteristiky a spoívá v souvislostech kulturních a přírodních charakteristik oblasti i místa; historická charakteristika je klíčová pro pochopení logiky vztahů mezi přírodními vlastnostmi krajiny, jejím využíváním

vzhledem k jejich trvalé (dlouhodobé) udržitelnosti; měly by nést stopy významných historických událostí.

kulturní charakteristika krajinného rázu je dána zejména využíváním přírodních zdrojů lovkem a stopami, které v krajině zanechal.

krajinná slofka je relativně homogenní ekologická jednotka, je souhrnem prvků uvnitř krajiny, má jednotný projev a vyznačuje se stejnou funkcí; velikostí relevantní krajinnému měřítku (Forman et Godron 1993, upraveno).

krajinný prvek je skladebnou jednotkou krajinné slofky. Je buďto přírodní nebo umělé.

oblast krajinného rázu je krajinný celek s podobnou přírodní, kulturní a historickou charakteristikou odrážející se v souboru jejích typických znaků, který se výrazně liší od jiného celku ve všech charakteristikách i v těch, které z nich a který zahrnuje více míst krajinného rázu; je vymezena hranicí, kterou mohou být přírodní nebo umělé prvky nebo jiné rozhraní měřících se charakteristik.

místo krajinného rázu je část krajiny relativně homogenní z hlediska přírodních, kulturních a historických charakteristik a výskytu estetických a přírodních hodnot, které odlišují místo krajinného rázu od jiných míst krajinného rázu. Je nejmenším hodnoceným prostorem; jedná se zpravidla o vizuálně vymezený krajinný prostor (konkávní nebo konvexní), který je pohledově spojitý z výšiny pozorovacích stanovíšť, nebo o území typické díky své výrazné charakterové odlišnosti.

přírodní hodnota je dána kvalitativními parametry zastoupených ekosystémů ve vztahu k jejich trvalé udržitelnosti, reprezentativností aktuálních znaků ve vztahu ke stanovitelným podmínkám, prostorovými parametry, harmonickým charakterem interakcí mezi ekosystémy, výraznými přírodními dominantami krajiny.

znak krajinného rázu je jednotlivá část krajiny, podílející se na utváření krajinného rázu. Tyto části společně utvářejí přírodní, kulturní a historickou charakteristiku krajinného rázu.

rys krajinného rázu je soubor znaků vyjadřující určitou specifickou vlastnost segmentu krajiny.

atribut krajinného rázu je charakteristický znak vyjadřující přírodní, kulturní nebo historické kvality segmentu krajiny.

dominanta krajiny je převládající, hlavní, základní slofka, převládající prvek v konfiguraci hmotných prvků krajinné scény. Krajinné dominanty jsou typizovány podle podvodu na přírodní, kulturní nebo smíšeného podvodu, případně na historické a soudobé.

A.3 Charakteristika zájmového území

A.3.1 Vymezení území a obecná charakteristika

Vymezení zájmového území, kterou je v nově tato studie, je určeno hranicí Chráněné krajinné oblasti Český les. Detailní popis o vedení této hranice uvádí příloha 1 Nařízení vlády 70/2005 Sb., kterým se vyhláší Český les. Toto nařízení je součástí přílohy Rozbor Chráněné krajinné oblasti Český les v rámci zpracovaného Plánu péče pro CHKO.

CHKO Český les se rozkládá při státní hranici se Spolkovou republikou Německo ve dvou oddělených částech přírodně mezi obcemi Česká Kubice (Folmava) na jihu a Broumov na severu. Celá CHKO leží v Plzeňském kraji (bývalé okresy Domažlice a Tachov, nyní ORP Domažlice a Tachov). Rozloha CHKO Český les činí cca 473,42 km², což jíadí v ČR mezi ostatními CHKO ke středně rozlehlym.

V blízkém povale horizontu je plánována úprava hranic CHKO o rozšíření o vybraná území (údolí Bílovy pod Velkými Albrechticemi, Polárkový a Pastevní rybník u Polanky nad Odrou a území navazující na severní hranici CHKO o přírodní rezervace Rezavka) a zároveň na mnoha místech redukce (výrobní areály, lesní flezní koridoru). Tématické mapové výstupy v této studii jsou zpracovány pro přípravný rozsah CHKO.

Mezi jinými specifiky se na stávající podobě CHKO Český les zásadním způsobem odráží dopady povaleného vývoje. Povalené události se nejzřejměji podepsaly na osídlení území. Pevňující německé obyvatelstvo bylo po II. světové válce vysídleno, což mělo v následujících letech za následek razantní snížení lidnatosti. Exponovaná poloha na hranicích socialistického bloku, přítomnost flezní opony a zazení značné části území Českého lesa do nepřístupného pásma vedlo v dle sledku k zániku mnoha sídel.

A.3.2 Přírodní charakteristika území

Geologie a geomorfologie

Samotný Český les náleží k nejstarším geologickým formacím Českého masívu označovaným souhrnným názvem moldanubikum. V rámci této formace je spíše konvenčně, nežli s ohledem na odlišnost v geologickém vývoji, vymezena jednotka moldanubika Českého lesa. Na západě s touto jednotkou souvisí Bavorský les a Hornofalcký les. Severní hranici tvoří styk s dyleškou jednotkou (dylešský svorový komplex), která má již zcela odlišnou geologickou stavbu a je azena k saxothuringiku (krušnohorské oblasti). Východní vymezení je determinováno tektonickou linií Českého k emenného valu, která zároveň tvoří hranici dvou odlišných regionálních geologických jednotek.

Horniny moldanubika Českého lesa jsou převážně jílovité a písčité sedimenty, relativně chudé na pestré vločky. Metamorfismus odpovídá moldanubikum Českého lesa ostatnímu moldanubiku. Jsou v něm zastoupeny migmatitické cordieritické pararuly, které v ose Českého lesa tvoří tři rozsáhlé komplexy (flámský, přímský a erchovský).

Český k emenný val tvoří pásmo nesouvislých k emenných hřibů, které se táhne od Furthu a Českého Kubice k Tachovu. Výskyty k emenného valu jsou morfologicky nápadné jako kamýky a skalní zdi.

Území Českého lesa západně od Českého k emenného valu a západně od borského masívu, který vyplňuje prostor Tachovské brázdy, není celé budováno nespornými horninami moldanubika. V tomto směru jsou například dokumentovány výskyty pararul domažlického krystalinika (vnitrozemské proterozoické jednotky) za linií k emenného valu. Magmatické horniny nejsou v moldanubikum Českého lesa přítomné. V těchto lesích v nejzápadnějším cípu jednotky tvoří velmi lenitý, prstovitě do okolních rul pronikající rozvadovský masív.

Český les se vyznačuje charakteristickou zlomovou tektonikou. Dva hlavní zlomové systémy, mariánskolázešský a tachovský, mají směrem SSZ-JJV a ohraničují poklesovou zónu chebsko-domaflického příkopu. Vedle těchto podélných dislokací existují i zlomy příčné na tuto linii, které jsou významné. Podle zlomových částí vystupují i magmatická tělesa, například borský masív.

Podobně jako horniny tertiární, nejsou v oblasti Českého lesa přítomné ani tvrdohorní sedimenty. To je způsobeno tím, že v krajině převládají erozní dle nad sedimentárními. V těchto sedimentech vznikla již ve starších tvrdohorách (pleistocénu), menší část je produktem geologické souasnosti (holocénu). K nejrozšířenějším patří svahové (deluviální) sedimenty, které se zpravidla hromadí na svazích hor.

V kvartéru vznikla i rašlinitá vrchovinná nebo přechodného typu ve vrcholových částech Českého lesa. Obsahují v těchto rašlinitých zemitých typu.

Českým lesem je označováno pohoří morfologicky výrazně vymezené v vnitrozemské oblasti Tachovskou brázdou a Poděškovskou pahorkatinou v protažení SSZ směrem od Folmavy k Broumovu. Na západě přechází do systému Hornofalckého lesa.

Detailní geomorfologické členění CHKO Český les zobrazuje následující schématické a grafické znázornění:

provincie: Česká vysočina

soustava: I Třemavská soustava

podstava: A eskolešská podstava

celek: IA-1 Český les

podcelek: IA-1A erchovský les

okrsek: IA-1A-a Haltravská hornatina

okrsek: IA-1A-b Nemanická vrchovina

okrsek: IA-1A-c Ostrovská vrchovina

podcelek: IA-1B Kateřinská kotlina

podcelek: IA-1C Přímský les

okrsek: IA-1C-a Málkovská vrchovina

okrsek: IA-1C-b Plešivecká vrchovina

okrsek: IA-1C-c Havranská vrchovina

okrsek: IA-1C-d Rozvadovská pahorkatina

podcelek: IA-1D Dylešský les

okrsek: IA-1D-a Třokovská vrchovina

okrsek: IA-1D-b Tišinská vrchovina

okrsek: IA-1D-c Třeškerská pahorkatina

celek: IA-2 Poděškovská pahorkatina

podcelek: IA-2A Tachovská brázda

okrsek: IA-2A-d Plánská pahorkatina

okrsek: IA-2A-f Bonětická pahorkatina

podcelek: IA-2B Chodská pahorkatina

okrsek: IA-2B-a Hostoušská pahorkatina

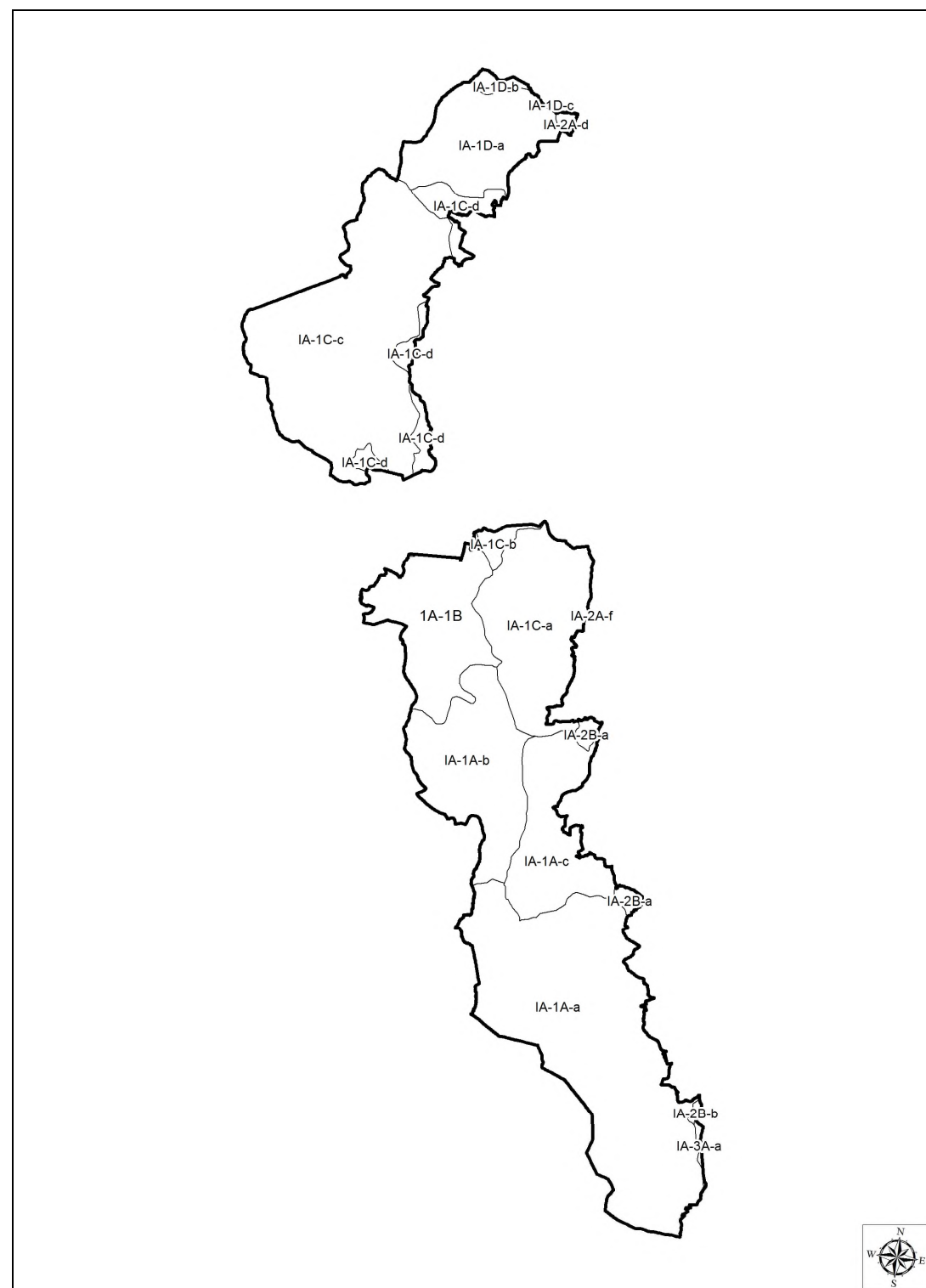
okrsek: IA-2B-b Poblovecká pahorkatina

celek: IA-3 Věrubská vrchovina

podcelek: IA-3A eskokubická vrchovina

okrsek: IA-3A-b Babylonská vrchovina

obr. . A.2: Geomorfologické členění CHKO Český les

Český les představuje je z geomorfologického hlediska tektonicky podmíněný, erozní denudační reliéf. Území Českého lesa patří geomorfologicky do subprovincie –umavské soustavy, a to do oblasti eskoleské podsoustavy. Český les je pokračováním Třemšavy, od níž je oddělen nížinnou V–erubskou vrchovinou, jejímž nejnižším místem je V–erubský průsmyk (510 m n. m.). Směr pohoria je severoseverozápadní a je rovněž pokračováním –umavského směru. Na našem území vystupuje v poměrně úzkém pruhu, v šířce 6 až 17 km. Východní omezení je tektonicky podmíněno Českým

krápníkem. Zlomový svah, nápadně pískový a až 350 m vysoký je nejvýraznější v jižní části mezi Českou Kubicí a Velkými Dvorce u Písnice. Severní, nížinný reliéf Českého lesa, omezený asi 100 m vysokým svahem oproti Tachovské bráně, je jinde mimo území CHKO ukončen výraznou pískovou elevací Dýlen.

Na současném podobě povrchu Českého lesa se významně podílelo mrazové zvětvování, a to hlavně v podmínkách pleistocenního periglaciálního klimatu. Jeho výsledkem jsou vrcholová skaliska a mrazové sruby, dále balvanová moře, sušivé proudy a kryoplanatiny. Celkový tvar pohoria výsledkem polygenetického vývoje reliéfu. Vyskytují se zde tvary vytvořené starým vývojovým procesem, tvary vzniklé mladší denudací a erozí i tvary vytvořené tektonickými pohyby a mrazovým zvětvováním.

Nadmořské výšky Českého lesa se pohybují mezi 426 až 1042 m (vrchov 1042 m, Třemšava 888 m, Haltrava 882 m, Na Sádce 847 m, Lysá 870 m, St. Her-tejn 879 m, Velký Zvon 863 m, Pivošské hory a Velká skála 791 m, Písnice 848 m, Havran 894 m, Dýlen 940 m). Pevládající výšková členitost 150 až 400 m charakterizuje členitou vrchovinu, podružněji plochou pahorkatinu.

Hydrologie

Územím prochází hlavní evropské rozvodí mezi povodími Labe (Severní moře) a Dunaje (Černé moře). Do Dunaje odtékají vody ze západních svahů Českého lesa odváděné menšími toky, zejména Celním, Hraničním, Kateřinským, Nivním a Nemanickým potokem a Teplou a Studenou Bysticí. Hlavní toky odvádějící vodu do povodí Labe jsou Mlýnský a Radbuza, zdrojnice Berounky. Mlýnský pramení ve Spolkové republice Německo, na 105 km vstupuje na území CHKO, které přibližně po 10 km toku zase opouští. Společně se svým levostranným přítokem, Hamerským potokem, odvoduje zhruba dvě třetiny severní části CHKO. Radbuza pramení ve výšce 720 m n. m. na svazích Pivošských hor v jižní části CHKO. Tok směřuje nejprve severně a u obce Smolov se poměrně ostře stáčí na východ.

Územní tok na území CHKO je v současnosti ovlivněn lidskou činností. Historicky zde vznikaly různé náhony pro sklárny, hamry a mlýny. Nejrozsáhlejší stavbou tohoto typu byl nepochybně tzv. Teplobystický kanál, dlouhý přibližně 16 km. Vodní režim v krajině Českého lesa byl více nežli to, dnes povětšinou zaniklými, stavbami ovlivněn prováděním intenzivních melioračních opatření především v 60. a 70. letech 20. století. Louky v okolí prakticky všech obcí na území CHKO byly v minulosti odvodňovány, rovněž koryta toků byla často napravena a zpevněna.

Kromě drobných rašelinových jezírek nejsou v současnosti na území CHKO žádné přirozené vodní nádrže. Uměle vytvořené nádrže a rybníky jsou většinou malé vodní plochy do rozlohy 1 ha. Největší nádrže je Václavský rybník (10,6 ha) na severním okraji jižní části CHKO. Z hlediska hydrologických poměrů jsou, především v severní části, významná rašelinová, která přispívají k zadržování vody v krajině.

Klima

Většina území Českého lesa patří do mírně teplého klimatu MT3, který je charakterizován mírným jarem i podzimem, krátkým, mírně vlhkým létem, a zima je normálně dlouhá s mírnými teplotami, suchá. Polohy nad 700 až 800 m n. m., Haltravský hřeben, vrchov, Písnický hřeben, náleží podle klasifikace klimatických oblastí ČR do klimatu chladného CH7. Pro tuto oblast je charakteristické velmi krátké a krátké léto, mírně chladné a vlhké, jaro je mírně chladné, podzim je mírný, zima je dlouhá, mírná, mírně vlhká.

Dlouhodobé průměrné roční teploty kolísají v závislosti na nadmořské výšce od 8°C v polohách kolem 400 m n. m. na Domávilce až po 4,565°C na vrchov. Z pohledu srážkové charakteristiky leží území na východním úpatí ve srážkovém stínu (v průměru 640 mm srážek). Uvnitř pohoria a na západních náhorních svazích jsou srážky vyšší nežli na okraji. Podstatně chladnější a vlhčí jsou vrcholové polohy.

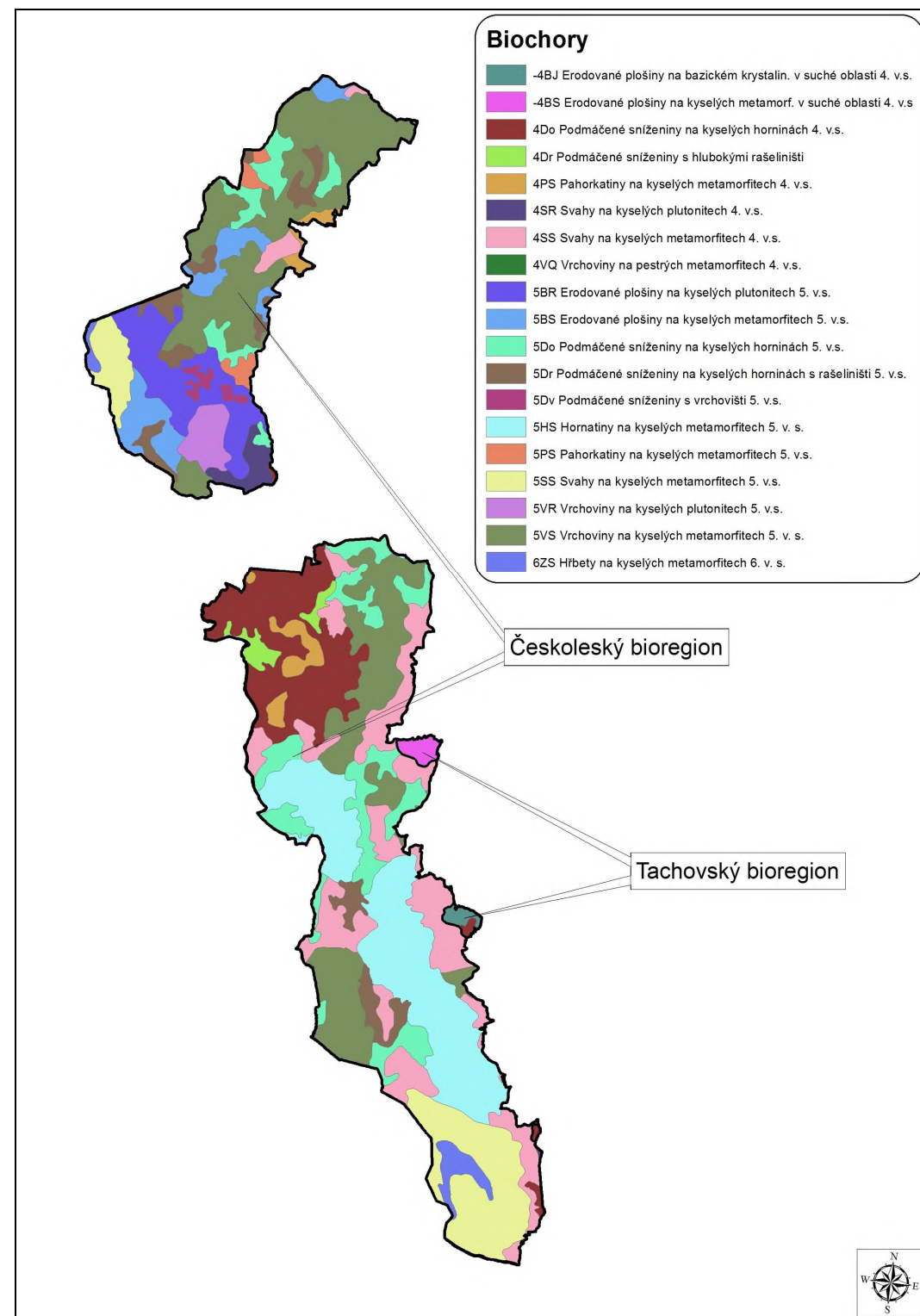

Biogeografie

CHKO Český les leží v biogeografické provincii středoevropských listnatých lesů, podprovincii hercynské. Naprostá většina CHKO Český les spadá do českoleského bioregionu (Culek a kol. 2003). Při východní hranici do CHKO Český les okrajově zasahuje bioregion Tachovský.

Z hlediska typologicky biogeografického bylo na území CHKO Český les zmapováno celkem 19 biochorů. Jednotlivé zastoupené biochory ukazuje legenda kartogramu obsaženého v obr. A.3.

obr. A.3: Biochory v CHKO Český les

Lesy

CHKO Český les je vysoce lesnatá, pozemky určené k plnění funkcí lesa (PUPFL) zaujímají cca 81 % její rozlohy.

Na dřevinné skladbě se zcela dominantně podílí smrk s téměř 80 %. Necelou desetinu ze zastoupených dřevin tvoří buk. 1 % podílu na dřevinné skladbě představují olše, borovice a bříza.

Zastoupení dřevin v druhové skladbě lesů není rovnoměrné. Smrk výrazně převládá v severní části, v jižní části je jeho podílová menší. Výskyt borovice lesní je soustředěn na sever jižní části CHKO, jinak se tato dřevina vyskytuje v okrajových částech CHKO. Jedle se vyskytuje v celé oblasti jen vzácně. V severní části CHKO je zajímavostí výjimečné zastoupení douglasky tisolisté, která se vyskytuje i ve starších porostech. Buk se vyskytuje ve většině v jižní části CHKO. Olše lepkavá se vyskytuje roztroušeně po celé oblasti, v dřevinné skladbě tvoří na prameništích a v Rozvadovské kotlině.

Současný způsob hospodaření v jednotlivých částech CHKO se výrazně neliší. Stav lesů na jednotlivých majetcích je ovlivněn hlavně místními rozdílnými stanovištními (klimatickými a půdními) podmínkami, méně způsobem hospodaření uplatňovaným v minulosti. Výrazná změna druhové skladby ve prospěch smrku na úkor smíšených porostů buku, jedle a smrku, která probíhala v 19. století, se projevila hlavně v severní části CHKO. Na Domafllicku, kde byly ve většině uplatňovány clonné způsobem obnovy porostů, se v porostech zachoval výjimečný podíl buku.

A.3.3 Zvláštní ochrana přírody

Status (velkoplošný) chráněného území má z titulu své existence celá oblast CHKO je členěna do 4. zón odstupovaných ochrany přírody.

I. zóna (nejpřísněji chráněná) má nejvyšší stupeň ochrany a zahrnuje nejvyšší části CHKO, většinou již vyhlášené za národní přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní rezervace a přírodní památky nebo připravené k vyhlášení MZCHÚ. V lesích tvoří I. zónu porosty s přírodě blízkou skladbou, většinou v kovářské a prostorově diferencované, z nichž je většina zařazena do kategorie lesa zvláštního určení nebo lesa ochranného. I. zónu mimo les tvoří obvykle pozemky, které dlouhá léta stály neobhospodařované. Jedná se o mozaiku mokřadních a rašelinných společenstev, prameniští a údolních niv s výskytem přirozených společenstev. Podíl I. zóny na celkové ploše CHKO činí necelých 4 %.

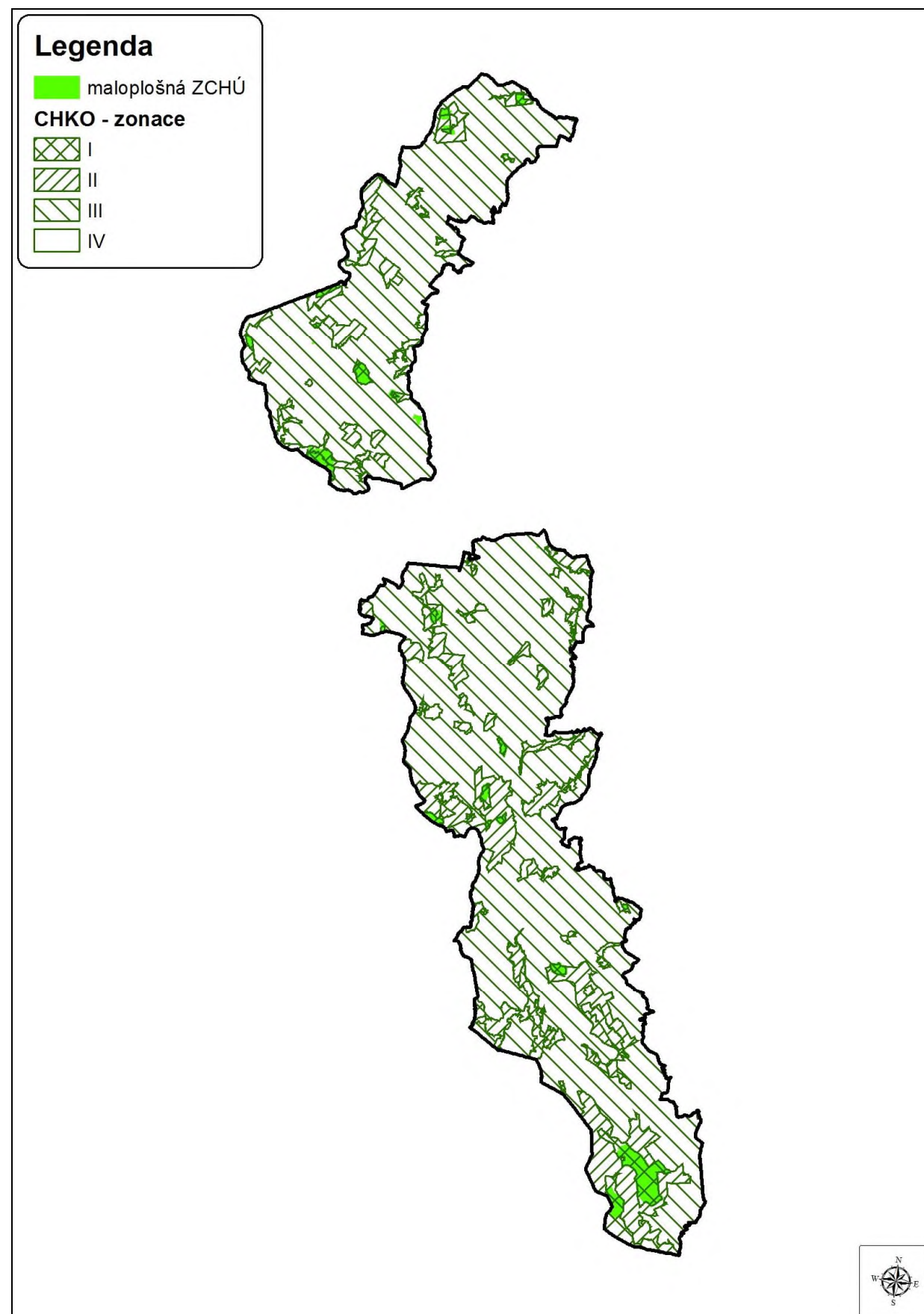
II. zóna, zahrnuje hodnotné ekosystémy v mozaice s ekosystémy silně významnými pozemnými a obvykle vytváří ochranný plášť I. zón. V lesích, zahrnutých do této zóny, převládají porosty s přírodě blízkou druhovou skladbou. Převládá kategorie lesa ochranného nebo lesa zvláštního určení, podíl lesů hospodářských je v důsledku arondace výjimečný. Mimo les jsou do II. zóny zařazeny území s uchovanými přírodními hodnotami, zemědělsky extenzivně obhospodařovaná pro přírodu přetrvávající způsobem. Podíl II. zóny na celkové ploše CHKO dosahuje více než 16 %.

III. zóna zahrnuje většinu území CHKO a je tvořena lesními i nelesními ekosystémy a menšími sídly. V lesích převládají porosty s výraznou pozemnou druhovou skladbou, ať jsou rozsáhlé plochy smrkových porostů charakteru monokultur. Porosty s přírodě blízkou skladbou se vyskytují jen ve fragmentech. Většina lesů je zařazena do kategorie lesa hospodářského. Do III. zóny jsou dále zařazeny travní porosty vhodné k extenzivnímu hospodaření. V nižších polohách jsou to i plochy s intenzivním hospodařením a s minimálním podílem orné půdy. Podíl III. zóny na celkové ploše CHKO dosahuje téměř 80%.

IV. zóna je nejmenší a tvoří cca 0,34 % plochy CHKO. Zahrnuje zastavěná území sídel (6 segmentů).

V rámci CHKO je vymezeno dále 23 maloplošných zvláštně chráněných území: 1 národní přírodní rezervace (NPR), 1 národní přírodní památka, 16 přírodních rezervací (PR) a 5 přírodních památek (PP), které shrnuje tabulka níže.

obr. . A.4: CHKO Český les ó zonace + maloplošná chrán ná území

tab. . 1: Maloplošná zvláštní chrán ná území

Kategorie	název	Kategorie	název
NPR	erchovské hvozdy	PR	Ostrá věk
NPP	Na poříčích		Pavlova Huť
PR	Broumovská bučina		Pleš
	Bučina u říčáru		Podkovák
	Bystřice		Starý Hřib-tejn
	Diana	Tišina	
	Dlouhý vrch	PP	Hvořínská louka
	Farské bařiny		Louka u Staré Huti
	Jezírka u Rozvadova		Milov
	Křížový kámen		Skalky na Sádce
Malý Zvon	Veský mlýn		
	Nad Hutí		

A.3.4 Kulturně-historický vývoj území

Horská pohraniční oblast s drsnějším klimatem rozlehlymi nepropustnými hvozdy neskýtaly příznivé podmínky pro lidské osídlení. Vhodnější podmínky nastaly s oteplením po skončení poslední doby ledové. Malé skupiny lovců-převážně z bavorského území pronikaly do západních částech do povodí Kateřinského potoka, Hřibního potoka (Rozvadov, Svatá Kateřina) a na Domafllicko (Svatá Anna u Horšovského Týna). Bezpečné doklady o osídlení českého lesa jsou pouze z jeho jižní části (Černý vrch u Hostouna).

Ve střední době bronzové byly jihozápadní části jednou z nejvýznamnějších oblastí země. Významnou pravěkou kulturou zde byla mohylová kultura a kultura milavská (1500-900 př. n. l.). Přítomnost Kelů (400 př. n. l.) je doložena nálezy keltských mincí z Mnichova a Pivon. V římském období a následující epochě stěhovavý národ (1. - 6. století) nebyla oblast příliš zalidněna. Na území slovanských předků, kteří od 7. století kolonizovali podhříbší českého lesa, přicházeli do oblastí téměř nezalidněných. Při zemských stezkách vznikaly strážní oporné body (Tuhoš - Domafllice).

Domafllicko leželo na přirozené spojnici se západní Evropou, důležitým koridorem v 9. a 10. století byla především trasa do Řezna. Do roku 973 do řízeňské diecéze náležely celé části, mezi Prahou a Řeznem fungovaly silné kulturní vazby (kronikářství, legendy).

Rozsáhlý lesní masiv českého lesa tvořil jako hraniční hvozdní hranici mezi dvěma rozdílnými národnostními a kulturními oblastmi - Čechy a Nemeckem. Zemská hranice se začala ustalovat v průběhu 11. - 12. století. V souvislosti s bitvou u Břetislava I. S nemeckým vojskem císaře Jindřicha III. V prostoru Věrubského průsmyku (r. 1040), jsou poprvé uváděni Chodové. Tito svobodní sedláci oproti poddaným měli oprávnění a úlev. Konali za to strážní službu v hraničních lesích a střežili zemskou hranici. Převládající osídlení Chodů sahalo od Chodové Planě přes Tachov a Píseň až na Domafllicko. Domafllickí Chodové obývali celkem 11 privilegovaných svobodných vsí v okolí Domafllic (Postekov, Klenice pod Erchovem, Chodov, Drahenov, Újezd, Stráň, Tlumačov, Starý Klíčov, Mrákov, Chodská Lhota, Pocinovice). Tachovská část byla v 13. - 15. století germanizována příchodem nemeckých kolonistů, zatímco Domafllicko zůstávalo vždy české. Z první poloviny 12. století se dochovaly písemné zmínky o lokalitách založených převážně vnitřním okrajem hraničního hvozdu (Píseň, Tachov, Bělá, Stráň, Staré Sedlčice a Svatá Kateřina). Od 12. století začalo

také osídlování vnitrozemských lesnatých oblastí a to kolonizačním úsilím klá-ter, které vrcholilo ve 13. století, kdy do jejich majetku náležely desítky vsí. Benediktinský klá-ter v Kladrubech, založený roku 1115, kolonizoval kraj mezi Mlý a Radbuzou, v etně jejich horních (horských úsek) tok. Kolonizace českého lesa se účastnil rovněž premonstrátský klá-ter v Teplé, biskupské dominium v Hor-ově a klá-ter v Pivoni u Poblovice.

Na počátku 13. století se začala zakládat města. Nejvíce měst založil v 60. letech 13. století Přemysl II. Otakar (Domaflice, Tachov). Současnost měst královskými vznikala městskými církevními feudály, klá-terní města, města svetských feudálů a města komorní, patřící přímo panovníkovi. Na přelomu 13. a 14. století byl region protkán hustou a poměrně stabilní sítí vesnic, města a feudálních sídel. K osídlení hornatých a podhorských oblastí docházelo však především tzv. vnějším kolonizací, která znamenala příchod německých kolonistů. Během 14. století byla kolonizace regionu českého lesa v podstatě dokončena, i když v centrální části hvozdu dosud existovaly pusté a obtížně přístupné rozsáhlé plochy hraničních lesů. Oblast byla protkána poměrně hustou a stabilní strukturou vesnic, města a feudálních sídel. Sídla vznikala v těsné blízkosti obchodních cest, které se dotvářely do definitivní komunikační sítě, zejména dálkové cesty z říje (Norimberská stezka na Píseč, Stříbro a Plzeň s variantou přes Tachov, železná cesta na Domaflice, Hor-ovský Týn a dále na Plzeň). (Vorel a kol., 2007)

V 15. století vznikaly nové osady již jen sporadicky. Zeměni byly husitské války, během nich byl vypálen například klá-ter v Pivoni i hrad Starý Herštejn, a když celá města sídel zanikla. V 16. století se situace stabilizovala. Rozvíjely se lechtické statky i poddanské vsi, obnovovaly se staré a zakládaly nové osady a města. Majitelé panství začínali využívat i bohatství úrodnosti osídlených lesů a vznikaly první sklárny (1560 - Stará Huč u Rybníka, 1572 - Huč v Mostku, 1591 - Eisendorfská Huč). Nevznikaly jen sklárny - lesy mizely v uhelných mířích, spalovaly se na pota-pot ebnu k výrobě skla, sbírala se smola. Vznikaly také nové pily, které zpracovávaly dřevěný materiál. Města i lechta zakládaly v podhří rybníky. V těsné blízkosti z nich byla zničena během třicetileté války a později v 18. století i zrušena. Stále nové a nové vymýcené lokality lákaly k zakládání nových osad.

Struktura majitelů lechtických statků se výrazně změnila v důsledku pohorškových konfiskací v 17. století. V těsné blízkosti českého lesa byla ponechána, české zůstalo pouze Chodsko. Po ukončení třicetileté války zůstaly v oblasti jen dvě četiny původního původu obyvatel. Na konci 17. století byla původní pozemky pustá.

Na panství Hor-ovský Týn a Trhanov (Pec) se ve 2. polovině 17. století počala rozvíjet železářská výroba, s níž souvisela výstavba hamrů. 18. století přineslo rozkvět sklářství. Vodní díla lesních potoků poháněla desítky letečnických hamrů a mlýnů. Zakládaly se celé nové vsi, což znamenalo i příchod nových osadníků, zejména z Bavorska, jejichž příchodem se kraj velice rychle poměrně oval. Po rakouském státním bankrotu roku 1811 ovládla kraj velká bída. Provozy ve sklárnách postupně zanikaly. Krizi způsobily také napoleonské války, zavedení kontinentálních cel a blokáda českého exportu skla. Zásoby lesů byly téměř vyčerpané, a proto neumožnilo podřadit i palivo. V těsné blízkosti sklářů zanikla ve 2. polovině 19. století. Novým zdrojem obiliviny se stávalo soustružení dřeva, výroba dřevěného drátu pro výrobu zápalek, výroba perleťových knoflíků atd. Mýtiny vzniklé vykácením dřeva pro sklárny byly přeměňovány na políčka nebo pastviny pro dobytek.

ŠZa vlády Josefa II. byly zrušeny klá-tery v Kladrubech, v Pivoni a v Tachov. Největší majetek po zrušení kladrubského klá-tera v roce 1785 získal rod Windisch-Grätz. V průběhu 19. století skončilo utváření velkých panských velkostatků. Nejvýznamnější majetky v oblasti českého lesa byly: panství Tachov (od roku 1784 v majetku rodiny Windisch-Grätz), panství Planá (majitelé postupně Týnkové, Sinzendorfové, Nostitzov), panství Chodová Planá (poslední majitelé rodiny Berchen), velkostatek Píseč (od poloviny 17. století Kolowratové), panství Újezd Sv. Kříže (poslední majitel do roku 1945 hrabě Kotz z Dobrušky), panství Hor-ovský Týn (poslední majitelé Trauttmannsdorfové), velkostatek Poblovice (poslední majitelé hrabata Condénho), panství Trhanov (rodina Laminger, hrabata

Stadionové, Schönbornové) a města Domaflice. Koncem 19. století se zhoršily vztahy mezi českými a Němci. Na jaře roku 1880 Němci zcela otevřeně popřeli odtržení západního pohraničí a vytvoření tzv. uzavřeného německého území. Od poloviny 19. století začíná být objevována malebnost zdejší krajiny. Vznikaly nejstarší turistické útulny, vynikaly se první turistické stezky. Turistická letoviska vznikala i na německých mluvících územích (Rybník, Franina Huč, železná). (Vorel a kol., 2007)

Plynulý vývoj území v uplynulých tisíciletích tragicky narušila 1. polovina 20. století. Oblast českého lesa byla s výjimkou Domaflicka nejsouvislejší územím s německými mluvícími obyvatelstvem v českých zemích. Vznik samostatného Československa v roce 1918 byl sudetskými Němci odmítán. K německé národnosti se v oblasti českého lesa hlásilo více než 90 % obyvatel. Zhoršení jejich životní úrovně v době hospodářské krize a nástup nacismu k moci v sousedním Německu se projevilo jejich přiklonem k henleinovskému hnutí. Po podepsání Mnichovské dohody připadlo celé území českého lesa kromě malé části Chodska a okolí Domaflicka k Velkoněmeckému říši.

Události po 2. světové válce znamenaly razantní změnu po staletí přetrvávajícího plynulého vývoje krajiny. V důsledku odsunu německého obyvatelstva a nového osídlování vyhlášeného pohraničí nastaly velké přesuny obyvatelstva. Obchodní a sousedské vztahy byly zpřetrhány. Města obcí byla osídlena jen částečně a města míst uhlí nebyla nově osídlena nikdy a téměř zcela zanikla. Do bývalých německých vesnic se stěhovali čeští z vnitrozemí, Slováci, slovenští reemigranti z Maarska a Rumunska, volyňští čeští a Romové. Někteří kraj velice brzy opustili, jiní si postupně zvykali, ale citové vazby k krajině byly nenávratně narušeny a mnohde se je dodnes nepodařilo obnovit. Nedostatek pracovních příležitostí a komplikace spojené s životem v přehraních obcích vedly k tomu, že lidé se z těchto obcí začali opouštět stahovat do vnitrozemí. Negativně se také na vývoji osídlení odrazilo umělé vytváření rozsáhlé žezem nikohož v oblasti tzv. vojenského a hraničního prostoru, trávajícího až do 90. let 20. století, které s sebou neslo další vyhlášení rozsáhlých oblastí českého lesa.

Pohraniční pásmo budované od 50. let a rozšířené v 70. letech zasahovalo hluboko do vnitrozemí až k Tachovu. Z mnoha přehraních obcí byli jejich noví obyvatelé vysídleni násilně a opuštěné vsi byly potom srovnávány se zemí, mnohdy bez poskytnutí jakékoliv dokumentace. Vádě dalších osad, které byly v omezené míře zachovány, nezůstaly ušetřeny kostely i zámky. Zanikla také celá města samot, mlýny, brusíren skla. V domaflické části českého lesa zaniklo tímto způsobem téměř 40 obcí a v tachovském pohraničí kolem 20 obcí. K takovému úbytku obyvatelstva a následnému systematickému ničení nedošlo ani v období třicetileté války. Na mnohých místech krajina dnes vypadá, jako by nebyla nikdy obydlena - jen nepatrné zbytky základních a omělných zdí, vyschlá a polozasypaná koryta vodních náhonů a úvozy nikam nevedoucích cest připomínají staré osídlení. Lepší situace nebyla ani v podhří českého lesa - vylopušené a pustnoucí zámky, kostely a fary, zpusťené a zanikající hbitovy př vodních obyvatel, kapličky sloufíci jako poříční zbrojnice nebo sklady hnojiv, města rozpadající se vybydlených domů v obcích, sloufíci mnohde jako zdroj stavebního materiálu.

Po roce 1990 se situace zvolna mění. Stopy poválečného vývoje jsou v málo osídlené krajině západního pohraničí velice zřetelné.

A.3.4 Osídlení a architektura

Zastavené území tvoří pouze zanedbatelné procento území CHKO, což je způsobeno nízkou mírou zalidnění oblasti, která se nachází hluboko pod průměrnou hustotou obyvatel, na čemž se nejvýrazněji podílí právě pohraniční území českého lesa. V CHKO se nacházejí pouze tři sídelní útvary s více než 150 obyvateli. Ostatní zástavbu představují malé osady s převládajícím využitím pro individuální pobytovou rekreaci.

Oblasti českého lesa rozkládající se (geomorfologicky) od Folmavy na jihu až po Lipovou na severu typicky odpovídá rozdělení tří národopisných oblastí: Chodska, části Chebska a okrajové části Plzeňska. Lidové stavitelství oblasti českého lesa náleží tedy k několika regionálním formám lidového domu v českých zemích. V první řadě je to chodský dům, dále chebský dům a také dům jihozápadních částí Jednotlivé regionální formy zde nemají přesně vymezené hranice a navzájem se prolínají.

Vliv na vývoj osídlení má na území českého lesa nejenom přírodní podmínky, ale významnou roli zde sehrála i etnická situace. Národnostní hranice mezi českým a německým etnikem byla poměrně ostře vymezena. Německé etnikum dominovalo ve střední a severní části českého lesa, v jeho jižní části pak na Domažlicku se české osídlení převládalo až k zemské hranici. Zcela svěbytnou národopisnou oblast tvoří dodnes Chodsko, kde se v terénu vyskytují poslední doklady chodského domu.

Tradiční zástavba

Typologicky převládají v oblasti českého lesa návesní typy obcí, často již středověkého založení, s návsi tvaru čtverce, obdélníku i lichoběžníku. Dále zde byl rozšířen i ulicový typ a jako typický se zde objevuje dvorcový typ s rozptýlenou zástavbou. V sídelní struktuře českého lesa se hojně vyskytují i samotové usedlosti typické pro tuto horskou a podhorskou oblast. Návesní ulicovky se vyskytují jak na Domažlicku, tak i v části na Tachovsku.

Hlavní stavební materiál venkovského stavitelství na území českého lesa zcela představovalo dřevo. Na Domažlicku se uplatňoval starý způsob roubení, jehož princip spočíval v užití nehraněných trámů nebo jen z části opracovaných trámů. Do severní části českého lesa zasáhla i hrázděná konstrukce, která se používala pouze v patě a ve střešní obytňové části domu. V současnosti jsou na území CHKO dochovány pouze stopy lidové architektury u některých soliterních objektů a v objektech přestavěných. Nejvýraznějšími typy jsou zděné – iroce rozlohlé objekty (přízemí a podkroví) s – iroce přímým poměrně vysokou polovalbovou stěhou nebo zděné usedlosti obdélného půdorysu s těmi okenními osami v přízemí, dvůr v podkroví a jedním v krovu (Spitzboden).

Poválečné období

Malá hustota sídel v oblasti českého lesa je důsledkem poválečného vývoje, kdy z velké části území nuceně odešlo povodňové obyvatelstvo. Hranice se sousedním Německem byla uzavřena a území podél hranice (pohraniční pásma) v nestejném – iroce až několika kilometrů zůstalo neobydleno. Byla zde důsledně zlikvidována povodňová zástavba s výjimkou objektů, které vydržela a postupně devastovala Pohraniční stráž. V území, které s pohraničním pásmem sousedilo, byly možnosti pracovního uplatnění prakticky omezeny na pouze na zemědělství a lesnictví (zmizely všechny přemyslné – innosti a drobná výroba), ubyla potřeba bydlení a tak došlo ve většině osad k postupnému chátrání a demolici částí objektů bydlení. Zároveň v souvislosti s protinacistickou ideologií tehdejšího režimu došlo k postupnému chátrání a demolici téměř všech sakrálních objektů.

Vylidněná sídla byla dosídlována novými obyvateli ze vzdálených místech, Slovenska, ale i z Ukrajiny a Rumunska. V důsledku vzniku pohraničního pásma o ostrahu hranic jejich přítomnost neměla dlouhého trvání. Krajina v blízkosti zaniklých sídel dnes tvoří pastviny a louky i spontánně zarostlé náletovými dřevinami. Jedná se o velmi působivé odlehle segmenty kulturní krajiny.

Specifický rys zástavby v území představují vojenské stavby, v nichž případech lokalizované v neexponovaných částech a díky svým proporcím vytvářející architektonické dominanty. Vedle konverze části povodňové zástavby k vojenským účelům došlo k výstavbě nových objektů sloužících bývalé Pohraniční stráži a armádě. V 50. letech byly dále vybudovány drátěné vysokonapávací zábrany a později v 60. a 70. letech signální stopy. K vojenským zařízením patří i stelnice, ústřední komunikace, úkryty a pozorovatelné. Mezi vojenské stavby patří i hustá silniční síť.

Zrušením hraničního pásma pozbyla svého smyslu i Pohraniční stráž, následkem čehož byla většina rot postupně opuštěna. Některé byly využity Ministerstvem vnitra pro hraniční policii, převážně v rámci objektů v současnosti bez využití chátrá.

Poválečná výstavba byla sporadická a probíhala bez vazby na charakter povodňové zástavby a měřítka krajiny. Typickým příkladem jsou zemědělské stavby a objekty vojenského účelu k ochraně hranic. Až na několik málo výjimek lze charakterizovat dochovanou zástavbu jako nesourodou, nesoucí stopu násilného přerušování rozvoje celého území a neuvážených zásahů následujících po tomto přerušování. Důležitou roli zde hraje také současný stav objektů, jako důsledkem přestavby nerespektujících tradiční zvyklosti venkovského stavitelství. I doposud převládá venkovský charakter zástavby.

Současnost

Stávající zástavbu lze členit do následujících typů:

- obce a osady s kontinuálním stavebním vývojem zachované do současnosti (Pec)
- obce a osady s rozptýlenou zástavbou, jako zbytky povodňových sídel upravovaných především demolicemi a novou výstavbou nenavazující na předchozí vývoj, tedy bez racionálního urbanistického záměru (většina současných sídel)
- objekty zemědělské výroby tvořící samostatnou část s vazbou na středisko bydlení
- vojenské objekty (roty) v podobě soustředěných skupin staveb mimo dosah dochované zástavby
- soliterní objekty buď jako zbytky povodňové zástavby i se soliterním charakterem důsledkem svého vzniku (panská sídla, lovecké zámečky, myslivny)
- rozhledny a objekty povodňové a často i v současnosti vojenského účelu na vrcholcích CHKO a tedy s výrazným uplatněním figury objektu v dálkových pohledech

Nová výstavba v posledním období je sporadická.

***B. Prostorová a charakterová
diferenciace území***

B.1 Úvod

V souladu s metodickými pokyny citovanými v kapitole A.2 byla pro území CHKO provedena prostorová a charakterová diferenciac. Diferenciac území je pojata dvouúrovňovou. První úroveň představuje rozdělení území na **oblasti krajinného rázu** (ekvivalent základního krajinného celku), druhou úroveň pak rozdělení vymezených oblastí krajinného rázu na **místa krajinného rázu** (ekvivalent krajinného prostoru).

Navazující krok následně tvoří **delimitace území** z hlediska ochrany krajinného rázu, kdy jednotlivá vymezená místa krajinného rázu jsou zařazena do tří stupňových pásem ochrany. Nezbytnou součástí delimitace území je také stanovení podmínek ochrany a možností využití území ve všech pásmech ochrany. Blíže je tato problematika specifikována v příslušné části kapitole.

Oblasti krajinného rázu je označována ta část zemského povrchu, kde lze sledovat jednotu přírodních a kulturně-historických jevů, které tak mohou tvořit charakteristické znaky a rysy území. Odhalení těchto znaků pak může být vodítkem nejen pro definici oblastí krajinného rázu, ale také k možné (subjektivní) regionalizaci území dle výše uvedených skupin kritérií a tedy nalezení odlišností mezi jednotlivými oblastmi krajinného rázu. Kritérii pro vymezení oblastí krajinného rázu mohou být aspekty fyzickogeografické (morfolgie území, vegetační kryt a kombinace těchto a jiných složek – například lesnatá rybníká krajina), a kulturně-historické (etnografie, historie, hospodářské zaměření, urbanizace a výskyt v určité sídla a jeho spádovost aj.). Důležitý aspekt definice oblastí krajinného rázu spočívá v možnosti nalézt určité kulturně-historické souvislosti, které mohou být determinantami podoby území a jeho rázu.

Jako primární kritérium pro vymezení oblastí krajinného rázu v CHKO Český les bylo použito geomorfologické členění. Severní část CHKO nebyla vzhledem k celkově značně homogenitě krajiny (relief, využití půdy, neosídlenost) dále členěna a byla vymezena jako jediná oblast krajinného rázu.

Provedená regionalizace (diferenciac) byla poté ve vztáhu k mapovému materiálu korigována a zpracována na základě aktuálního stavu území, především využití půdy.

Na území CHKO Český les byly vymezeny celkem 4 níže uvedené oblasti krajinného rázu (viz obr. B.1):

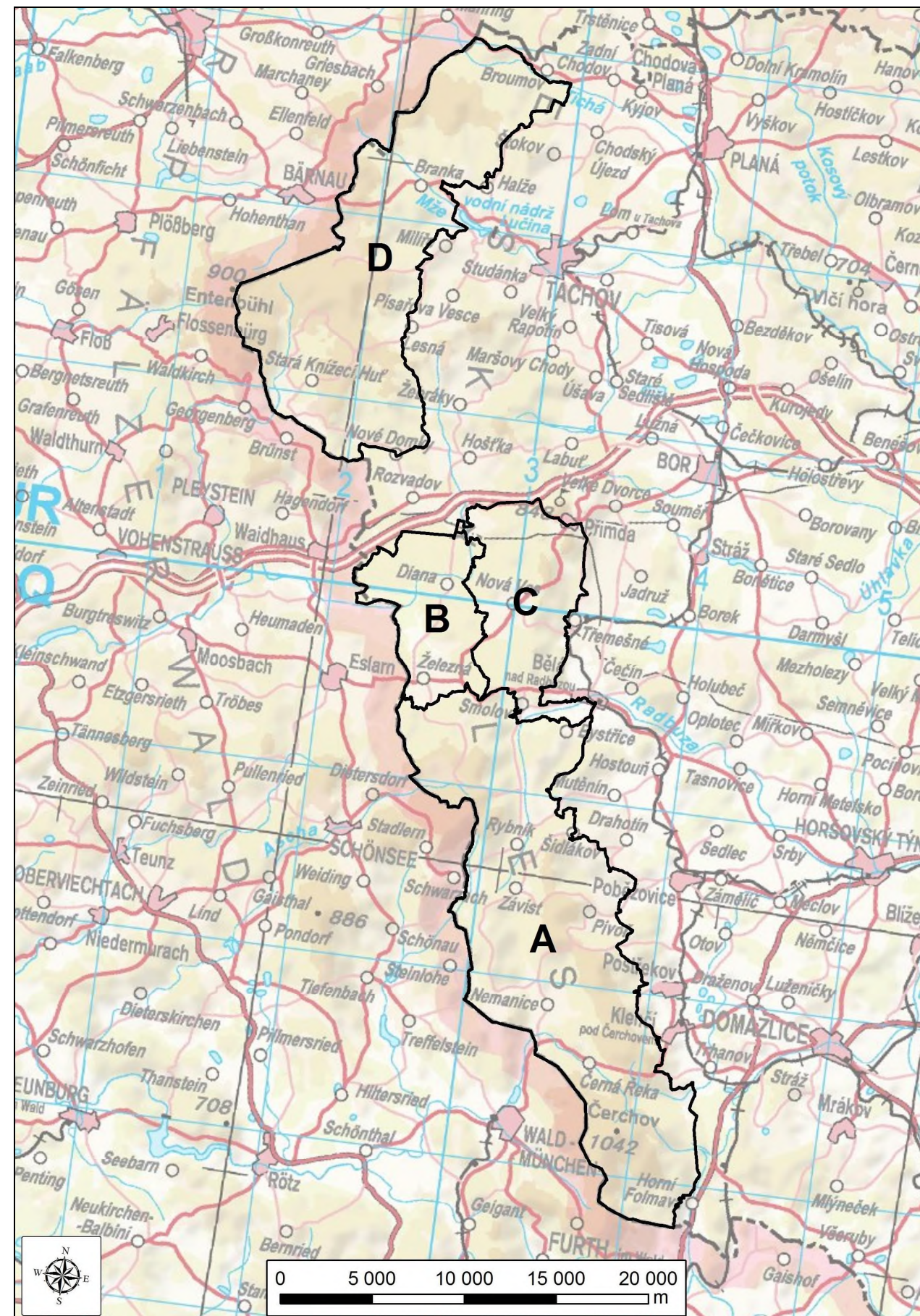
- A – erchovský les
- B – Kateřinská kotlina
- C – Pímský les
- D – Tachovsko

Místo krajinného rázu reprezentuje určitou jednotku území vymezenou již na základě vizuálních vlastností, jedná se o svébytný vizuálně zcela i téma souvislý prostor, v němž lze plošně sledovat základní charakteristiky a znaky krajinného rázu. Typické ohraničení míst krajinného rázu tvoří pohledové bariéry a terénní horizonty a lesní horizonty (pěchody lesní a jiného typu krajiny).

Místem krajinného rázu však může být i zcela specifická část území vymezená na základě jiného než vizuálního hlediska – například významná elevace, souvisle urbanizované území a zcela specifický prostor například s mimořádným kulturně-historickým významem. Taková situace při vymezení míst krajinného rázu na území CHKO Český les nenastala.

Na území CHKO Český les bylo vymezeno celkem 60 míst krajinného rázu, jejichž výčet, zařazení do oblastí krajinného rázu a zařazení do odstupovaného pásma ochrany krajinného rázu je uvedeno v kapitole B.3.

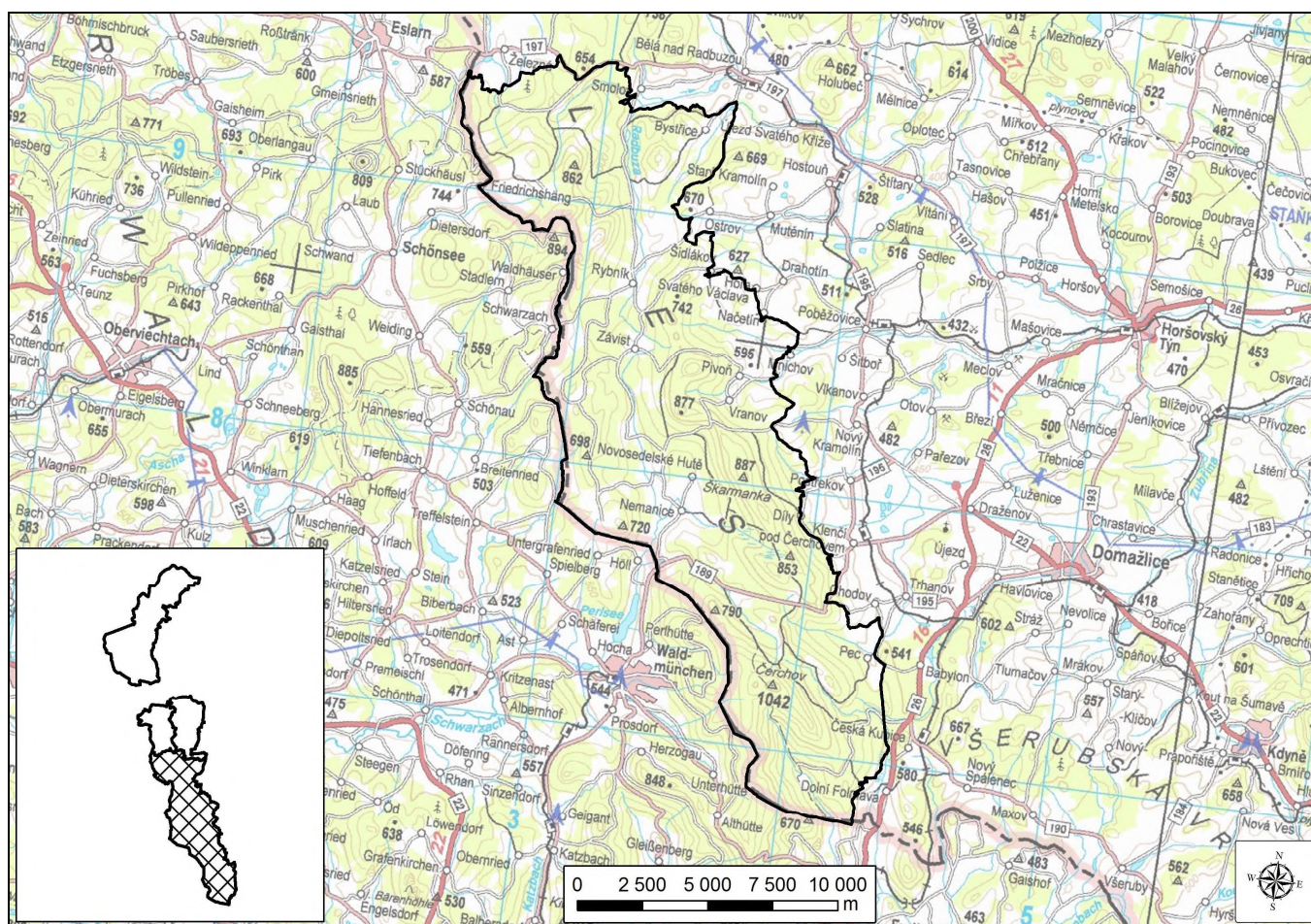
obr. B.1: Diferenciac CHKO Český les do oblastí krajinného rázu

B.2 Charakteristika oblastí krajinného rázu (OKR)

OKR A 6 erchovský les

Rozlehlé území zaujímající v t-ínu jižního segmentu CHKO, odpovídající geomorfologickému podcelku erchovský les o jeho p evaflující části zasahující na území CHKO. Oblast se rozprostírá od jižního cípu CHKO p i eské Kubici, resp. Horní Folmavy (údolí Teplé Byst ice), severní hranici pak tvo í p echod erchovského lesa do Kate inské kotliny (severozápad) a P imského lesa (severovýchod), p i emfl hranice oblastí je zp esn na podle aktuálního využití p dy (hranice lesa a bezlesí, resp. uzav eného a otev eného území, jeff bylo ur ujícím kritériem vymezení míst krajinného rázu). Okrajové části oblasti p i východní hranici náleffí již do Pod eskoleké pahorkatiny i V-erubské vrchoviny.

erchovský les je typický výraznou morfologií, jedná se o území horského charakteru. Hornatý charakter má p edev-ím jižní část oblasti, kde se nacházejí nejvýrazn j-í elevace (Haltravská hornatina). Vedle masívu erchova (1042 m n. m.) o nejvy-ího vrcholu celého poho í uzavírajícího poho í eského lesa na jižní stran je t eba uvést protáhlý Haltravský h eben s adou výrazných elevací o mj. T karmankou (887,9 m n. m.), Starým Her-tejnem (877,9 m n. m.) a Lysou (869,9 m n. m.) táhnoucí se severn ji. Nadmo ských vý-ek p es 800 metr dosahují elevace Velkého Zvonu (862,7 m n. m.) a Malého Zvonu (847,5 m n. m.) v blízkosti Ple-e, jeff náleffí k Nemanické vrchovin . Pramennou oblast Radbuzy, která se nachází mezi t mito nejvy-ími terénními strukturami, obklopují ze západu Medv dí hory (sou část Nemanická vrchovina), z východu pak Pivo ské hory (Ostrovská vrchovina), jejichff vrcholové partie leffí v nadmo ské mezi 700 a 800 metry. Ve vy-ích polohách se vyskytují cenné morfologické útvary vzniklé mrazovým zv trávaním (sruby, vrcholová skaliska aj.) Sm rem k severu pak již pokračuje vrchovinný reliéf st edních vý-ek okolo 650 metr nad mo em.

Specifickým rysem (nejen) erchovského lesa je hydrografická poloha. Oblastí prochází hlavní evropské rozvodní o hranice úmo í Severního a erného mo e. Rozvodnice uvedených úmo í prochází od jihu po východním h betu údolí Teplé Byst ice, poté sm uj po Haltravském h betu, na jehoff severním okraji se stá í k západu a p echází na h eben Medv díh hor. K úmo í erného mo e pak p íslu-í prostor v okolí Ple-e a povodní fielezného potoka severn od ní. K úmo í erného mo e tak náleffí v t-í část oblasti, k úmo í Severního mo e pak východní svahy eského lesa a povodí Radbuzy v etn Byst ického potoka. K nejvýznamn j-ím tok m v oblasti pat í zmín ná Radbuza odvod ující severní část oblasti, ve st ední části Nemanický potok odtékající do N mecka, z nejjíffn j-í části oblasti odvád jí vody Chladná Byst ice a Teplá Byst ice o rovn fl p ináleffující k povodí Dunaje. Z východních svah erchovského lesa stékají vesm s men-í toky, jeff jsou sou částí povodí Radbuzy. Stojaté vodní útvary zastupují drobné nádrffe v lesích i ve vazb na zástavbu, kaskáda men-ích rybník se nachází v Pivoni V severovýchodním cípu oblasti o na Byst ickém potoce byl vybudován erný rybník. Vodní reflim tok p edev-ím v mimolesních úsecích byl asto upraven. Historickou vodohospodá skou stavbu reprezentuje Teplobyst ický kanál v jižní části oblasti, p ívád jí vodu z Teplé Byst ice do Zub iny, tedy nap í rozvodím Severního a erného mo e. Jeho v t-í část se nachází mimo CHKO eský les.

obr. . B.2: Pohled z Kurzovy v fle k severu; v pravé části snímku Haltravský h bet

Spole n s morfologií p edstavuje základní znak p írodní charakteristiky území charakter vegeta ního krytu, resp. vysoká lesnatost. Lesní porosty v oblasti p evaflují, vytvá ejí rozlehlé souvislé lesní celky. Lesy s podílem cca 80 % v bilanci p dy p írozen pokrývají svahit j-í a vrcholové polohy. Naprostá dominance les je patrná p edev-ím v jižní části oblasti. V druhové skladb p evládá smrk, významný je také podíl buku. V t-í bezlesá území jsou vázána na morfologicky p ízniv j-í polohy, jeff umohl ovaly osídlení a hospoda ení na blízké p d . Tyto r zn velké odlesn né enklávy dnes tvo í tém výhradn travní porosty, p eváffn pastviny, asto extenzivn udrffované. K nejv t-ím pat í údolí Nemanického potoka, kotlina Radbuzy v okolí a jižn od Rybníka, levostranné svahy Byst ického potoka, náhorní planina na Ple-i i odlesn né východní svahy, nap . v okolí Pece i Pivoni. Bezlesé enklávy, jsou asto bohaté na hojnou nelesní zele vázanou jednak na vodní toky, existující i d ív j-í zástavbu sídel (poz statky bývalých vsadeb), pop . okolí t chto sídel.

Jak již bylo uvedeno, oblast erchovského lesa se vyzna uje vysokou lesnatostí. Rozlehlé lesy p íhrani ního hvozdu p edstavovaly základní existen ní faktor od po átku zdeffho osídlování o poskytovaly obffivu jako zdroj r zných výrob. Hospoda ení v lesích reprezentuje základní ekonomickou aktivitu v území i dnes. Kulturn -historická charakteristika území, p esn ji jeho sou asnost (kulturn -historický vývoj území je za azen do části A) je zásadním zp sobem determinována událostmi II. sv tové války a p edev-ím vývojem po ní. P íhrani ní území má dnes vylidn ný charakter, nízkou hustotu zalidn ní i sídelní hustotu. Ze stávající podoby sídel je povále ný vývoj patrný o pozmn ná urbanistická struktura, p ítomnost opu-t ných staveb. Smutným dokladem exponované polohy na st efné hranici dvou sv tovéch blok vyznávajících odli-né politické doktríny je hojný po et lokalit d íve zaniklých sídel (konkrétn ji se jim v nuje část v novaná charakteristice jednotlivých MKR). Charakteristickým rysem souvisejícím s ostrahou hranic socialistického bloku je výskyt ú elových vojenských areál i objekt , v etn nejexponovan j-ích poloh. D sledky povále né izolace jsou v

oblasti erchovského lesa patrně i v současnosti. Plně přístupné málo zalidněné území slouží především lehkým formám rekreace, která objekt v zástavbě sídel slouží individuální rekreaci. Průmyslová výroba zde prakticky neexistuje, extenzivně zemědělství (pastva) v nepříznivých podmínkách rovněž síťová zásadní hospodářské odvětví. Z pohraniční polohy vyplývá v této intenzita pohybu, kterou zde slouží hranicí pohoří Lísková/Waldmünchen na silnici č. II/189 v její střední části. V oblasti erchovského lesa se v hojnějším podzemí nevyskytují (pozitivní) kulturně-historické dominanty. Nejvýraznější takový prvek reprezentuje augustiniánský klášter v Pivoně.

obr. B.3: Dominanta Starého Hercejeva nacházející k severu (vpravo) do Pivonských hor (pohled ze silnice jižně od Týřanova)

Rozlehlá oblast erchovského lesa je charakteristická výraznou vertikální lenitostí a naopak značnou homogenností z hlediska využití půdy. Lesní porosty tvoří jednoznačnou krajinnou matici. V této části oblasti tak má i přes hojný výskyt roztroušených velkých bezlesých enkláv velmi uzavřený charakter lesního interiéru.

Prostorové vztahy jsou primárně určeny oběma uvedenými faktory o značnou výškovou lenitostí a plošným lesním pokryvem. Percepce prostorové konfigurace území je relevantní pouze v otevřených partiích území zaujímajících v níkolika v těchto plochách bezlesí cca pětinu oblasti, popř. z nepočetných výhledových bodů v exponovaných polohách. V jižní části oblasti tvoří určující prostorový prvek dominantní masív erchova, nejvyšší částí celého pohoria. Rozpoznatelnost vrcholu v krajinné scéně posilují výškové stavby lokalizované v jeho nejvyšší části. Dále k severu tvoří zásadní prostorovou strukturu Haltravský hřeben z etelně oddělující vnitřní část a okrajové svahy směřem do vnitrozemí. Z vnitrozemí erchovský les figuruje i v dálkových výhledech a s rostoucí vzdáleností také v celé své šířce, kdy tvoří výrazný předlůžnicí hranicí horskou bariéru uplatňující se ve velkém krajinném měřítku i regionálně. Západně od Haltravského hřebetu a Pivonských hor ve vnitřní (nejúžší) části oblasti, přestože i zde se jedná o krajinu velkého měřítko, má prostor uzavřený charakter omezený okolními protáhlými lesnatými hřebety. V hojném podzemí prostorových dominant vyniká vedle masívu erchova také Velký Zvon, jehož rozpoznatelnost v krajinné scéně (nezaměnitelně) rovněž usnadňuje výškový objekt vojenské pozorovací věže.

obr. B.4: Údolí Radbuzy severně od Rybníka; v levé části snímku Medvědí hora

Jak již bylo uvedeno, především v jižní části oblasti pokrývá souvislý les. I lesní krajina se vyznačuje velmi hodnotnými vizuálními projevy, především však pouze v lokálním měřítku oproti lesním potocím i ve vrcholových partiích se skalními tvary. Krajinu navíc nejprůhlednější i nejhodnotnější partie území

reprezentují bezlesé enklávy, vyskytující se ve střední a severní části oblasti. Nežádá se jedná o odlesněné segmenty především zaniklých sídlech. Mezi nimi vynikají především především prostory v okolí Plešce, bývalý Dianin dvůr i Lučina nacházející bezprostředně při státní hranici (blíže charakterizované v části v nově charakteristice jednotlivých MKR). Vysokou estetickou hodnotou se vyznačují rovněž rozlehlé údolní sníženiny Nemanického potoka, Radbuzy i údolí Bystického potoka. Velmi příznivý i harmonický vjem je přítomný i v drobnějších odlesněných enklávách, jakými jsou například Jindřichova Hora i okolí Pivon. Vadažtchodních (krajinných prostor) je hojně zastoupena hodnotná krajinotvorná mimolesní zeleň. Východní svahy erchovského lesa se svým charakterem více blíží zemědělské krajině v podhůří, i zde však s hojným zastoupením bohaté nelesní zeleně a také lenitými lesními okraji.

obr. B.5: Masív Velkého Zvonu v pohledu z Ostrovské vrchoviny (jižně od vrchu Výšina)

Projev sídel v krajině je v této příznivý. Ve převládající míře se jedná o plošně méně rozlehlou zástavbu díve v těchto sídlech s hojnou vnitřní i okrajovou zelení. Výjimku v tomto ohledu tvoří obec Rybník s výraznými hmotami bytových domů a úlovým areálem a částí také Nemanice. Zástavba sídel je poznamenána poválečným vývojem o rozsahu i stavebním fondu, vyskytují se však i hodnotné objekty bývalé hospodářské zástavby (kvalitně provedené rekonstrukce). Zetelná je absence tradičních kulturně-historických dominant, resp. jejich vizuálního působení v dílech krajinných scénériích. Jedinou výjimku zde tvoří opřít Nemanice s kostelem sv. Jana Nepomuckého v exponované pozici nad obcí.

Na území OKR erchovský les se nachází více vyhlášených maloplošných zvláště chráněných území o NPR erchovské hvozdy, PR Smrčí, PR Bystice, PR Starý Hřest, PR Malý Zvon, PR Nad Hutí, PR Pleš, PR Dlouhý vrch, PP Chodovské skály, PP Skalky na Sádce, PP Louka u Staré Huti, PP Hvostánská louka, PP Veský mlýn.

obr. B.6: Západní okraj enklávy Plešce od bývalé osady Václav; v pravé polovině snímku Velký Zvon

obr. B.7: Horské pásmo erchovského lesa v pohledu z rozhledny B ezinka u Bernartic

Znaky a hodnoty přírodní charakteristiky krajinného rázu:

- Rozlehlý horský reliéf protáhlých hřbetů a hlubokých údolí
- Přítomnost etných tvarů mrazového zvětvování
- Rozvodí evropského významu
- Pramenná oblast Radbuzy a velkého potoku drobných toků
- Vysoká lesnatost území s převahou smrkových porostů
- Vysoký podíl travních porostů (pastvin) na zemědělské půdě
- Hojný výskyt nelesní zeleně v odlesněných enklávách
- Převažující zachovalost přírodních i přírodních blízkých prvků

Znaky a hodnoty kulturní a historické charakteristiky krajinného rázu:

- Úřadující ekonomické postavení lesního hospodářství
- Nízká míra osídlení, nezastavenost, vylidněnost jako důsledky poválečných událostí
- Extenzivní formy hospodaření na zemědělské půdě o pastvinářství
- Vysoký podíl rekreačně využitých zastavby v sídlech a objekty individuální rekreace
- Hojný výskyt pozůstatků zaniklých sídel
- Relikty úlových vojenských objektů
- Přehraní pohybu obyvatelstva
- Klášter Pivo

Znaky a hodnoty vizuální charakteristiky krajinného rázu:

- Převažující vertikální dimenze prostoru, dynamika terénu
- Přítomnost výrazných prostorových dominantů masív Erchova, Haltravský hřbet, Pivošské hory, Velký Zvon
- Výrazná převaha souvislých lesnatých poloh tvořících krajinnou matici; lesnaté svahy a horizonty formující krajinnou scénu
- Hojný výskyt uzavřených odlesněných enkláv o specificky převážně esteticky příznivě působících prostorů
- Převažující přirozená a nevýrazná pozice sídel v krajině
- Bohatá rozptýlená zeleně v odlesněných enklávách o ve vazbě na sídla jako pozůstatky dřívějšího hospodaření v krajině
- Výskyt technicistních dominantů v exponovaných polohách o na vrcholu Erchova a Velkého Zvonu
- Absence tradičních dominantů
- Zachovalé harmonické vztahy v převládající části území dané zcela dominantní přítomností přírodních i přírodních blízkých prvků; ve značné části území zachovalé harmonické měřítko

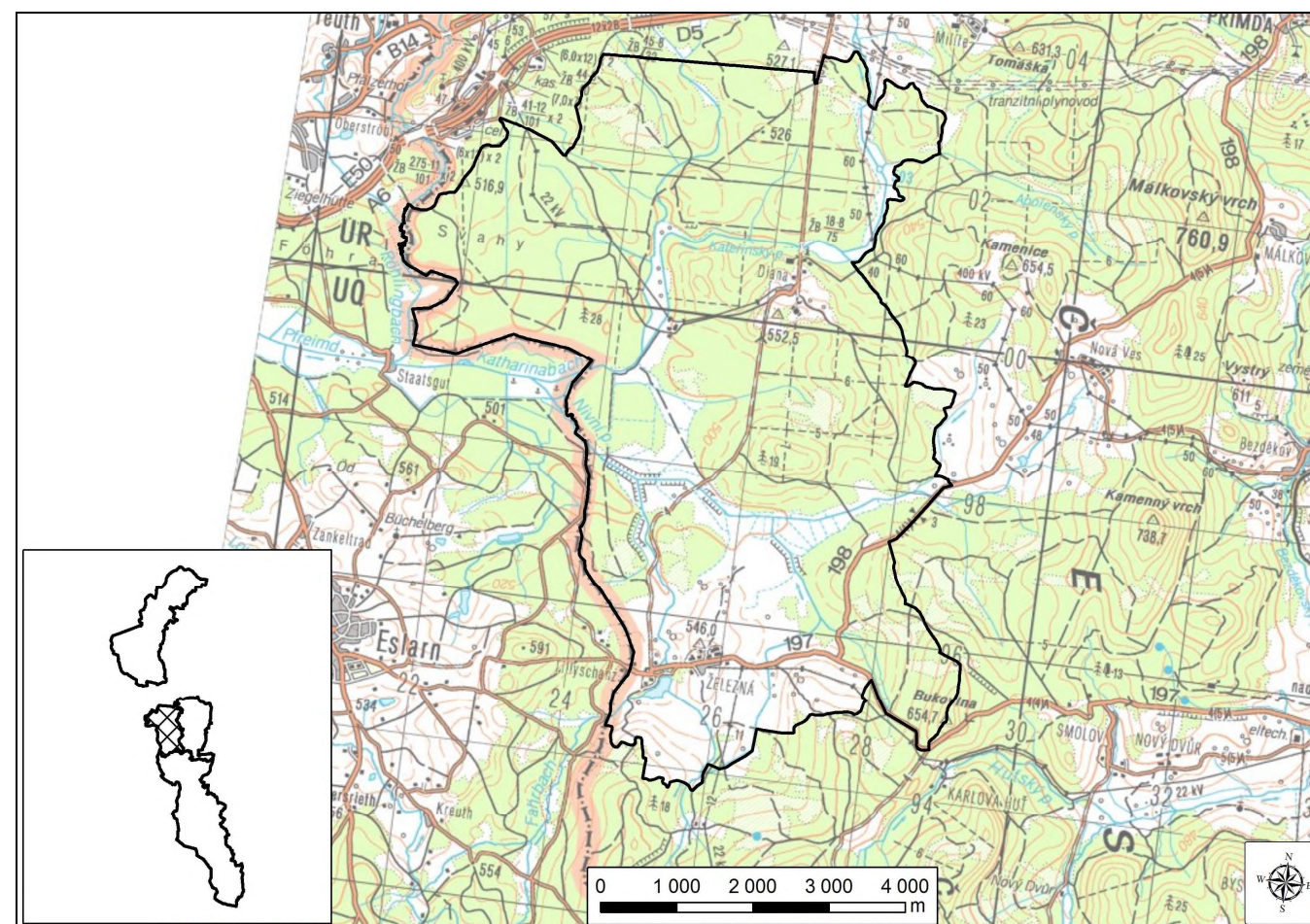
Pozitivní krajinné dominanty

- Erchov, Haltravský hřbet se Starým Her-tejnem, Pivošské hory, Medvědí hory, Velký Zvon, Klášter Pivo, kostel sv. Jana Nepomuckého v Nemanicích

Negativní krajinné dominanty

- Vojenská pozorovací věž na Erchově, vojenská pozorovací věž na Velkém Zvonu, úlový areál v Rybníku

OKR B o Kateřinská kotlina

Oblast zaujímá severozápadní část jižního segmentu CHKO vymezený na východ okrajem Málkovské vrchoviny (geomorfologický okrsek), resp. Pímského lesa (geomorfologický podcelek), jižní hranici tvoří pechod do Nemanické vrchoviny (okrsek), resp. Erchovského lesa (podcelek). Hranice oblasti (převážně v jižní části) byla zpevněna podle aktuálního využití půdy o jižní okraj bezlesé enklávy v okolí Fielesné. Hranice oblasti dále prochází po silnici II/197, přičemž do oblasti byly přičleny západní lesnaté svahy severního výběžku Erchovského lesa (MKR Kamendovka), jež se rozkládají severně od uvedené silniční komunikace.

Utváření terénu oblasti se z etelně odlišuje od ostatních částí (oblastí) Českého lesa. Převládání území zde dosahuje cca 150 metrů, to však vzhledem k zahrnutí severního výběžku Erchovského lesa s vrchem Bukovinou (655 m n. m.) v jihovýchodní části oblasti. Rozptýlené nadmořské výšky zbylé zcela v úbočí oblasti je zhruba poloviční. Reliéf má charakter ploché tektonicky podmíněné sníženiny s téměř rovinným povrchem.

Prakticky celá oblast náleží k úmoří černého moře. Severní část oblasti odvodňuje Kateřinský potok s pravostranným přítokem Jelením potokem a dalšími drobnými pravostrannými přítoky. Z jižní části vody odvádí Nivní potok s levostrannými přítoky Fielesným a Farským potokem. Nivní potok se vlévá zleva do Kateřinského potoka nedaleko za hranicí R. Prakticky všechny uvedené vodoteče s širokými nivami prošly úpravou koryt. Zemědělské pozemky v blízkosti Nivního potoka byly meliorovány (odvodněny). V oblasti se nachází i několik vodních ploch. Největší z nich o Fielesný rybník byl vybudován na Farském potoce při obci Fielesná. Přírodních hodnot jsou specifické mokřadní ekosystémy rašelinné s výskytem cenné flóry i fauny.

V této část oblasti o cca 70 % pokrývají lesní porosty s převahou smrkových monokultur. Rozlehlý areál zemědělské půdy se rozkládá v jižní části oblasti v povodí Nivního potoka a jeho levostranných přítoků Farského a Fielesného potoka. Poměrně souvislé bezlesí pak provází v poměrně širokém pruhu Kateřinského potoka na zemědělném území. Specifickou odlesněnou enklávou pak představuje okolí Diany (viz níže). Drobnější prvky odlesněné zeleně je nejvíce rozložena při jižní hranici oblasti od jižní a východní od Fielesné.

obr. B.8: Jižní část OKR o pohled k západu od elevace V Hájků

Plošné a souvislé zalesnění staví lesní hospodářství do pozice primární hospodářské aktivity v oblasti. Stávající rozsah lesů, resp. struktura krajiny, je dlouhodobě konsolidovaný. Osídlení v oblasti historicky reprezentují dvě sídla od Fielesné a Diana. První jmenované sídlo rozdelené do dvou segmentů situované při silnici II/197 bezprostředně u státní hranice tvoří poměrně frekventovaný hraniční přechod. Diana představuje v rámci celé CHKO ojedinělé převážně rekreačně využívané sídlo se zástavbou lokalizovanou pod stejnojmenným barokním loveckým zámečkem, jenž je dnes opět v majetku Kolowratů, zdejších historických hospodářů. Při zámečku se nachází anglický park s početnými exotickými druhy dřevin. V blízkosti je zřízena obora (rovněž s názvem Diana) zaměřená na chov muflonů, v této obora od Srdíků se pak rozkládá jižně od Fielesné (daněk, jelen sika). V oblasti nejsou přítomny pozůstatky zaniklých sídel. Obytná zástavba především Fielesné v poválečném období naopak citelně prošlo, přibyly úlové vojenské areály, dnes opuštěné (lokalita Rybní ná, Fielesná).

V této části široké kotliny má uzavřený lesnatý charakter od severní a střední části, v jejím rámci tvoří specifické dílčí prostory odlesněné nivní partie podél toku Kateřinského potoka, by v severní části poznamenaná trasou vedení velmi vysokého napětí. V mírně vlnitém terénu se poměrně více uplatňuje horizontální dimenze. Přehraniční území jižně od dálnice D5 se směrem k jihu ve směru Kateřinského potoka velmi zvolna svažuje. Ve střední části oblasti mezi toky Kateřinského a Nivního potoka vystupují mírné elevace (Buka o 570,5 m n. m.). V jižní odlesněné části oblasti se terén mírně k jihu zvedá, při jižní nejvýše položené části oblasti pak stoupá do erchovského lesa. Výhledy do krajiny se nabízejí poměrně z vyvýšených poloh. V tomto ohledu tvoří zajímavý výhledový bod mírná elevace Výhledy při severním okraji zástavby Fielesné, umožňující pohledy do severních směrů otevřené krajiny povodí Farského a Fielesného potoka a také na vzdálené dominanty Pímského lesa. Charakter otevřené krajiny v rozlehlé enklávě při Fielesné dotváří rozptýlená zeleně (především v jižní části), z čehož se v harmonicky utvářeném prostoru uplatňují okraje lesních celků. Poměrně skutečností je nízké vizuální uplatnění úlové a komerční (hraniční přechod) zástavby v Fielesné, které se díky hojně sídelní (okrajové) zeleni omezuje prakticky pouze na zastavěné území sídla. Velmi hodnotnou část území reprezentují krajinné úpravy v okolí loveckého zámečku Diana od aleje jasanů, lip, javorů a jilmů směřující do různých svahových stran od zámečku. Zámeček tak tvoří poměrně ústřední prvek této kompozice, kterou doplňují vegetační úpravy ve stylu anglického parku.

Vyhlášená zvláště chráněná území v OKR reprezentují PR Diana a PR Jezírka u Rozvadova.

obr. B.9: Pohled ze z vrchu Výhledy u Fielesné k severovýchodu; v pozadí Málkovský hřbet

Znaky a hodnoty přírodní charakteristiky krajinného rázu:

- Plochá sniženina v Kateřinské kotlině
- Široké nivní menších vodních toků
- Výrazná regulace říční sítě a úpravy vodního režimu
- Výskyt cenných mokřadních stanovišť od rašeliniště
- Vysoká lesnatost území s převahou smrkových porostů
- Rozlehlé plochy pastvin v jižní části a nivních luk

Znaky a hodnoty kulturní a historické charakteristiky krajinného rázu:

- Určující ekonomické postavení lesního hospodářství
- Nízká míra osídlení, nezastavenost
- Extenzivní formy hospodaření na zemědělské půdě od pastvinářství
- Relikty úlových vojenských objektů
- Přehraniční pohyb obyvatelstva od hraničního přechodu
- Lovecký zámek Diana s přilehlým anglickým parkem
- Chovy lesních zvířecích oborů

Znaky a hodnoty vizuální charakteristiky krajinného rázu:

- Plochá a mírně vlnitá krajina se silnějším uplatněním horizontální dimenze
- Pevná souvislých lesnatých rovinných poloh tvořících krajinnou matici; méně lesnaté horizonty
- Otevřenost krajiny v okolí Fielesné umožňující dalekové výhledy
- Široké odlesněné pásy otevřené nivní krajiny podél Kateřinského potoka
- Zetelné lesní okraje
- Krajinnotvorná drobná lesní i nelesní zeleně v jižní části oblasti
- Kompoziční krajinné úpravy při loveckém zámečku Diana
- Zachovalé harmonické vztahy v převládající části území dané zcela dominantní přítomností přírodních i přírodních prvků; absence rušivých prvků; zachovalé harmonické měřítko

Pozitivní krajinné dominanty

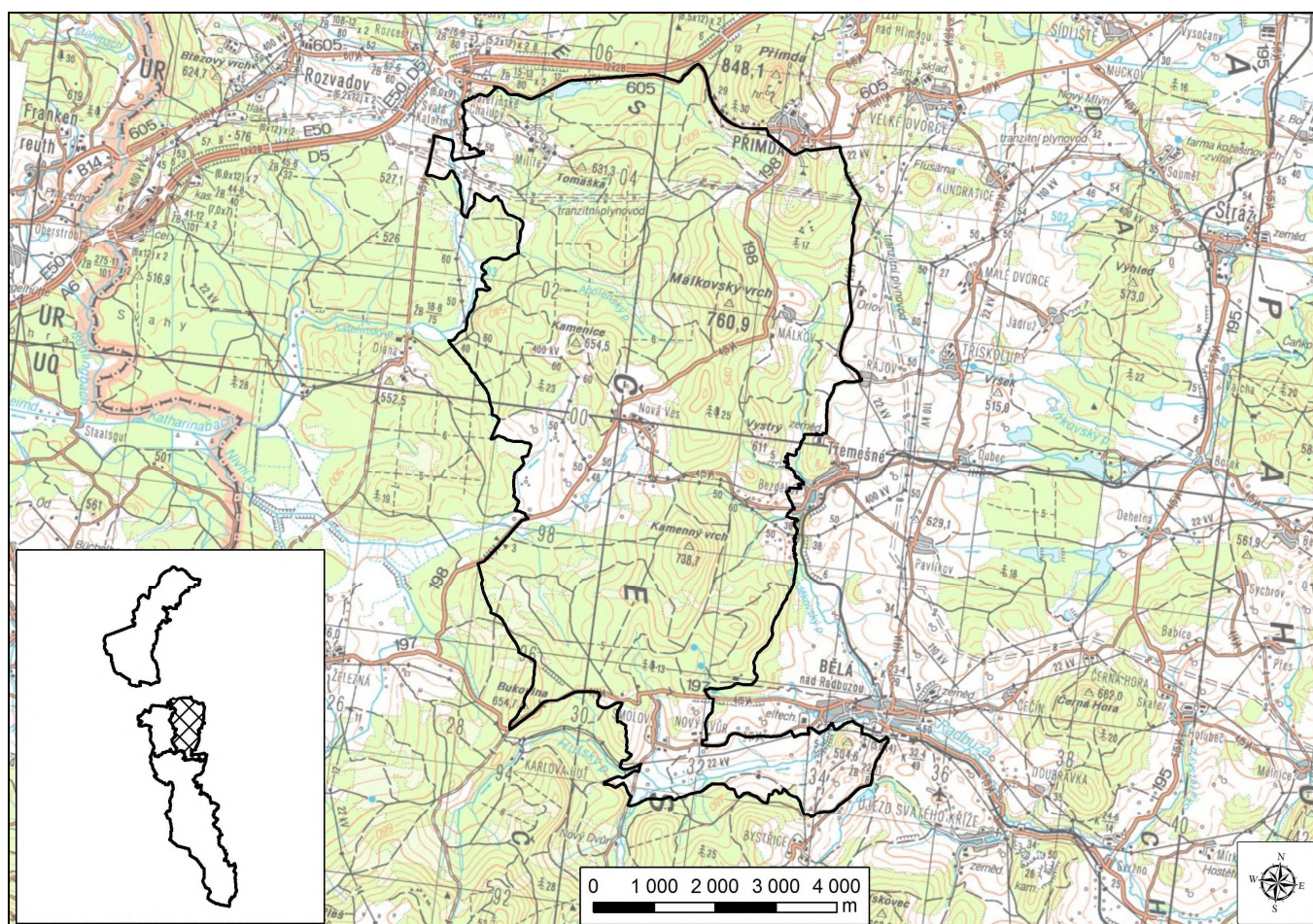
- Lovecký zámek Diana

Negativní krajinné dominanty

- Výrobní areál v Fielesné

OKR C o P ímský les

Oblast rozkládající se v severovýchodní části jižního segmentu CHKO jako jediná neleží při státní hranici. Téměř celou oblast zaujímá Málkovská vrchovina (geomorfologický okrsek). Severozápadní nevelká část v okolí Svaté Kateřiny náleží k Plešivské vrchovině (okrsek), na jihovýchodním okraji oblast zasahuje do Ostrovské vrchoviny (okrsek v rámci podcelku erchovský les) a Hostoušské pahorkatiny (okrsek) náležející již do Poděbradské pahorkatiny. Část jižní hranice oblasti prochází po silnici II/197. Do oblasti byly při azeně východní lesnaté svahy severního výběžku erchovského lesa (vrch Bukovina), jež se rozkládají severně od uvedené silniční komunikace.

Ulehčenému reliéfu vévodí Málkovský hřbet s dominantou Pímdy, ležící vřak jižně hranic CHKO. Nejvyšší část Málkovského hřbetu v CHKO představuje Málkovský vrch (760,9 m n. m.) a několik dalších vrcholů vystupujících do nadmořské výšky přes 700 metrů. K západu terén postupně klesá do Kateřinské kotliny a okrajové části Plešivské vrchoviny, k jihu rovněž do údolí Radbuzy oddávající Pímský les a erchovský les.

Málkovský hřbet tvoří výrazné rozvodí úmoří erného moře na západních svazích a Severního moře na východních svazích. Severní část oblasti odvoduje Václavský potok s několika nádrflemi na svém toku včetně nejvyšší na území CHKO o Václavského rybníka. V západní části sbírají vody Apolenský a regulovaný Nivní potok s přítoky. Tyto vodoteče se vlévají do Kateřinského potoka (úmoří erného moře). Z východní části oblasti odvádí vody Bezděkovský potok s přítoky, jenž se v Bělé nad Radbuzou vlévá zleva do Radbuzy, která odvoduje její jižní část, kam přitéká z erchovského lesa. Vodní plochy vedle těchto zmíněných na Václavském potoce doplňují rovněž menší nádrfle na Bezděkovském potoce u Málkova i na Mlýnském potoce pod Novou Vsí. Poměrně hojný je výskyt rašelin.

I zde jako na celém území dominují v bilanci především lesní porosty, zaujímající cca 70 % plochy oblasti. V druhé skladbě zde převládá smrk. Bezlesé jsou zejména části údolí výše jmenovaných toků, popříj jejich pramenné oblasti (Václavský, Bezděkovský, Nivní potok). V odlesněných enklávách se vyskytuje velmi hojná drobná lesní i mimolesní zeleň, často jako reliktní kdejšího lesní zemdlské pody (okolí Málkova). V severní části OKR se nachází PP Kolowrat v rybníku a PP Milov.

obr. B.10: Ploché údolí Mlýnského potoka v blízkosti bývalých Mlýnských domků

Vzhledem k plošnému rozšíření lesních porostů tvoří primární hospodářskou aktivitu v oblasti lesní hospodářství, obdobně jako v případě celého českého lesa. Přítomna je zde však i zemědělská výroba zemědělná, které slouží výrobní areál v Nové Vsi obhospodařující rozlehlé plochy pastvin v kotlině nad soutokem Nivního a Mlýnského potoka i statek v Novém Dvoře u Smolova. Východní hranice oblasti (a hranice CHKO) je situována na velmi zetelném přechodu lesnaté krajiny Pímského lesa a zemědělsky využívaného podhří. A koliv se oblast bezprostředně nenacházela v pohraničním pásmu, i ji postihl výrazný poválečný odliv obyvatelstva spojený i se zánikem několika sídel. Výraznou změnou prošla také existující sídla, zejména v případě Nové Vsi a Smolova. Jedním z artefaktů tohoto vývoje je zícenina kostela sv. Apoleny při silnici z Pímdy do Nové Vsi (viz foto v části C studie). V údolí Bezděkovského potoka pod Málkovem zůstaly základy po soustavě několika mlýnů.

obr. B.11: Jižní část Pímského lesa v pohledu z rozhledny Milíe; v levé části Málkovský hřbet

Prostorové utváření území formuje protáhlý Málkovský hřbet, jehož součástí je nejvyšší vrch Pímda (848,1 m n. m.). Specifický charakter má údolí Radbuzy v nejjižnější části oblasti. Uplatnění této zásadní prostorové struktury je vzhledem k plošnému zalesnění nejsilněji ze vzdálených pohledů z vnitrozemí, kde Málkovský hřbet vytváří definující prvek této části českého lesa, ze západu o z odlesněných partií Kateřinské kotliny v okolí fielezně a samozřejmě z ady výhledových bodů v exponovaných polohách v rámci českého lesa i mimo něj. Krajinásky nevhodnotnějí partie území reprezentují odlesněné enklávy lesní dominantní lesní maticí. Přirozeně se jedná údolní polohy v okolí dochovaných sídel, resp. části jejich částí. Výjimku v tomto ohledu představuje odlesněná enkláva při severní hranici oblasti u Milíe, jež se rozšiřuje i do náhorní planiny. Vysokou estetickou hodnotu bezlesých enkláv utváří ulehčenost terénu o údolní svahy a neméně hojná nelesní zeleň o reliktní dívké parcelace zemědělské pody u Málkova i velmi početné remízky, skupiny stromů i solitéry v okolí Nové Vsi. Odtud i z protáhlého odlesněného údolí Radbuzy pod Smolovem se nabízejí dálkové výhledy do erchovského lesa. Nepříznivý úinek vyvolávají technicistní dominantní objekty v Nové Vsi (výrobní areál) i v Novém Dvoře (kontrastně zbarvené haly situované ve svahu nad statkem). Zástavba sídel se v odlesněných enklávách uplatňuje poměrně zetelně o především v případě Smolova a Nové Vsi, pro menší sídla o Málkov i Milíe je charakteristická vazba na blízkou lesní zeleň.

obr. B. 12: Málkovský h bet v pohledu z podhří (od Pavlíkova); ve střední části Kamenný vrch

Znaky a hodnoty přírodní charakteristiky krajinného rázu:

- Lenitý vrchovina reliéf Pímského lesa
- Rozvodí evropského významu
- Pramenná oblast
- Vysoká lesnatost území s převahou smrkových porostů
- Vysoký podíl travních porostů (pastvin) na zemědělské půdě
- Hojný výskyt nelesní zeleně v odlesněných enklávách
- Výskyt cenných mokradních stanovišť – rákviňáků
- Převažující zachovalost přírodních i přírodních blízkých prvků

Znaky a hodnoty kulturní a historické charakteristiky krajinného rázu:

- Určující ekonomické postavení lesního hospodářství
- Nízká míra osídlení, vylidněnost
- Extenzivní formy hospodaření na zemědělské půdě – pastvinářství
- Vysoký podíl rekreačního využití zastavby v sídlech a objekty individuální rekreace
- Pozůstatky zaniklých sídel a hospodářské zastavby (mlýny)

Znaky a hodnoty vizuální charakteristiky krajinného rázu:

- Převažující vertikální dimenze prostoru, dynamičnost terénu
- Zásadní pozice Málkovského h betu v prostorových vztazích
- Výrazná převažující souvislých lesnatých poloh tvořících krajinnou matici; lesnaté svahy a horizonty formující krajinnou scénu
- Uzavřené odlesněné enklávy a esteticky působivé prostory situované v údolích toků
- Výrazná pozice sídel v krajině – Nová Ves, Smolov
- Bohatá a rozmanitá rozptýlená zeleně v odlesněných enklávách
- Absence tradičních dominant
- Výskyt technicistních dominant a úřadové stavby ovlivňující projev sídel v krajině
- Zachovalé harmonické vztahy a harmonické měřítko v převažující části území dané zcela dominantní přítomností přírodních i přírodních blízkých prvků

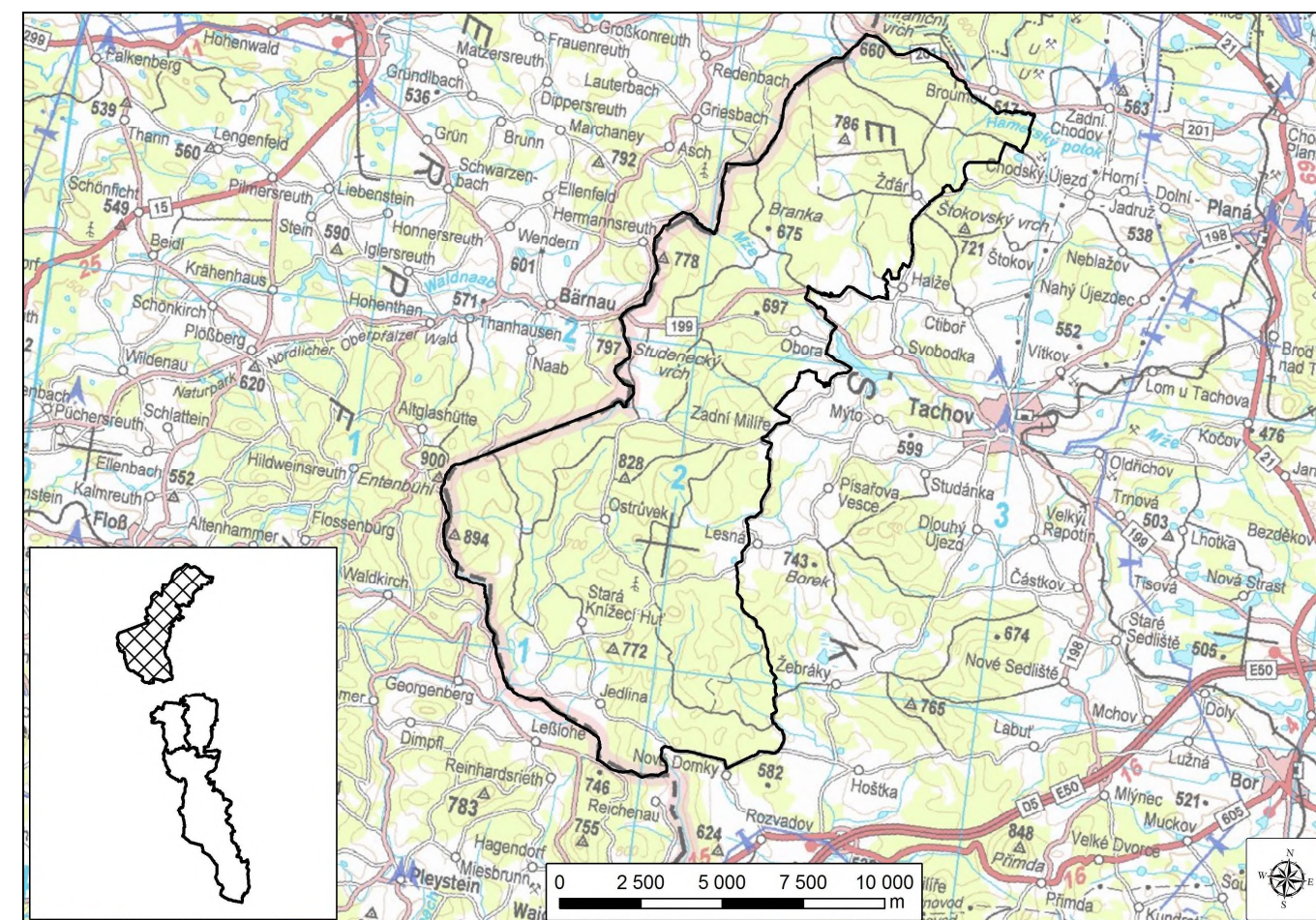
Pozitivní krajinné dominanty

- Málkovský h bet, kostel sv. Apoleny

Negativní krajinné dominanty

- Výrobní areál Nová Ves, novodobé skladové objekty v Novém Dvoře (u statku)

OKR Dó Tachovsko

Oblast je vymezena jednoznačně, pokrývá celý severní segment CHKO a hranice oblasti je zároveň hranicí CHKO.

Poměrně rozlehlé území západního Tachovska zaujímá značnou část příhraničí. Jižní část oblasti náleží k Havranské vrchovině (geomorfologický okrsek), jejíž je součástí Pímského lesa (podcelek). Příhraniční severní část oblasti spadá již do Třebíčské vrchoviny (okrsek), která tvoří součást Dylešského lesa (podcelek). Při východním okraji se rozprostírá Rozvadovská pahorkatina (okrsek), která se údolím oddělujícím Havranskou a Třebíčskou vrchovinu proti proudu Mlýnské dostává až do blízkosti státní hranice (západní hranice OKR). Výše položený terén dosahuje nejvyšších výšek při západním okraji a Teteví vrchovina s nejvyšším vrcholem Havran (893,9 m n. m.), podél hranice k jihovýchodu i k severu přes Pavlostudeneckou vrchovinu a Třebíčskou vrchovinu hraničí h betem, který se pozvolna klesá, i tak dosahuje nadmořských výšek mezi 700 a 800 metry. Podobných výšek dosahuje reliéf s rozvěvenými údolními i ve vnitřní části oblasti, mírně klesá až v okrajových částech a do údolí Hamerského potoka na severu a již uvedené Rozvadovské pahorkatiny na východ. Bohatě jsou v oblasti zastoupeny kryogenní tvary a mrázové sruby, kamenná moře, skaliska, balvany.

Nejvýznamnějším vodním tokem oblasti je Mlýnský prameníček v N mecku nedaleko od státní hranice. Mlýnský odvod úje v jižní části oblasti, cca jižní část spadá do povodí Čelného a Hranického potoka. Tyto toky jsou zdrojnicemi říčky Pfreimd, která vzniká soutokem právě Hranického potoka s Kateřinským potokem a náleží tak do úmoří německého moře. V několika lokalitách se nachází stojaté vodní útvary, mezi jinými například Horní a Dolní Hranický rybník v jižní části, soustava rybníků v přírodní památce Na Kolmu, Spálený a další rybníky u Lesné, Olšovský i Hvozdní rybník u Branky. Oblast je charakteristická velmi hojným výskytem rákviňáků, nezřídka velkého plošného rozsahu.

obr. . B.13: Severní část českého lesa z rozhledny na vrchu Havran (pohled k jihovýchodu)

Mezi ostatními OKR se Tachovsko vyznačuje nejvyšší lesnatostí, pokrývá jí 85 %. Druhové skladbě lesů dominuje smrk. Souvislé lesní porosty vyplňují především severní a jižní část oblasti. Bezlesá území tvoří většinou rozptýlené rozsáhlé uzavřené enklávy. Odlesněná území z vnitrozemí zasahují do CHKO v okolí Halfle, Obory (údolí Mlýnský), Milí a Lesné. V plochách pastvin se vyskytuje většinou bohatá nelesní zeleň.

Základní rys kulturně-historické charakteristiky území tvoří dominantní lesnické hospodaření, zde nejvýrazněji celé CHKO. Dnes velmi periferní a vylidněné pohraniční území prošlo dramatickým poválečným vývojem. V oblasti po II. světové válce zanikly desítky sídel. Stávající osídlení reprezentují dva většinou sídelní útvary – Branka a Obora a ty i menší a drobné osady, ve všech případech vesměs torza bývalých sídel. Značná část stávající zástavby je využívána jako objekty individuální rekreace. Území protíná jediná silnice II/199 z Tachova k hraničnímu přechodu Pavlov v Studenec / Bärnau. Zetelné jsou pozstatky poválečné ostrahy hranic – opustěné i jinak vyuffité bývalé vojenské areály (pohraniční strážnice).

obr. . B.14: Severní část českého lesa od Lesné (východní hranice CHKO; pohled k severozápadu)

Severní segment CHKO představuje poměrně vysoko položené území s průměrnou nadmořskou výškou mezi 650 a 700 metry. Většinou se však nevyznačuje zvláště výraznou členitostí, kterou navíc vizuálně snižuje plošné zalesnění (zejména v severní části). Z tohoto rámce vybočuje západní hranice oblasti, kde se táhne hřbet Teteví vrchoviny s dominantním masívem Havrana. Na jeho vrcholu se nachází robustní konstrukce rozhledny přebudovaná z bývalé vojenské věže. Dominantní technicistní objekt rozhledny má v daném místě své opodstatnění. Výraznou prostorovou strukturu tvoří rozvodný hřbet, jenž směřuje od Studánky, přes Mravenčí, Jelenec, Teteví vrch k vrchu U Myslivny, poté se stáčí k jihovýchodu a pokračuje přes Kníflečí strom, severní vrchol Skláského vrchu a Pustý vrch. Převažující zalesnění oblasti – iní území uzavřeným a odlehlým, souvislé lesní plochy – především výše položených partií formují zcela určitě krajinnou scénu. Vedle velmi hodnotných částí krajiny s výskytem cenných přírodních stanovišť a prvků (rozlehlá rašeliniště, početné tvary mrazového zvětvování i v lesích uzavřené vodní plochy i jejich skupiny) tvoří krajinná scéna nejprůhlednější partie území neobydlené odlesněné enklávy. Mezi ostatními vynikají pohraniční prostory v místech bývalých obcí Jedlina, Zahájí, Stoupa i v okolí bývalého Pavlova Studence a Hraničné. Nedávná přítomnost lovků v těchto pohraničních enklávách je v mysli patrná i bez reliktních bývalých sídel (hřbitovy, pomníky obtemnělé I. světové války). Vysokou estetickou hodnotu těchto odlehlých míst posiluje hojná rozptýlená

zeleň s výrazným vizuálním účinkem v rozlehlých plochách pastvin. Odlesněné polohy především východní hranice oblasti v okolí Halfle, Obory i Milí tvoří okrajovou část zemědělsky obhospodávané krajiny západně od Tachova, s níž jsou ve vizuální vazbě. Přesobivostí se vyznačují i menší lesní enklávy s dochovaným (zbylým) osídlením – Stará Kníflečí Huť, Ostrávek, ve značné míře i v okolí Prostředního fiáru v severní části oblasti. Zástavba nemnoha sídel je poměrně organicky zaplavena do svého okolí, tvořeného především rozsáhlými lesy. Tento charakter místy narůstající úlové dominantní bývalé vojenské objekty (Branka, Stará Kníflečí Huť). Odlišnou polohu má obec Obora, lokalizovaná v exponovaném prostoru na odlesněném rozvodném hřbetu nad soutokem Mlýnský se Skláským potokem. I zde je patrná absence tradičních dominant, jež by spoluformovaly obraz krajiny s uplatněním v typických krajinných scénériích.

obr. . B.15: Odlesněná kulturní krajina v okolí bývalé Jedliny; v pozadí v pravé části snímku Teteví vrch

obr. . B.16: Odlesněná pohraniční enkláva v okolí bývalého Pavlova Studence

V OKR Tachovsko byla vyhlášena sada maloplošných zvláště chráněných území – NPP Na Poflárech, PR Podkovák, PR Farské bařiny, PR Křížový kámen, PR Ostrávek, PR Havlova huť, PR Bučina u fiáru, PR Tišina, PR Broumovská bučina, PP Na Kolmu, PP Mlýnský, PP Louky u Prostředního fiáru.

obr. . B.17: Severní část českého lesa v pohledu z německé strany – od hraničního přechodu Broumov / Mährling

Znaky a hodnoty přírodní charakteristiky krajinného rázu:

- Lenitý vrchovinný reliéf protáhlých hrbů a rozvětených údolí
- Dominanta masívu Havrana
- Přítomnost etných tvarů mrazového zvětvování
- Rozvodí evropského významu
- Pramenná oblast Mlýnský náhon a další menší toky
- Výskyt cenných mokřadních stanovišť – rozlehlá rašeliniště
- Vysoká lesnatost území s převahou smrkových porostů
- Vysoký podíl travních porostů (pastvin) na zemědělské půdě
- Hojný výskyt nelesní zeleně v odlesněných enklávách
- Převažující zachovalost přírodních a přírodních blízkých prvků

Znaky a hodnoty kulturní a historické charakteristiky krajinného rázu:

- Určující ekonomické postavení lesního hospodářství
- Nízká míra osídlení, nezastavenost, vylidněnost jako důsledek poválečných událostí
- Extenzivní formy hospodaření na zemědělské půdě – pastvinářství
- Vysoký podíl rekreačně využitých zastaveb v sídlech a objekty individuální rekreace
- Hojný výskyt pozůstatků zaniklých sídel
- Relikty úbočích vojenských objektů, konverze bývalých vojenských staveb

Znaky a hodnoty vizuální charakteristiky krajinného rázu:

- Převažující homogenita krajiny daná uzavřeností lesnatého území bez výrazné výškové lenitosti, odlehlost území
- Výrazná dominantní masívu Havranu
- Naprostá převaha souvislých lesnatých poloh tvořících krajinnou matici; lesnaté svahy a horizonty formující krajinnou scénu
- Výskyt rozmanitých uzavřených odlesněných enkláv a esteticky příznivá a sugestivní prostředí
- Bohatá rozptýlená zeleně v odlesněných enklávách
- Absence tradičních dominant
- Zachovalé harmonické vztahy v převažující části území dané zcela dominantní přítomností přírodních a přírodních blízkých prvků; ve zčásti území zachovalé harmonické měřítko

Pozitivní krajinné dominanty

- Masív Havranu, Ostrá věž a bývalý zámeček

Negativní krajinné dominanty

- Opuštěný vojenský areál u Branky, bývalý vojenský areál ve Staré Knířecí Huti

B.3 Charakteristika míst krajinného rázu a delimitace pásem ochrany krajinného rázu

V následující tabulce je uveden výčet všech míst krajinného rázu v etnografické oblasti do oblasti krajinného rázu. V tabulce je rovněž uvedeno zařazení každého MKR do pásma odstupované ochrany krajinného rázu. V souladu s metodickým listem AOPK (8.2) se jedná o následující pásma ochrany:

Pásma I – první ochrany krajinného rázu

Pásma II – zprůměrně ochrany krajinného rázu

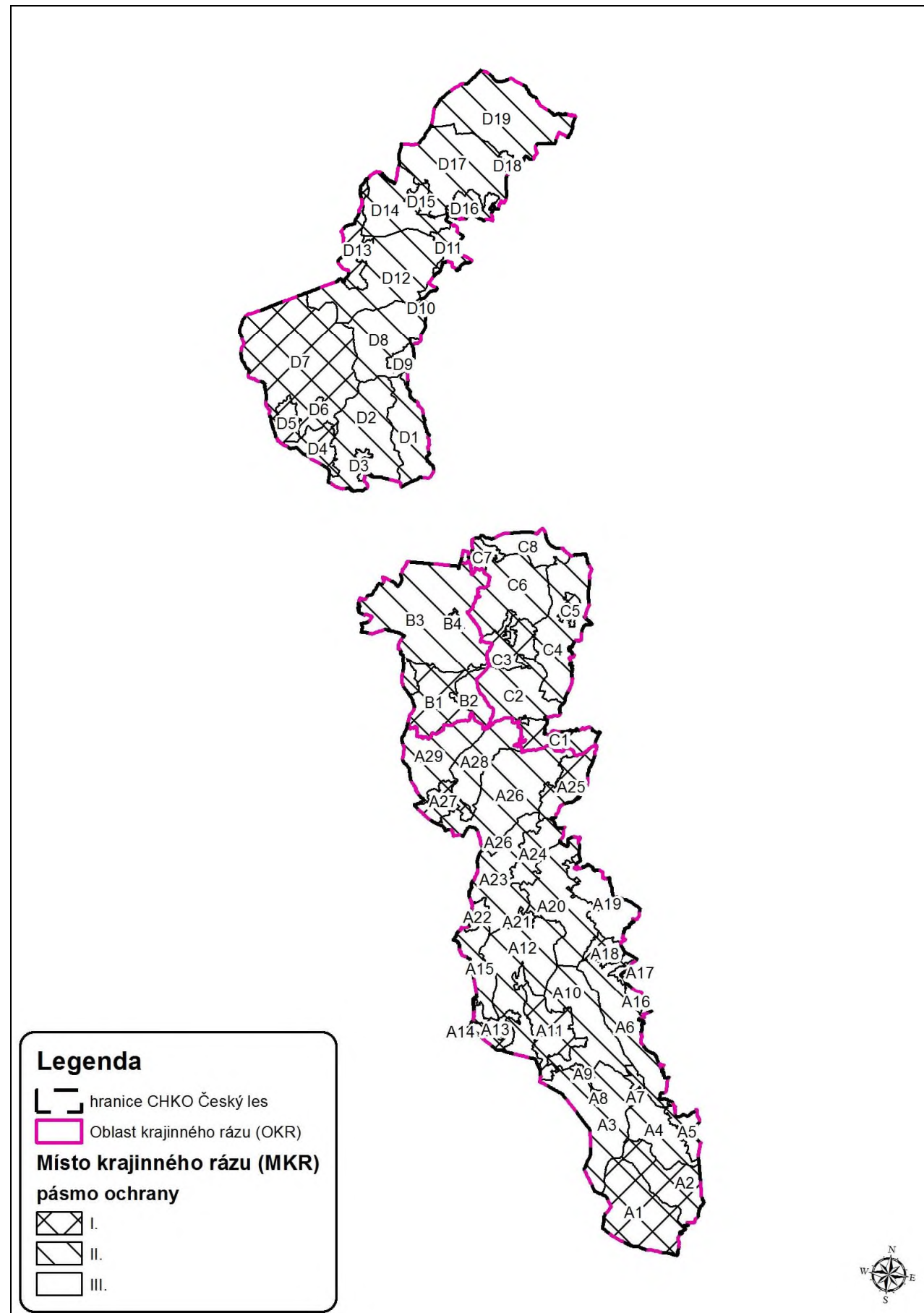
Pásma III – obecné ochrany krajinného rázu

tab. 2: Delimitace pásem ochrany krajinného rázu v MKR CHKO Český les

OKR A – Berchovský les		Pásma ochrany		
A.1	Fuchsova Hu	I.	II.	III.
A.2	Zelená chýbe	I.	II.	III.
A.3	Skalka	I.	II.	III.
A.4	Rudolfova Pila	I.	II.	III.
A.5	Pec	I.	II.	III.
A.6	Haltravský hřeben - východ	I.	II.	III.
A.7	Capartice	I.	II.	III.
A.8	Černá eka	I.	II.	III.
A.9	Jindřichova Hora	I.	II.	III.
A.10	Haltravský hřeben - západ	I.	II.	III.
A.11	Nemanice	I.	II.	III.
A.12	Františkova Hu	I.	II.	III.
A.13	Lučina	I.	II.	III.
A.14	Sosnovka	I.	II.	III.
A.15	Bezový kopec	I.	II.	III.
A.16	Oslí Mlýnský náhon	I.	II.	III.
A.17	Valtice	I.	II.	III.
A.18	Pivoň - Vranov	I.	II.	III.
A.19	Vranov - Sezemín (Týdlákov - Mnichov)	I.	II.	III.
A.20	Pivoňské hory	I.	II.	III.
A.21	Závist	I.	II.	III.
A.22	Dianin Dvůr	I.	II.	III.
A.23	Medvědí hory	I.	II.	III.
A.24	Rybník o Velký Horáň	I.	II.	III.
A.25	Bystřice	I.	II.	III.
A.26	Velký Zvon	I.	II.	III.
A.27	Pleš	I.	II.	III.
A.28	Walddorf	I.	II.	III.
A.29	Eisendorfská Hu	I.	II.	III.

OKR B – Kateřinská kotlina		Pásma ochrany		
B.1	Řečlezná	I.	II.	III.
B.2	Kamendovka	I.	II.	III.
B.3	Rozvadovská kotlina	I.	II.	III.
B.4	Diana	I.	II.	III.
OKR C – Píseňská kotlina		Pásma ochrany		
C.1	Smolov - Bělá nad Radbuzou	I.	II.	III.
C.2	Ničlasberg	I.	II.	III.
C.3	Nová Ves	I.	II.	III.
C.4	Málkovský vrch	I.	II.	III.
C.5	Málkov	I.	II.	III.
C.6	Apolenský pískop	I.	II.	III.
C.7	Svatá Kateřina - Milíe	I.	II.	III.
C.8	Václavský potok	I.	II.	III.
OKR D – Tachovsko		Pásma ochrany		
D.1	Kolm	I.	II.	III.
D.2	Kolárova Hu	I.	II.	III.
D.3	Hraničky	I.	II.	III.
D.4	Jedlina	I.	II.	III.
D.5	Waldheim	I.	II.	III.
D.6	Stará Knížecí Hu	I.	II.	III.
D.7	Celní a Hušský potok	I.	II.	III.
D.8	Kamenný vrch	I.	II.	III.
D.9	Lesná	I.	II.	III.
D.10	Zadní Milíe	I.	II.	III.
D.11	Obora	I.	II.	III.
D.12	Oborská hájenka	I.	II.	III.
D.13	Pavlov Studenec	I.	II.	III.
D.14	Koňský vrch	I.	II.	III.
D.15	Branka	I.	II.	III.
D.16	Horní Výšina - Halfe	I.	II.	III.
D.17	Řípař	I.	II.	III.
D.18	Prostřední řípař	I.	II.	III.
D.19	Plánský les	I.	II.	III.

obr. . B.18: Delimitace pásem ochrany krajinného rázu v MKR ó CHKO Český les

MKR A.1 ó Fuchsova Hu

Nejjífn j-í ást CHKO zaujímající údolí potoka Chladná Byst ice s drobnými p ítoky (úmo í erného mo e), tvo í okrajovou ást eského lesa, jeí figuruje ve výhledech z nífle položené V-erubské vrchoviny ó odlesn ného údolí Teplé Byst ice v okolí Horní Folmavy. Severní cíp a ukon ení gradujícího reliéfu tvo í vrcholová partie masívu erchova s rozhlednou ó Kurzovou v íí a s ú elovými objekty, jeí slouíly do roku 1990 armád . Nejvý-e položené partie s vrcholem erchova jako prvo adý identifikátor eského lesa figurují v dálkových výhledech. Velmi lenitý genereln k jihu se prudce svaíující prostor (s p evý-ením více neí 550 metr) je tém souvisle zalesn n. Výjimku tvo í zmín né vrcholové partie erchova pak men-í odlesn né (lu ní) enklávy v okolí bývalé Byst ice í Fuchsovy Hut . Tato ves, náleíící afí do roku 1707 k Bavorsku, byla známá adou pr myslových inností. Fungovala zde sklárna, pozd jí dv hut . V první polovin 19. století, kdy byla ves v dríení Kinských, zde byla postavena kaskáda brusíren a le-tíren skla, vyuíívající vodu Chladné Byst ice. Byl zde rovn íl vybudován záme ek. Po I. sv tové válce získaly území Domafllice. V roce 1930 zde stálo 34 dom s 331 obyvateli, z v t-iny n mecké národnosti. V polovin 50. let 20. století byla vesnice a sklárny leíící v zakázaném pásmu zbo eny. Ze zámku Kinských byla po roce 1945 vybudována rota pohrani ní stráíle. V sou asnosti zde stojí n kolik opu-t ných budov roty pohrani ní stráíle, ruina eské -koly, základy sklá ských budov a domk a také pomník ob tem I. sv tové války. Zbyly zde rovn íl men-í rybníky. Blízke lu ní enklávy lení hojná rozptýlená zele .

obr. . B.53: Vrchol erchova s dominantami Kurzovy obr. . B.54: Památník bývalé obce Byst ice v íle a vojenského pozorovacího objektu (vlevo)

V území se nacházejí p írodov dn hodnotné partie, vyhlá-ená jako ZCHÚ. P í severovýchodní hranici ó na h betu klesajícím od vrcholu erchova k jihovýchodu zasahuje do MKR národní p írodní rezervace erchovské Hvozdy, chránící p edev-ím zachovalé, p írod blízke bukové a smí-ené lesní porosty montánních poloh s charakteristickými druhy rostlin í flivo ích . Hojný je í výskyt morfologických tvar vzniklých mrazovým zv tráváním. P í západní hranici (a hranici R) se nachází p írodní rezervace Smr í chránící p írozené a p írod blízke lesní ekosystémy na skeletovitých svazích s mozaikovitým výskytem vodou ovlivn ných p d. Pod Byst ící byla vyhlá-ena památná alej tém 90 dub ílemující starý kanál, starých více neí 150 let.

obr. .B.19: Odlesná enkláva v okolí bývalé Bystřice; v popředí památná alej dubů; v pozadí Hercovský hřbet

MKR A.2 Zelená chýše

Prakticky zcela souvisle lesnaté území na jihovýchodních a východních svazích Hercovova údolí Teplé Bystřice a jejích drobných přítoků. Pouze při jižní hranici MKR (i CHKO) je drobná bezlesá enkláva u Hamerského mlýna (jižně od CHKO). MKR, především jeho východní polofené partie, je vizuálně značně exponován v pohledech z podhůří. Zelená chýše představuje dnes již historické poutní místo u studánky upravené Klubem českých turistů již roku 1901, při které stojí opravený altán. Od studánky směřuje k vrcholu Hercovova Hanova stezka se starými kamennými schody. Značnou část MKR v západní části zaujímá vyhlášená NPR Hercovské hvozdy (viz MKR A.1), na kterou navazuje přírodní rezervace Bystřice, jejíž chráněný horský les s pestrě složenou skladbou hercovské smíšené dřeviny. Zajímavou lokalitu reprezentuje tzv. Jubilejní hájek založený roku 1928 k desátému výročí vzniku ČR. Jedná se o sbírku 22 domácích i cizokrajných dřevin. Při východní hranici MKR se nachází náhon Teplé Bystřice přes údolí vody přes hlavní evropské rozvodí, pokračující směrem k Domašlicím.

MKR A.3 Skalka

Rozlehlý souvislý lesnatý prostor nacházející se při státní hranici v povodí Hercovského potoka (úmoří Hercovského moře) severně od Hercovova. Historicky neosídlené území v odlehlejší části pohorí se vyznačuje výraznou morfologií s výskytem mrazových tvarů. Západní okraj vymezují výrazné elevace Smrčského a Hercovského hřbetu (Dlouhá skála, Hercov, Malinová hora, Skalka, Květná skalina, Lišín), na východní a severovýchodní pak Bučinský-erovský hřbet (Bučina, Capartická skála, Kemencová skála). Jediný segment zastavěného území tvoří bývalý vojenský areál v sedle mezi Malinovou horou a Skalkou. Severní část protíná ve dvou segmentech silnice II/189 (oddělených MKR A.8). V okolí vrcholu Hercovova do MKR zasahuje vyhlášená NPR Hercovské hvozdy.

MKR A.4 Rudolfova pila

Souvisle lesnaté území odvodňované Hercovským potokem se rozprostírá na východních svazích Hercovského lesa nad Peci a Chodovem. Z vnitrozemí vizuálně exponovaný prostor vymezuje v horní části hřbet s více elevacemi dosahující výškově okolo 750 metrů a vypreparovanými skalními tvary. Jedinou sídelní enklávu tvoří areál provozovaného rekreačního tábora na místě bývalé samoty u Rudolfovy pily. Severní částí prochází silnice II/189.

MKR A.5 Pec

Odlesná enkláva při Hercovském potoce a jeho přítocích v okolí obce Pec. Území má charakter malých údolí (přítok Hercovského potoka) na pohoří hornatého reliéfu Haltravské horantiny a vrchovin i pahorkatin v podhůří. Území s patrnými regulacemi doprovází hojná zeleň (výrazné topoly při Hercovském potoce pod Peci), jejíž se vyskytuje místy i volně v krajině (relikty mezí) i podél cest. Zemědělskou půdu tvoří prakticky výhradně travní porosty. Obec Pec reprezentuje na území CHKO Český les nejlidnatější sídlo, jejíž si vzácně dochovalo urbanistickou strukturu, resp. zaznamenalo v poválečném období nárazovou zástavbu. Při hranici CHKO v severovýchodním cípu území se nachází přírodní památka Chodovské skály chránící zachovalý přírodní výchoz mohutných křemenných filů.

obr. .B.19: Odlesněné údolí jižně od Peci

obr. .B.20: Pohled z podhůří silnice z Peci do Chodova k masivu Hercovova

MKR A.6 Haltravský hřeben - východ

Protáhlé území situované z větší části při východní hranici CHKO. MKR zaujímá východní lesnaté svahy Haltravského hřbetu mezi Výhledy (silnice II/189) a Vranovskou skálou, resp. odlesněným územím v okolí Vranova. Krátké svahové přítoky tvoří zdrojnice Hercovského potoka (Mlýnecký a Klenešský potok). Směrem (nejen) do vnitrozemí se uplatňuje výrazná horská hradba s vrcholovými elevacemi Sádek, Haltrava i Karmanka a s výskytem tvarů mrazového zvětvování tvoří hlavní evropské rozvodí. V hřebenové části na Sádčově skále byla vyhlášena přírodní památka Skály na Sádčce chránící fragmentu přírodního společenstva u smrkové bučiny v mimořádně nepříznivých stanovištních podmínkách.

V severní části MKR u příjezdu z Nového Kramolína do bývalého Lískovce stávala osada Nuzarov. Vznik osady je datován k roku 1705. Obyvatelé z osady pracovali na hamru a vysoké peci v Peci pod Hercovem. V roce 1930 zde žilo 159 obyvatel téměř výhradně české národnosti ve 25 domech. V roce 1957 byl Nuzarov srovnán se zemí. V jižní části MKR se při hlavní silnici (II/189) nachází drobná odlesná enkláva u Výhledů se stejnojmenným hotelem a pár usedlostmi. Nedaleko stojí pomník J. T. Baara. Na severovýchodním svahu Sádčce funguje sjezdovka.

obr. .B.21: Pohled od Capartice k jihu; v pozadí Hercov

MKR A.7 Capartice

Jedna z drobnějších odlesněných enkláv nacházející se při severní straně silnice II/189. Ve svažitém k jihu ukloněném území pramení černý potok (přítok Radbuzy). Nezastavěné území vyplují louky a poměrně hojná nelesní zeleň. Převážně rekreační zástavba sídla vystupuje podél východního okraje od silnice až do nejvýše položené části enklávy. Dílčí partie otevřené enklávy jsou ve vizuálním kontaktu s masivem Erchova.

MKR A.8 Černá eka

Poměrně rozlehlá odlesněná enkláva v údolí černého potoka, resp. jeho krátkých pravostranných přítoků o husté síti melioračních struh. Severní hranici území tvoří silnice II/189. Enkláva je bohatá na rozptýlenou zeleň, vázanou nejprve na početně obsaženou protékající vodoteč a cesty o více či méně souvislé liniové formace. Mimo to se vyskytují v hojném množství skupiny stromů i solitéry. Zástavba sídla je nesouvislá, hlavní část zástavby se nachází v jihozápadní části, později se rozšířila také podél silnice, vyskytuje se i pár objektů v izolované pozici. Ze severní části enklávy se otevírají výhledy na Erchovský hřbet.

obr. B.22: Enkláva Černá eka o pohled k severu

MKR A.9 Jindřichova Hora

Velmi harmonicky působící rozlehlá odlesněná enkláva rozkládající se severně od silnice II/189. Území s poměrně lenitým terénem vyplují rozlehlé pastviny i louky, hojně leně nelesní zelení, především ve východní části. Esteticky působivý projev posilují lenité lesní okraje. Charakteristickým rysem je (historicky daná) rozptýlenost zástavby, dnes již prodlá, avšak často kvalitně renovovaná. V této části je využívána k rekreaci. V severovýchodní části stojí osamocený hospodářský objekt. V západní části v nejvýše položeném místě stojí poměrně výrazná technicistní vertikála přehradového střílače. Otevřenost prostoru nabízí výhledy na vzdálené dominanty Erchovského hřbetu a Staré Herštejna.

MKR A.10 Haltravský hřbet - západ

Poměrně rozsáhlé území vymezené na západních svazích Haltravského hřbetu. Do MKR jsou zahrnuty lesnaté partie mezi Nemanickou kotlinou a enklávou Jindřichovy Hory (MKR A.9). Souvisle lesnaté je celé MKR. Toky stékající po svazích (Novosedelský potok a jeho levostranné přítoky) již náležejí k úmořní nelesní zeleň. Při tocích se vyskytují hojně rašelinitá. Vrcholovou částí hřbetovou částí formují mrazové tvary typicky v místech již výše uvedených elevací (Sádkova Skála, Haltrava, Třemšanka, Velká Skála) vystupující nad 850 m n. m. Severní cíp MKR tvoří dominanta Starého Herštejna se zíceninou stejnojmenného hradu. Do dnešní doby se z (zejména královského) hradu, první zmíněného roku 1272, dochovaly pozstatky valu a přikop pro vodní chránici níže položené podhradí, fragmenty obvodového zdiva a zejména spodní část okrouhlé vlně tzv. bergfritu, umístěné na jižním okraji vrcholové části hřbetu.

Ve vrcholové části Starého Herštejna se nachází vyhlášená přírodní rezervace Starý Herštejn chránící autochtonní smíšené lesních porosty na balvanité sutě a typická rostlinných a živočišná společenstva vázaných na přírodně horské lesy. V hřbetové partii byla vyhlášená přírodní památka Skály na Sádku (viz MKR A.6).

obr. B.23: Údolí Nemanického potoka; dole v údolí (zleva) Novosedelské Hutě, Nová Huť a Nemanice; v pozadí Haltravský hřbet o vlně Třemšanka

MKR A.11 Nemanice

Jedna z největších odlesněných enkláv rozprostírající se v široké kotlině Nemanického potoka a jeho levostranného přítoku Novosedelského potoka o zřetelně vymezená okolními lesnatými hřbety i elevacemi. Do MKR je zahrnuto i okolí hraničního přechodu Lísková o nejjižnější část. Na podobě síti jsou patrné úpravy vodního režimu o především Novosedelský potok. Široká niva Nemanického potoka v etn. soutokové oblasti s Novosedelským potokem je ve značném rozsahu podmáčená. Její charakter dotváří hojně nelesní zeleň vázaná nejprve na vodoteč a sídelní zástavbu. Vyskytují se i remízky i spontánně zarostlé plochy v místě zaniklého osídlení. Otevřený prostor pastvin a luk dotýkající se v jihozápadní části státní hranice nabízí široké výhledy s dominantním Haltravským hřbetem na východ. Ve východním výběžku v blízkosti Staré Huti se nachází přírodní památka Louka u Staré Huti. Předmětem ochrany tohoto ZCHÚ jsou přítomné mokřadní rašelině louky, luční prameniště a pastviny.

Nemanická kotlina představuje v rámci CHKO nejvíce osídlené území. Cesta procházející Nemanicemi sloužila dříve jako důležitá přeshraniční komunikace. Mezi několika sídelními útvary dominuje zástavba Nemanic, poznamenaná výrazným poválečným vývojem. V zástavbě Nemanic se v dálkových výhledech vizuálně uplatňuje kostel sv. Jana Nepomuckého ve vyvýšené poloze. Ostatní sídla o Novosedly, Novosedelské Hutě, Nová a Stará Huť postihlo v poválečném období snížení plošného rozsahu i proměny architektonického výrazu zástavby.

Vedle stávajících sídel, resp. jejich zbytků, se v MKR nachází lokality s pozstatky zaniklého osídlení. Severně od Novosedel stávala ves Mýtnice. Název obce vycházel od přítomnosti mýtního a celního domu, který zde fungoval do roku 1764, kdy území kolem obce připadlo definitivně k Čechům. Dříve zde stála sklárna, jejíž zanikla někdy v závěru 17. století. V roce 1930 zde ve 34 usedlostech žilo 188 obyvatel české národnosti. Jako součást zakázaného pásma byla obec zdemolována po II. světové válce.

V severní části MKR na křižovatce cest stával Lískovec. Osídlení zde existovalo pravděpodobně od 16. století, k Čechům území připadlo v roce 1764 po úpravě hranic. V meziválečném období zde stálo 33 usedlostí. Zánik obce nastal rovněž v 50. letech v souvislosti s blízkostí hraničního pásma.

obr. B.24: Pohled od východního okraje k severu; v pozadí Haltravský hřbet; v nejvzdálenější poloze Starý Her-tejn

MKR A.12 Františkova Huť

Velmi rozlehlý lesnatý prostor v severní části erchovského lesa. Jižní část vyplňuje lesnatý hřbet oddávající Nemanickou kotlinu a odlesněnou enklávu v okolí bývalé Lučiny (MKR A.13). Severní část tvoří údolí Nemanického potoka, jehož východní svahy tvoří severní okraj Haltravského hřbetu s dominantou Starého Her-tejna a navazujících Pivoškových hor. Reliéf na protějším břehu již nedosahuje takových nadmořských výšek, nejvýraznější elevaci představuje vrch Nad Zámečkem (720, 4 m n. n.) ve zmíněné jižní části. Ve vrcholové části Starého Her-tejna se nachází vyhlášená přírodní rezervace Starý Her-tejn (viz MKR A.10).

V jižní části při silnici z bývalého Lískovce (viz MKR A.11) do bývalé Lučiny (viz MKR A.13) se zachovaly pozstatky bývalé obce Pila, zmíněné roku 1613. Zdejší potok sloužil jako k provozu mlýna, pily a sklárny. Malý rybník zde zůstal do současnosti. V roce 1930 zde žilo 230 obyvatel téměř výhradně české národnosti. Osada byla po poválečném odsunu obyvatel svévolně rozebrána a poté zbořena.

Severně od Starého Her-tejna na svazích Lysé (869, 9 m n. m.) stávaly Her-tejnské Chalupy, první připomínané ke konci 17. století. Po ústupu 20. let 20. století zde žilo 245 obyvatel v 36 usedlostech. Byla zde zřízena i pivošská kůlna.

Při západní hranici MKR v postupně zarůstající menší enklávě stojí objekt bývalé roty Pohraniční stráž. Jedná se o zbytek zaniklé osady Hraničná, založené roku 1875. Po II. světové válce měla osada 36 usedlostí, její zástavba byla rozšířena až do blízkosti státní hranice (sousední MKR A.15). Po roce 1945 nebyla dosídlena a po ústupu 50. let osada nacházející se v hraničním pásmu zanikla.

Bývalá Františkova Huť stála v údolí Nemanického potoka v severní části MKR, roku 1921 zde žilo 44 lidí. Nedaleko na svazích fungovala Křižová Huť. Sklárna zde pracovala od počátku 18. století cca do roku 1890.

MKR A.13 Lučina

Přehraní odlesněná enkláva s lenitým okrajem se rozkládá v pramenné oblasti přítoku Nemanického potoka, které odtud odtékají do různých světových stran. Pramennou oblast tvoří západní svahy elevace Nad Zámečkem (MKR A.12), kde se nachází také pozstatky bývalé obce Lučiny. Malá široká údolí drobných vodotěsů vyplňuje louky a pastviny dříve kultivované krajiny. Převládají ve vyšších polohách a v západní části MKR vizuální charakter území doplňuje hodnotná tvarově rozmanitá krajinná zeleň. Zetelné jsou rovněž porosty vzniklé spontánně v místech dřívějšího osídlení.

obr. B.25: Severovýchodní část enklávy mezi bývalým Úporem a bývalou Pilou

V jižní části MKR nedaleko od státní hranice se nacházejí velmi zetelné a udržované pozstatky bývalé obce Lučiny. Ves zmíněná již roku 1282, patří k nejstarším v oblasti celého Českého lesa. Součástí Čech se stala v roce 1764 po úpravě hranic. V obci s hraničním přechodem, kostelem, farou, kůlnou a zámek žilo necelých 300 obyvatel. Po II. světové válce došlo k ústupu osídlení, po zřízení hraničního pásma byla obec zlikvidována. Minulost zde připomínají zíceniny bývalé kůlny, část dvora a hřbitov. Pod skupinou památných lip na bývalé návsi stojí obnovený kostel. Patrné jsou zbytky kostela sv. Jiří. V nedávné době zde bylo zřízeno odpočinkové místo a vztyčen vysoký kříž.

Níže pod Lučinou poukazuje ruderální porost na dřívější osadu Úpor, založenou roku 1619 a k Čechům za leněnou po úpravě hranic roku 1764. Po II. světovou válkou zde bylo 38 usedlostí se 191 obyvateli české národnosti. Definitivní zničení vsi proběhlo v první polovině 60. let 20. století.

Po roce 1945 vysídleno české obyvatelstvo, po ústupu 50. let při zizování hraničního pásma ves definitivně vyhována a srovnána se zemí. Dnes je její místo zarostlé hustým stromovím a kůlny, v 90. letech v jižní části při cestě na Grafenried obnoven litinový kříž na kamenném soklu, který připomíná zánik vsi. Prakticky hned za státní hranicí v Nemecku stojí první domy obce Untengrafenried, která tvoří jižní část Lučiny, oddělenou po zmíněné úpravě hranic.

obr. B.26: Plochy pastvin na západních svazích vrchu Nad Zámečkem s krajinnou nelesní zelení

MKR A.14 Sosnovka

Tém souvisle zalesněná MKR drobného měřítka bezprostředně při státní hranici. Jedná se o izolovaný segment lesnatého území o západních a severozápadních svazích Křižového vrchu ohraničený odlesněnou krajinou v okolí bývalé Lučiny a Úporu (MKR A.13). Západní okraj MKR tvoří hraniční Kamenný potok.

MKR A.15 Bezový kopec

Protáhlý p íhraní ní neosídlený segment krajiny vymezený státní hranicí a severní ástí Lískovecké vrchoviny s elevacemi Skalky, Kozí vrch í Záseky. Pramení zde drobné vodote e Kamenného a Tědého potoka. K západu uklon ný p eváfn lesnatý terén v severní ástí lení men-í bezlesé enklávy s hojnou zelení. V nejv t-í z nich se nachází lokalita zaniklého osídlení ó vesnice Horní Hu postavená v míst sklárny, jeff zde byla v provozu v 17. a 18. století. K echám byla obec p í len na po úprav hranic roku 1764. Roku 1930 zde stálo 59 usedlostí. Osada byla vzhledem ke z ízení hrani ního pásma v 50. letech 20. století srovnána se zemí.

obr. . B.26: Drobná odlesn ná enláva v míst bývalé Nové Huti; v pozadí Velký Zvon

MKR A.16 Oslí Mlýne ek

Plo-n mén rozlehlé MKR v okrajové ástí CHKO p í její východní hranici ó v údolí Mlýneckého potoka pod svahy Haltravského h betu. Území má p íblífn rovnom rn zastoupení lesa (v etn n kolika remíz) i zem d lské p dy tvo ené spí-e ne len nými travními porosty. V lesnaté severní ástí údolí se pod t emi men-ími rybníky nachází samota Oslí Mlýne ek. Dal-í samota stojí nífle po proudu jiff mimo les, rovn fl se t emi men-ími nádrffemi. Východní hranici MKR tvo í polní cesta s vegeta ním doprovodem.

MKR A.17 Valtí ov

Men-í odlesn ná enkláva pod východními svahy Haltravského h betu ó p í východní hranici CHKO. Svaflitý terén pastvin je z eteln ohraní en lesními okraji a -írokým porostem doprovázejícím cestu tvo ící hranici CHKO. Celistvé plochy pastvin d lí protáhlé remízy vycházející radiáln od pozice bývalého Valtí ova. Zaniklá obec Valtí ov je p ípomínán jiff roku ve 12. století, koncem 14. století p ípadla augustiniánskému klá-teru v Pivoni. Pozd ji ves zpustla, byla v-ak následn obnovena. V roce 1930 zde ffilo 273 lidí v 61 domech, v naprosté v t-in n mecké národnosti. Poloha v povále ném období vysídlené obce v hrani ním pásmu znamenala její zánik (1954). Na bývalou obec upomíná vedle základ dom návesní rybník, z n hofl vytéká Mlýnecký potok.

MKR A.18 Pivo - Vranov

Místo krajinného rázu zaujímá severovýchodní svahy Starého Her-tejna v údolí Pivo ky p í východní hranici CHKO. MKR tvo í dv v t-í odlesn né enklávy odd lené lesnatým pásem podél pravostranného p ítoku Pivo ky. V západním více svaflitém segmentu se nacházejí dv sídla ó vý-e poloflený Vranov a nífle v údolí Pivo . Vranov zasahuje svojí zástavbou afl do nejvy-í ástí MKR a figuruje tak v pom rn exponované poloze. V t-í Pivo s dominantou augustiniánského klá-tera je situována p ímo do údolí Pivo ky, kde je na jejím toku vybudována kaskáda rybník . Ob sídla p sobí p es odli-né dispozice v krajinném rámci p írozen . Dominanta klá-tera se uplat uje pouze od Vranova. V t-í východní

segment jiff z eteln navazuje na zem d lsky vyufflivanou krajinu podh í (Pob flovicka). Plochy luk jsou rozptýlenou zelení len ny jen z ídka, prostor v-ak p sobí velmi harmonicky.

V exponované poloze vý-e ve svahu p í jiffní hranici MKR stála osada Sklá e. Ves v majetku blízkého augustiniánského klá-tera je prv n uvád na roku 1586, vznikla z ejm p í skelné huti. Roku 1930 osadu obývalo 80 lidí (z toho 76 n mecké národnosti) v 16 domech. Povále ný odsun a následné pustnutí znamenaly postupný zánik osady. Poslední objekty byly odstran ny v 70. letech 20. století.

obr. . B.27: Pohled do údolí Pivo ky s augustiniánským klá-ter od Vranova

MKR A.19 Tědlákov - Sezemín (Tědlákov - Mnichov)

Vcelku rozlehlá enkláva nífle poloflených východních svah Pivo ských hor ó p í východní hranici CHKO. Místo krajinného rázu se rozkládá na rozhraní Haltravské hornatiny, Ostrovské vrchoviny a Hostou ské pahorkatiny (východ). Posledn jmenovaná jiff geomorfologicky není sou ástí eského lesa. Jiffní hranici MKR tvo í údolí Pivo ky, severní pak okraj Pivo ských hor s vrchem Mo-na. V p eváfn odlesn ném území se vyskytuje v hojně mí e zele . Ta je reprezentována r zn velkými lesními celky s lenitými okraji í rozmanitými prvky nelesní zelen tvo enými více í mén souvislými liniovými formacemi odd lujícími plochy pastvin, doprovázejícími cesty í tok Mlýnského potoka. Vý-e poloflené partie (pod okrajem les pokrývajících vrcholovou ást Pivo ských hor) nabízejí dálkové výhledy do podh í eského lesa.

obr. . B.28: Pohled do podh í od rekrea ního areálu severovýchodn od Pivon

obr. . B.29: Pohled ze svahu na Tědlákovem do podh í; v pravé ástí snímku Haltravský h eben

Ve vyšších partiích se nachází drobná sídla o Sezemín a Týřanov, itající n kolik vesm s rekrea n využívaných objekt (zlomek p vodní zástavby). Projev obou sídel v krajin je vzhledem k hojně zeleni v jejich zástavb i okolí nízký. MKR je v kontaktu se sídly v blízkosti hranice MKR o Mnichov, Hvoří any, Na etín, Hora Svatého Václava, Týřlákov.

Ve východní ásti MKR se nachází vyhlá-ená p írodní památka Hvoří anská louka, jeř chrání cenné biotopy ra-elinné slatinné louky, su-í a vlhké kosené louky a lu ního prameni-t .

MKR A.20 Pivo ské hory

Rozlehlé a lenité území tvo ené v jifní ásti severozápadním okrajem Haltravské hornatiny, v severní ásti Ostrovskou vrchovinou. Plo-n zalesn nému území dominuje h ebenová partie severojifního sm ru za ínající na jifním okraji vrcholem Starého Her-tejna, pokračující p es Lysou k severu ve velmi vyrovnaných nadmo ských vý-kách okolo 750 metr afl k vrchu Mo-na a jeho severovýchodní svahy (B lomlýnský les). Na západních svazích Pivo ských hor pramení Radbuza. Na východních svazích pramení Pivo ka a Mlýnský potok. Protáhlý h bet tvo í výraznou prostorovou a dominantní strukturu, a to jak v údolí Nemanického potoka i Radbuzy (západní svahy), tak také z vnitrozemí, p edev-ím nejbliže se nacházejícího se Pob flovicka. Souvislý lesní pokryv je mírn íd-í v severní ásti, kde se na západních svazích vyskytují men-í bezlesé enklávy i mýtiny. V okolí bývalých Korytan jsou dochovány z etelné stopy d ív j-ího len ní p dy o porostlé meze ve svahu. Ve vrcholové ásti Starého Her-tejna se nachází vyhlá-ená p írodní rezervace Starý Her-tejn (viz MKR A.10).

obr. . B.30: Severní ást Pivo ských hor v pohledu z údolí Radbuzy

Na severozápadním úbo í Lysé Hory v jifní ásti MKR (Li- í domky) stála od konce 18. století men-í osada Mladé Korytany. P ed II. sv tovou válkou zde bylo 12 usedlostí, jeř byly po roce 1948 odstran ny.

Ves Korytany byla situována severn ji ve svařitém terénu p i cest z Rybníka do Týřlákova (Pob flovic). Jeř vznik se udál p ed rokem 1589, kdy je poprvé zmi ována jako pustá. P ed rokem 1623 byla ves obnovena. P ed II. sv tovou válkou zde bylo 60 usedlostí. Po rozsáhlém pořáru po II. sv tové válce jifl nebyla zvonu obnovena a v 50. letech zbo ena. V nedávné dob zde byla z ízena nau ná stezka.

MKR A.21 Závist

Men-í odlesn ná enkláva nacházející se v pramenné oblasti Nemanického potoka. Územím prochází hlavní evropské rozvodí, jifní ást enklávy náleří k úmo í erného mo e, severní ást k úmo í Severního mo e o pramen Radbuzy se nachází na západních svazích blízkých Pivo ských hor. V centru enklávy stojí osada Závist s p evářn rekrea n využívanou zástavbou. Volnou krajinu tvo í n kolik v t-inou ne len ných ploch pastvin odd lených cestní sítí. Nelesní zele je vázána p edev-ím na vlastní sídlo, pop . se vyskytuje v okrajových ástech enklávy.

MKR A.22 Dianin dv r

Velmi p sobivé místo o odlesn ná enkláva p i státní hranici na p echodu Lískovecké vrchoviny a Medv dích hor. Odlehlý zapomenutý segment otev ené d íve kultivované krajiny formují západn orientované svahy údolí ernice, jeř jifl lenitý tok zde p edstavuje státní hranici. Plochy pastvin lení hojná rozptýlená zele o etné krajino tvorné solitéry i skupiny d evin.

P i cest v horní ásti se nachází zarostlé, av-ak z etelné z íceniny bývalé popluřního o Dianina dvora, zalofneného jifl v první polovin 17. století. V roce 1812 byl dv r po pořáru p estav n na lovecký záme ek, stála zde í-kola. Po pořáru v roce 1812 byl na stejném míst vybudován lovecký záme ek, jifl pojmenovaný Dianin. Stála zde í-kola pro d tí z okolních vsí i osad. Koncem 19. století zde majitelé z ídili oboru pro da ky a jeleny. Po II. sv tové válce byl záme ek vyuffíván armádou jako rota Pohrani ní strážle. Základové zdi ukazují na n kdej-í p ítomnost dal-ích budov.

obr. . B.31: Pastviny na svazích údolí ernice; v pozadí n mecká ást eského lesa

Osídlení nevelkého prostoru v levostranné ásti údolí ernice v-ak bylo podstatn rozsáhlej-í. Jifn od Dianina Dvora stála p i cest Dolní Hu (dále k jihu Horní Hu o viz MKR A.15). Ves vznikla ve druhé polovin 18. století v míst bývalé sklárny, zalofnené roku 1750 a pracující do roku 1796. V první polovin 20. století byla Dolní Hu vyuřívána jako letovisko poskytující sluffby náv-t vník m. V roce 1930 zde stálo 50 dom 382 obyvateli v naprosté v t-in n mecké národnosti. Po II. sv tové válce jifl nebyla ves dosídlena. V 50. letech byla zlikvidována.

V severní ásti MKR bezprost edn p i státní hranici se nacházela obec Týřarcava. Obec je poprvé zanesena na map z roku 1626 s ozna ením eské celnice. V polovin 17. století zde byla postavena hospoda, jeř slouřila jako mýtnice na ezenské cest (významná st edov ká cesta z Prahy do ezna). V roce 1899 obec postihl rozsáhlý pořár, jemuř podlehla tém celá d ev ná zástavba sídla, byla v-ak brzy obnovena. V roce 1930 zde stálo 19 usedlostí se 47 obyvateli n mecké národnosti 18 obyvateli eské národnosti. Po II. sv tové válce a odsunu n meckého obyvatelstva se obec stala sou ástí hrani ního pásma a byla zlikvidována.

Sugestivitu odlehlého a vyřidn ného území podtrhuje osídlení bezprost edn za státní hranicí o ást bývalé Týřarcavi na n mecké stran . Hrani ní p echod pro p -í zde v sou asnosti funguje.

obr. . B.32: Severní ást enklávy Dianin Dv r s hojnou solitérní zelení; vpravo v pozadí Starý Her-tejn

MKR A.23 Medvědí hory

Odlehlá část území o prostorová struktura Medvědí hor utváří výrazný lenitý vysoko položený horizont na západní straně kotliny Radbuzy, jež přechází k severu do prostoru Velkého Zvonu. Jižní okraj Nemanické vrchoviny tvoří pohoří nížiny s elevacemi Velké skály (792 m n. m.) a fielezného vrchu (790 m n. m.), po kterém prochází hlavní evropské rozvodí. Plošně zalesněné území vytváří výraznou lesnatou scenérii nad údolím Radbuzy.

Rovněž na svazích Medvědí hor se do poloviny 20. století vyskytovalo osídlení. Ve stávajících lesích v jižní části MKR nedaleko Závisti přičemž na Rybník a jedné ze zdrojnic Radbuzy stála malá osada Mlýnská. V roce 1696 zde byl postaven mlýn. Po druhé světové válce osada měla 7 usedlostí.

Na východních svazích Medvědí hor jihozápadně od Rybníka stála ves Bernstein. Vznik osady souvisel hospodářského dvorem a hájovnou, jež zde byly založeny kolem roku 1670. Po válce obec nebyla osídlena. V jižní části stojí areál bývalé roty Pohraniční stráž, využívaný dnes jako lesní.

obr. B.33: Medvědí hory z protějších svahů údolí Radbuzy pod Rybníkem

V severní části MKR o v údolí Radbuzy stál Mostek. V druhé polovině 16. století zde pracovaly sklárny. V Mostku byla později škola, vinopalna, výrobní potařna, panská myslivna, vrchnostenský dvůr se starým zámečkem, dva mlýny, pila a rybník. V roce 1930 zde žilo 260 obyvatel, téměř výhradně německé národnosti ve 30 usedlostech. Za zánikem obce do hraničního pásma znamenalo její zánik, do současnosti se zachoval most přes Radbuzu, dřevěný domek a pozůstatky rybníka.

MKR A.24 Rybník o Velký Horůn

Odlesněná enkláva v širokém údolí Radbuzy jen několik kilometrů pod jejím pramenem na svazích Pivoňských hor. V severní i severozápadní části se území rozšiřuje dále od regulovaného toku Radbuzy do odlesněných svahů (až po východní hranici CHKO), odkud přibírá Radbuza i krátký přítok. Těsný, otevřený a zároveň z estetického ohrazený prostor představuje svébytné území v nitru hor. V této části území má velmi harmonický ráz o především rozlehlejší partie v lenitém terénu v okolí bývalého Velkého Horůna v severovýchodní části MKR, kde se uplatňují velmi krajinnotvorné tvarové rozmanité plochy lesní zeleně i odlesněné svahy Pivoňských hor s lenitým přechodem do lesních poloh. Z výše položených partií na východních svazích se nabízí působivá krajinná scéna s dominantou Velkého Zvonu. Jediné stávající sídlo reprezentuje rybník s výraznou rekreační funkcí. Jeho projev v krajinné scéně, oproti především z výše položených míst, je vzhledem k přítomnosti hmotových výrazných úlohových i obytných budov nepřehledný.

obr. B.34: Esteticky hodnotné partie severně od bývalého Velkého Horůna; vpravo v pozadí Pivoňské hory

V předválečném období bylo osídlení kotliny Radbuzy podstatně vyšší. Nedaleko jižně od Rybníka stál Bedřichov. Ve vsi, první připomínané roku 1734 žilo před druhou světovou válkou v 17 domech 252 obyvatel, kromě dvou německé národnosti. Přítomnost bývalé obce, jež nebyla v poválečném období osídlena, dnes dokládá jeden opuštěný dům a základy dřívějších usedlostí.

Severně od Rybníka po proudu Radbuzy se nacházela Stará Huť, pojmenovaná po nejstarší známé sklárně českého Lesa, kterou založili Třemšberkové po roce 1560 na úpatí fielezného vrchu. Později zde pracovaly pouze mlýn a pila, na přelomu 18. a 19. století se však obec opět rozrostla. V roce 1930 obývalo Starou Huť 397 německých a 32 českých obyvatel v 58 domech. Za zánikem obce v 50. letech 20. století z části do zakázaného a z části do hraničního pásma znamenalo její zánik.

Ve svažitém terénu v severovýchodní části MKR stával již zmíněný Velký Horůn, po které se zachoval menší rybník a základy několika stavení. Obec byla první zmíněná roku 1579. V roce 1921 zde žilo 81 obyvatel německé národnosti ve 14 domech. Zaátkem padesátých let 20. století po příchodem německé osídlení odsunutých obyvatel byla obec určena k demolici. Severně od Velkého Horůna stál Malý Horůn, po kterém rovněž zůstaly z estetické stopy o zbytky usedlostí bourané až v 70. letech 20. století.

obr. B.35: Pohled ze severní části údolí Radbuzy u Rybníka k jihovýchodu; v pozadí Pivoňské hory

MKR A.25 Bystice

Protáhlá údolní sníženina Bystického potoka, jenž zde pramení, a také ukrajuje v této části své délky. Údolí je severně mezi hřebety Ostrovské vrchoviny o výraznými horizonty s nejvyšším vrchem Výšina (707,6 m n. m.) na západním hřebetu. Uzavřený protáhlý prostor s orientací jihozápadně severovýchodně se vyznačuje lenitou krajinou strukturou, což z něj společně s výraznou morfologií činí esteticky velmi hodnotné území. Východní svahy mají lesnatější charakter v etnicky souvisle zalesněné hřebcové partii, která však již leží vně CHKO. Západní svahy jsou naopak z této části odlesněny, významnou měrou zde však je zastoupena tvarově velmi rozmanitá lesní i rozptýlená zeď v etnicky bývalých mezích. Vrcholové partie nejsou souvisle lesnaté a umocňují tak při pohledu přes sousední údolí Radbuzy mj. na dominantu Velkého Zvonu. V severní části MKR se nachází menší sídelní útvar o Bystice a Hlebeče, jejichž uplatnění v krajině limituje hojná sídelní zeď.

obr. B.36: Údolí Bystice v pohledu z východní svahů Výšiny (bývalé Liščí Hory)

Na úbočí Liščí hory stála menší stejnojmenná osada, jež byla součástí nedalekých Novosedel (viz MKR A.26). Po druhé světové válce a opuštěním se osada s 16 usedlostmi (před válkou) rozpadla. Do současnosti zde zůstala jeden zchátralý hospodářský objekt a zbytky dřívějších usedlostí.

obr. . B.37: Údolí Bystice v pohledu od východní hranice CHKO (nad černým rybníkem)

MKR A.26 Velký Zvon

Nejvyšší část Nemanické vrchoviny s dominantou masívu Zvonu tvoří jeden z hlavních identifikačních rysů celé CHKO Český les. V naprosté většině zalesněném území, jehož jižní okraj tvoří státní hranice, formují západní svahy údolí Radbuzy gradující až k vrcholům Velkého Zvonu (862,7 m n. m.) a jižněji se nacházejícího Malého Zvonu (847,5 m n. m.). Součástí MKR jsou také východní svahy lesnatého údolí Radbuzy a až po vrcholovou část hřbetu Výšiny jižně od Rybníka. V prudkém terénu stékají do Radbuzy krátké pravostranné přítoky (Slatinný potok). V nižších polohách v okolí bývalého Mostku (viz MKR A.24) se vyskytují odlesněné enklávy, v okolí bývalých Novosedel stoupá odlesněné území až do vrcholové části. Neomylné identifikaci dominanty Velkého Zvonu i z velmi vzdálených míst napomáhá robustní vojenský objekt umístěný ve vrcholové části o pozorovací vlně světoznámé konstrukce.

obr. . B.38: Velký Zvon s dominantou vojenskou věží

Ve vrcholových partiích uvedených dominant byla vyhlášena ZCHÚ. Přírodní rezervace Pleš (Velký Zvon) chrání především blízká společenstva horského bukového pralesa, sušivé javoviny a svahové bučiny. Přírodní rezervace Malý Zvon je fragmentem autochtonních bučin pohraničních hvozdů s typickými rostlinnými a živočišnými společenstvy vázaných na přirozené horské lesy. Východně od Malého zvonu se nachází přírodní rezervace Nad Hutí chránící rovněž fragment autochtonních bučin pohraničních hvozdů.

Na západním úbočí masívu Malého Zvonu dříve stály Janská Huť a Tráská Huť. Janská Huť byla založena při sklářské huti v roce 1776 u cesty stoupající na plešskou planinu. V roce 1945, kdy již huť nebyla v provozu, zde stálo 8 obydlených usedlostí. V 50. letech 20. století byla osada nacházející se v hraničním pásmu zbořena. Osada Tráská Huť vznikla zřejmě v roce 1580. Sklárna zde pracovala až do roku 1840. Po ukončení provozu sklárny se izolovaná osada brzy vyliadila. V roce 1930 zde stál jediný domek se 4 obyvateli. Definitivní zánik nastal po II. světové válce.

V severní části MKR výše v pravostranném svahu údolí Radbuzy stála ves Novosedly. První zmínka o vsi pochází z Berní ruly (1654). V roce 1930 zde žilo 298 obyvatel německé národnosti v domech postavených kolem malé obdélníkové návsi. Po II. světové válce a odsunu německých obyvatel přešla obec do majetku československých státních statků se sídlem v Bělém nad Radbuzou, které obec zbořily a použily na stavební materiál. Dnes obec v současné době obec připomínají zbytky domů, malý rybník.

MKR A.27 Pleš

V rámci CHKO unikátní enkláva na které se rozkládají rozkládající se na náhorní planině v nadmořské výšce okolo 750 metrů při státní hranici. K jihu se zvolna svažující území s velmi výrazným členěním v podobě paralelně jdoucích více či méně souvislých pásů vzrostlé zeleně upomínající na náhorní planinu zemědělské půdy. Louky a pastviny lení rovněž ze spontánně rostoucí v místech dřívější zástavby. Územím v pramenné oblasti prochází hlavní evropské rozvodí. Náhorní planina neumožňuje dalekové výhledy do vnitrozemí (s výjimkou dominanty Velkého Zvonu s vojenskou věží), rozlehlostí horizontů lenitých lesních okrajů uzavřený prostor se vyznačuje vysokou estetickou hodnotou a přirozeností. Ze zaniklé obce Pleš, zůstávající po II. světové válce téměř 1200 obyvatel, zde zbyl jediný rekreačně využívaný objekt, v nedávné době bylo na místě dalších rekreačně využívaných staveb.

obr. . B.39: Kulturní krajina na planině Pleš s výraznou rozptýlenou zelení

V jižní části MKR při státní hranici byla vyhlášena přírodní památka Veský Mlýn, jejíž chráněná společenstva představují rašelinné a krátkostébelné luky s výskytem vzácných a zvláště chráněných druhů rostlin.

V jihovýchodním výběžku MKR na severozápadním úbočí Malého Zvonu se nachází opuštěný areál kasáren v místě bývalé osady Václav. O něco severněji u křižovatky cest stál Rabov, místní část přiléhající k Václavu. V místě pozdější osady Václav stál od roku 1763 objekt pro ustájení dobytka a později malý hospodářský dvůr svatokříšského panství. V místě někdejšího Rabova je uváděna již k roku 1713 sklárna. Po I. světové válce v obou osadách žilo 453 obyvatel, s výjimkou jediného německého národnosti. Obě osady ležící v hraničním pásmu byly v 50. letech zlikvidovány.

Svým charakterem a přírodními a prostorovými dispozicemi společenstev s pohnutým vývojem v poválečném období představuje MKR unikátní území v rámci celé ČR. Jediné místo odlehlého místa dotváří pietně upravený hřbitov s pozůstatky kostela v severní části enklávy.

obr. . B.40: Údolí Bystice v pohledu od východní hranice CHKO (nad černým rybníkem)

MKR A.28 Walddorf

MKR zaujímá uzavřený údolí Hušského potoka téměř po celém jeho toku od pramene pod sedlem mezi Velkým a Malým Zvonem až téměř po jeho soutok s Radbuzou jižně od Smolova. Místně téměř zcela lesnaté údolí se postupně zahluhuje, Hušský potok v horní části přibírá několik malých přítoků. Místy se vyskytují skalní tvary. V severní části MKR na pravostranných svazích údolí byla vyhlášena

přírodní rezervace Dlouhý vrch, jejíž cílem ochrany je zachování přirozené klenové bušiny s bohatým bylinným patrem a výskytem lýkovce jedovatého.

V níže položené části se v údolí nachází Karlova Huť, dnes především rekreační využívané sídlo s prodlouženou zastávkou. Východně nad Karlovou Hutí, v místě dnešní svařité enklávy nad levým břehem Huťského potoka, se rozkládala osada Waldorf, vzniklá jako osada dříve v souvislosti s výrobou skla. Sklářská huť zde pracovala od roku 1696. Nejstarší zmínky o vsi pocházejí z tereziánského katastru (1757). V roce 1930 měla osada 28 domů se 176 obyvateli německé národnosti, jež byli po II. světové válce vysídleni a ves poté postupně zanikla. Jižně od osady stál od 18. století lovecký zámek, který v roce 1950 vyhořel.

obr. B.41: Luční enkláva v údolí Huťského potoka pod bývalým Waldorfem; v pozadí Velký Zvon

MKR A.29 Eisendorfská Huť

Vcelku rozlehlejší území tvoří severovýchodní část Nemanické vrchoviny zvolna se sklánějící do Kateřinské kotliny (OKR B). Odlehlejší, téměř zcela souvisle zalesněné území při státní hranici nedosahuje výšky masívu Zvonu (nejvyšším bodem je vrchol Pleš (794, 4 m n. m.) při hranici s MKR A.27. K severu se snižující reliéf s mírnými elevacemi odvodňuje říční potok (z části regulovaný) protékající malými údolími, který náleží k úmoří černého moře.

V severní části uzavřeného MKR se nachází drobná sídelní enkláva o využití rekreační areál a vojenské objekty v místě někdejší říční hutě. Sklářna, u níž osada vznikla, je zmiňována již v roce 1591 a patří k nejstarším známým hutím v českém lese. Provoz sklárny byl definitivně ukončen na přelomu 19. a 20. století. V té době sklářských domků byla po roce 1945 rozebrána a znovu postavena v říční. V roce zde žilo 42 obyvatel německé národnosti v 6 domech.

Jižně od říční Hutě se nacházela Frančina Huť, osada založená roku 1741 jako sklárna. Po ústupu 20. století se ves stala oblíbeným výletním místem. V roce 1930 zde žilo 157 obyvatel, v naprosté většině německé národnosti, kteří obývali 23 usedlostí. Osada nacházející se v hraničním pásmu, po které zbyl rybník a základy několika domů, byla po válce vysídlena a v roce 1950 srovnána se zemí.

V severním cípu MKR na hranici s MKR B.1 je lokalita bývalé obce Rutějn, zmiňovaná prvně v berní ruce (1654). Obřívou místní nacházeli na okolních neúrodných polích, později pak ve sklárně v nedaleké Karlově Hutí. V roce 1930 osadu tvořilo z 34 usedlostí, v nichž bydlelo 174 obyvatel německé národnosti. Po II. světové válce a vysídlení přirozených obyvatel osada jako ležící v hraničním pásmu zanikla.

MKR B.1 říční

Rovinatá a mírně vlnitá enkláva při státní hranici v povodí Nivního potoka, resp. jeho levostranných přítoků říčního a Farského potoka. Rozlehlejší území pastvin je v důležitých částech jen nohouskami a lesní a mimolesní zelení, které více v jihovýchodní části. Viditelným rysem je úprava vodního režimu resp. regulace říční sítě. Velký otevřený prostor nabízí z mírně vyvýšených poloh daleké

výhledy především k východu na Málkovský hřbet s dominantou Pleš na masívu Zvonu. I přes zetlelou kultivaci krajiny se trvale odlesněná enkláva vyznačuje vysokou estetickou hodnotou.

obr. B.42: Rovinatý nívný terén při soutoku Nivního a Farského potoka

MKR prochází silnicí II/197, na které se rozkládá obec říční. Způsobené zastavby obce se dochoval pouze zlomek, přičemž naopak ústřední zastavba (výrobní areál, kasárna). V západní části obce se nachází hraniční přechod do Německa s charakteristickou komerční zastavbou. Projev sídla v otevřené krajině je vzhledem k jeho poloze a hojně sídelní zeleni nízký. Jižně od říční byla zřízena obora Srdíčko zaměřená na chov divoké kačky a jelena sika.

obr. B.43: Obora Srdíčko v blízkosti státní hranice

MKR B.2 Kamendovka

Okrajová severní část Nemanické vrchoviny nacházející se severně od silnice II/197, která tvoří její jižní hranici. Téměř souvisle zalesněným územím prochází rovněž silnice II/198. Nejvyšším bodem je vrch Bukovina (654,7 m n. m.) v jižní části MKR. Dále k severu pokračuje terén jako mírně se sklánějící hřbet, z kterého stékají krátké přítoky říčního a Nivního potoka. V menší odlesněné enklávě s ústřední stavbou síla v severní části stávala kdysi sklárna, prvně uváděná roku 1754.

MKR B.3 Rozvadovská kotlina

Rozlehlejší lesnaté území v severozápadní části jižního segmentu CHKO. Ploché terény, z nichž vystupují pouze mírné elevace u Buky (571 m n. m.), odvodňuje Kateřinský potok s upraveným korytem směřující do Německa (krátce za hranicí přibírá Nivní potok). Kateřinský potok tvoří ústřední osu území, území na jeho pravém břehu má mírně vlnitý charakter, v plošně levobřehní části jsou v hojně mírně zastoupeny rašelinné polohy. V uzavřené krajině (lesní interiéru) se vyskytují specifické otevřené polohy a protáhlé odlesněné segmenty podél obou břehů Kateřinského potoka. V západní části MKR tudíž prochází vedení velmi vysokého napětí. V historicky zalesněném území se nerozšířilo osídlení, výjimkou představuje izolovaná enkláva Diany (viz MKR B.4). V lokalitě Rybní náhon v jižní části otevřeného segmentu nívné krajiny se nachází zpuštělý areál využívaný dříve armádou (mimo výhledovou osu podél toku)

obr. . B.44: Odlesněný pruh nivy podél Kateinského potoka u Dianské roty

V MKR byla vyhlášena dvě maloplošná ZCHÚ. Při státní hranici se nachází přírodní rezervace Jezírka u Rozvadova s cílem pro ochranu hlubokého lesního vrchoviště s rašelinnými jezírky s typickými společenstvy a výskytem zvláště chráněných druhů rostlin. V centrální části se při levém břehu Kateinského potoka rozkládá přírodní rezervace Diana chránící pralesovitý porost květnaté bučiny, v českém lese ojedinělého výskytu.

MKR B.4 Diana

Specifická enkláva v rámci rozlehlého lesnatého území Kateinské kotliny. Její zvláštnost oproti okolní lesní matici spočívá jednak v odlesnění v určitém segmentu krajiny, v osídlení, především však v přítomnosti dochovaných krajinných prvků v okolí loveckého zámečku Diana s významnými kulturně-historickými dominantami území. A koliv se jedná o otevřené území, kompoziční krajinné úpravy v podobě alejí lip, jasanů a javorů směřujících do vyvýšeného středního prostoru i vnitřně uzavírají. Charakter prostoru s výraznou architektonickou dominantou dotváří především park v anglickém stylu a také nedaleká obora zaměřená na chov muflonů. Uvedená kompozice představuje v rámci celé CHKO zcela ojedinělý fenomén s historicky kultivovanou atraktivní krajinou v etnoprítomnosti tradičně významných kulturně-historických dominant. Z hodnotného krajinného rámce nevybojuje ani typologicky diferencovaná zástavba Diany, hojně využívaná k rekreaci.

obr. . B.45 a . 46: Lovecký zámek Diana a parkové úpravy v jeho okolí

MKR C.1 Smolov - Bělá nad Radbuzou

Protáhlá otevřená údolní enkláva s tokem Radbuzy zhruba od soutoku s Huským potokem až po Bělou nad Radbuzou. Odlesněné údolí Radbuzy s širokou nivou tvoří výhledově zemědělské krajiny v podhájí českého lesa. Těsně u údolní sníženiny hlavního toku českého lesa reprezentuje krajinu velkého měřítká s výhledy na vrcholové partie s Velkým Zvonem a Málkovským hrbem. Takto

konstituovaný prostor je v rámci CHKO atypický. Údolní svahy i nivní partie s loukami a pastvinami se vyznačují bohatou lesní i nelesní zelení. Na severních svazích se vyskytuje několik menších lesních plošek, jižní svahy jsou charakteristické v určité míře rozptýlenou zelení a lenitostí lesního okraje. V západní části se enkláva rozšiřuje k severu podél bezejmenného levostranného přítoku Radbuzy. V jeho údolí je rozložena zástavba obce Smolov. Západně od Smolova stojí oddělená část Nový Dvůr s výraznými hmotami hospodářských stavení a také novodobých hal.

obr. . B.47: Pohled ke Smolovu od východu; v pozadí vlevo Velký Zvon

Při jižní hranici na okraji lesního porostu, resp. v ploše soušného náletového porostu stála osada Rádbov. Ves byla založena zřejmě roku 1735. V roce 1930 zde žilo 89 obyvatel na mecké národnosti v 15 domech. Po II. světové válce a odsunu přírodních obyvatel již nebyla ves dosídlena. Bývalou obec připomínají základy domů, mlýna a dochovaný náhon.

obr. . B.48: Údolí Radbuzy pod Smolovem; v pozadí v pravé části snímku Málkovský hrb

MKR C.2 Niclasberg

Lesnaté MKR při východní hranici CHKO. Ve směru jihozápad od severovýchod se táhne jižní část Málkovského hrbu s Kamenickým vrchem (738, 7 m n. m.) v severní části MKR, po kterém prochází hlavní evropské rozvodí. Při východní hranici MKR (a hranici CHKO) se markantně mění vyúfňení především strukturou Málkovského hrbu se z otevřeného podhájí českého lesa výrazně uplatňuje. Západní část MKR tvoří severní výběžek Nemanické vrchoviny s vrchem Bukovina, její vzhledem k charakteru reliéfu a plošnému zalesnění tvoří se zbylou částí homogenní celek.

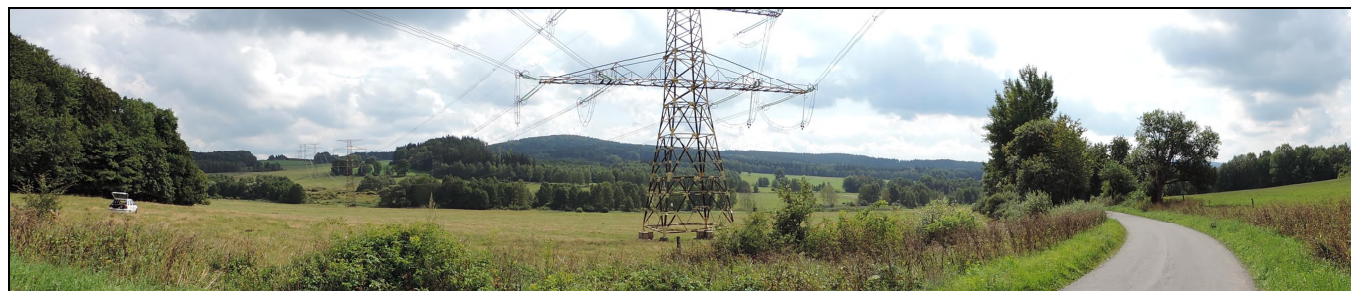
MKR C.3 Nová Ves

Krajinářsky velmi hodnotná rozlehlá enkláva v pramenné oblasti Nivního potoka a Mlýnského potoka tekoucích v mělkých depresích. Z východní strany MKR obklopuje Málkovský hrb s výraznými elevacemi Kamenického a Apolenského vrchu utvářející charakteristickou lesnatou scénérii. K jihozápadu generálně ukloněné území umožňuje dalekové výhledy i k masívu Velkého Zvonu a v důležitých výhledech také do severní části českého lesa. Rozlehlé plochy pastvin a luk jsou leny velmi bohatou a diferencovanou zelení různě velkých remízů, skupin stromů i solitérů, hojně zastoupených v jižní části MKR. Příznivý estetický projev odlesněného území posilují lenité okraje lesních porostů.

V severní části MKR se nachází obec Nová Ves na křižovatce silnic . II/198 a místní silnice do Bezd kova. Projev jifi v povále ním období zna n poznamenaného sídla v krajinné scén naru-uje ú elový areál s výraznými hmotami hospodá ských objekt . Výrazným technicistním prvem je trasa vedení vysokého nap tí ve st ední ásti, jeff se u silnice . II/198 lomí k severu.

obr. . B.49: Pohled do údolí Mlýnského potoka ze silnice z Nové Vsi do fielezné; v pozadí Kamenický vrch (Niclasberg)

V jižní ásti MKR východn od silnice 4. II/198 stávala osada Mlýnské Domky. Jméno osady, zmín né poprvé v polovin 18. století, bylo odvozeno Dolního a Horního mlýna, které zde fungovaly. V roce 1930 v osad stálo 20 usedlostí. V 50. letech 20. století byla osada zbo ena, z staly po ní dva rybníky a poz statky Dolního mlýna.

obr. . B.50: západní ást enklávy u Nové vsi ó pohled do údolí Nivního potoka

MKR C.4 Málkovský vrch

Severní ást Málkovského h betu p i severovýchodní hranici jižního segmentu CHKO. Málkovský h bet, po kterém vede hlavní evropské rozvodí, pokračuje dále k severu k dominant P imdy, která tvo í jeho nejvyšší ást, již v-ak vn CHKO. Nejvyšším vrcholem tak je Málkovský vrch (760,9 m n. m.), výrazné elevace reprezentují o málo nižší Těbeník v severní ásti (756,6 m n. m.) nebo jižn ji se nacházející Apolenský vrch (725,5 m n. m.). P eváfn lesnatý prostor tvo í výraznou okrajovou strukturu ó lesnatou scénérii intenzivn vnímanou p edev-ím z podh í eského lesa. V severní ásti území pramení Bezd kovský potok, jenff protéká v celé délce h betu a tvo í tak osu tohoto protáhlého severojižn orientovaného území. V dominantn zalesn ném prostoru se p i jeho toku vyskytují men-í odlesn né enklávy ó v okolí Málkova (samostatné MKR AC.5, viz dále) a i p i jižním okraji na svazích Vystrého, apky i západn od Rájova. Severní ást MKR nesoucí stopy kultivace krajiny (liniová ze) se dotýká (ú elové) zástavby P imdy.

MKR protíná v severní silnice . II/198, v jižní ásti pak silnice z Bezd kova do Nové Vsi, poblíff které je trasováno v lesním pr seku vedení velmi vysokého nap tí.

MKR C.5 Málkov

Odlesn ná enkláva v údolí Bezd kovského potoka, resp. na jeho západních svazích. Uzav ený svafitý prostor vymezený okolními lesnatými svahy Málkovského h betu reprezentuje krajinná sky hodnotné území s výskytem luk a velmi hojnou a výraznou nelesní zelení. P irozen p sobení otev eného údolního segmentu dotvá í kompaktní a m ítkov jednotná zástavba osady Málkov stoupající vý-e do svahu

podél drobného p ítku Bezd kovského potoka. V izolované pozici od zastav ného území stojící ve svahu hospodá ský objekt závafn ji nenaru-uje harmonické utvá ení prostoru ani jeho estetické kvality. Cenné partie podél Bezd kovského potoka dopl uje n kolik men-ích rybní k a také relikty bývalých mlýn , jeff byly v provozu afd do roku 1945.

obr. . B.51: Odlesn ná enkláva v údolí Bezd kovského potoka pod Málkovem

MKR C.6 Apolenský p íkop

Tém zcela lesnaté území navazující z východní strany na Málkovský h bet ó náležející k úmo í erného mo e. K západu zvolna klesající terén se již nevyzna uje lenitostí Málkovského h betu, reprezentuje pahorkatinný reliéf s mírnými elevacemi s nadmo skými vý-kami okolo 650 m n. m. Území odvod uje Apolenský potok pramenící pod sedlem mezi Málkovským a Apolenským vrchem. Homogenní krajinný pokryv lení men-í odlesn ná enkláva v jižní ásti a lesní pr sek ó koridor pro vedení velmi vysokého nap tí.

Pod sedlem mezi Málkovským a Apolenským vrchem u silnice . II/189 (p i východní hranici MKR) stojí z ícenina kostela sv. Apoleny v míst bývalé stejnojmenné osady, která se rozrostla u kostela. Barokní kostel byl postaven okolo roku 1670, kaple Panny Marie Pomocné stála nedaleko již v roce 1580. P ed II. sv tovou válkou zde ffily cca ty i desítky lidí p eváfn n mecké národnosti, kte í byli po válce vysídleni a ves poté zanikla. Kostel sv. Apoleny v-ak byl ve zchátralém stavu již p ed II. sv tovou válkou.

MKR C.7 Svatá Kate ina - Milí e

Okrajová otev ená enkláva p i severní hranici ásti jižního segmentu CHKO. MKR se velmi lenitým okrajem pozvolná se nachází na p echodu Ple-ívecké vrchoviny (východ) a Kate inské kotliny (západ). Terén tak sm rem k východu zvolna klesá, a to afd k toku Kate inského potoka s pom rn írokou nivou. Tímto sm rem ó k západu se z vý-e položených poloh nabízejí i pohledy dále do vzdálen j-ích ástí Kate inské kotliny i Rozvadovské pahorkatiny (geomorfologický okrsek). Vizuáln kompaktní prostor s plochami pastvin ve st ední ásti lení men-í lesní celky, v podmá ené niv Kate inského potoka p evládají drobn j-í vegeta ní prvky. V nejvyš-e položeném západním výb fku odlesn né enklávy stojí men-í osada Milí e s hmotov jednotnou zástavbou, která se roz-i uje n kolika samotami i níffe do svahu. V nejvyš-e položené ásti pak byla v nedávné dob postavena rozhledna p íhradové konstrukce. Zajímavý a p edev-ím esteticky p íznivý akcent p edstavuje uplatn ní kostela sv. Kate iny ve Svaté Kate in , nacházející se v-ak již t sn za hranicí CHKO.

obr. . B.52: Pohled z rozhledny Milí e k severu; v pravé ásti snímku P imda

MKR C.8 Václavský potok

K západu orientované údolí Václavského potoka vyplňuje nejsevernější část jižního segmentu CHKO ohraničenou na východ silnicí II/198. Václavský potok se v MKR táhne téměř v celé své délce, k soutoku s Kateřinským potokem dochází krátce za hranicí CHKO. Pramenná oblast toku s malým lenitým údolím se nachází jižně od Pílmidy v blízkosti silnice II/198. Horní část toku s mozaikou menších luk, hojně rozptýlené zeleně a cenných přírodních stanovišť o mokřad v okolí toku představuje hodnotný krajinný segment. Na toku Václavského potoka stojí několik vesmírných malých rybníků (bývalé osídlení), mezi nimiž vyniká Václavský rybník, největší vodní plocha CHKO, bezprostředně při severní hranici jejího jižního segmentu. Níže položené části údolí mají již lesnatý charakter, výjimkou představuje okolí Václavského rybníka.

Nejcennější přírodní lokality byly vyhlášeny jako ZCHÚ. Přírodní památka Milov v horní části toku chrání druhově pestrá a diverzifikovaná společenstva svahového prameniště s bohatým výskytem zvláště chráněných druhů rostlin. Na levostranném přítoku Václavského potoka se nachází přírodní památka Kolowrat v rybníku, jejíž předmětem ochrany je výskyt rosnatky prostřední na černém rybníce.

V západní části položené části MKR při dnešní silnici II/605 stála osada Mílov. Její vznik souvisel se zdejší mlýnem, zmiňovaným již roku 1540. Později zde bylo mlýn více, fungovala zde i cihelna. V roce 1930 zde žilo 144 obyvatel ve 27 domech. Po okupaci zde byl zřízen interní tábor pro fičky z Tachovska. Po II. světové válce obec z této části zanikla, oficiálně zrušena byla v únoru roku 1980.

Asi 300 metrů pod hrázi Václavského rybníka stál Frauentál (Hochofen) První je uváděn roku 1726 pod názvem Hochofen (Vysoká Pec). Již rok předtím se zde zpracovávala železná ruda, v 19. století zde pracovaly vysoké pece i hamry. Později byla zahájena výroba skla, jejíž probíhala až do roku 1925. Po II. světové válce a odsunu německého obyvatelstva již nebyl Frauentál osídlen a zanikl.

MKR D.1 Kolm

V severovýchodním směru protáhlé MKR v jihovýchodní části severního segmentu CHKO. V naprosté blízkosti lesnaté území se nachází na pohoří Havranské vrchoviny a Rozvadovské pahorkatiny. Pramení zde krátké pravostranné přítoky Kateřinského potoka (Mrtvý potok, Lesní potok). Lesnatá okrajová část CHKO poměrně plynule přechází do vnitrozemí. Reliéf se mírně zvedá k severu, kde se nachází elevace přibližně 700 metrů nadmořské výšky (Pustý vrch o 745 m n. m., Chloumek 729,9 m n. m.), v jižní části MKR terén pohybuje o 50 až 100 metrů níže. Specifický vizuálně atraktivní segment lesní krajiny představuje v rámci CHKO Český les ojedinělá soustava 8 rybníků na Lesním potoce vyhlášena jako přírodní památka Na Kolmu chránící biotop více druhů obojživelníků. V severní části zasahuje do MKR přírodní rezervace Podkovák (viz MKR D.2).

V protáhlé luňské enklávě vnikající hluboko do lesního komplexu v jihovýchodní části MKR stál fienbrácký fienár. V místě přítoku panské myslivny v závěru 18. století rozšířila o 13 usedlostí a později o dalších pět a dvě samoty. Od roku 1886 zde stála i škola. V roce 1921 osada měla 27 domů, 167 obyvatel (z toho pět české národnosti). Po II. světové válce a vysídlení osada zanikla jako součást hraničního pásma.

MKR D.2 o Kolerova Hu

Rozlehlejší lesnaté území v jižní části severního segmentu CHKO. Hranice MKR se rámcově kryjí s povodím Hraničního potoka. Lenitý lesnatý terén se vyznačuje v tomto směru vzhledem k elevacím, z nichž nejvyšší přibližně 750 metrů nadmořské výšky o Skláský vrch (762,8 m n. m.), na jehož jižních svazích Hraniční potok pramení, Na Vyhlídce (753,3 m n. m.) Mýtný vrch (753 m n. m.) i Václavský vrch (772,3 m n. m.). Vyskytují se skalní tvary a reliéfy. V severní části MKR se nachází vyhlášena

přírodní rezervace Podkovák chránící význačné rašelinové vrchovištního typu s typickými společenstvy rostlin a živočichů s porosty borovice blatky.

Pod Mysliveckým vrchem u pravostranného přítoku Hraničního potoka stála menší osada Kolerova Hu. Roku 1764 zde byla založena sklárna, jejíž fungovala do roku 1894. Na konci II. světové války zde stálo několik chalup, výletní hospoda a hájovna. Po II. světové válce osada zanikla.

MKR D.3 Hraníky

Lenitá převážně odlesněná enkláva při toku Hraničního potoka při hranici CHKO. Dříve značně osídlený prostor v širokém údolí Hraničního potoka dnes tvoří odlehlé, krajinně velmi působivé místo, především ve své severní části. Zde se nacházejí dva rybníky o Horní a Dolní Hraní. Segment otevřené podhorské krajiny s rozptýlenou zelení v lenitém terénu nad Horním Hraním rybníkem (bezlesý severní břeh přítoku vodní plochy) představuje dle esteticky velmi hodnotný prostor. Jižní část MKR tvoří v této luňské enklávě po pravé straně Hraničního potoka, již protíná cesta do bývalé Jedliny.

obr. B.53: Esteticky hodnotné území severně od Horního Hraního rybníka

V severní části MKR stála osada Nová Hu, tvořená několika roztroušenými po loukách u obou rybníků. Osada je první uváděna na roku 1596. Osada byla tvořena několika částmi, které byly roztroušené na lukách u dvou rybníků na Hraním potoce, nad dnešně také zaniklou vsí Hraníky. Název osady vznikl kolem roku 1771 při ústřední místních usedlostí, nicméně osídlení osady je první zmiňováno již v roce 1596. V roce 1921 zde stálo 13 usedlostí, v nichž žilo 111 lidí, kromě jediného německé národnosti. V 50. letech 20. století opuštěná osada zanikla při budování hraničního pásma. Východně od Nové Huti stála skupina chlapů v lokalitě zvané Liščí díra. Západně od Dolního Hraního rybníka stály Mlýnské domky.

Hraníky se nacházely u Hraního potoka při stávající hranici CHKO. V roce 1716 zde byla založena sklárna (přesunutá z osady Diana). O 14 let později zde zahájila provoz vrchnostenská železárna s několika hamry, jejíž pracovalo až do roku 1866. Následně se zde až do roku 1938 vyrábělo sklo. V roce 1921 měla osada 42 usedlostí, které obývalo 340 obyvatel (z toho dva české národnosti). Po II. světové válce a odsunu německých obyvatel se osada dostala hraničního pásma, což způsobilo její zánik.

obr. B.54: Dolní Hraního rybník v pohledu z jižního břehu

MKR D.4 Jedlina

Přehraní rozlehlá otevřená enkláva v místě bývalé Jedliny a Zadního Zahájí. Území tvořené rozlehlými pastvinami se zvolna sklání k jihozápadu (ke státní hranici), kam směřuje Spálený potok odvodující jeho povodňovou část. Otevřená kulturní krajina umožňuje dalekové výhledy v místě bývalého osídlení jen na hojnou rozptýlenou zelení složenou z jednotlivých solitérů, tvarově rozmanitými skupinami dřevin i nesouvislými liniovými prvky vegetace, nej hustěji v jižní části MKR při státní hranici (NPP Na Poflárech). MKR je ve vizuálním kontaktu s osídlenými partiemi za státní hranicí. Podél toku se vyskytují rozsáhlé podmáčené polohy. V jižní části se nachází rozlehlá národní přírodní rezervace Na Poflárech, jejíž přírodní památková ochrana je přerušena rašelinnými územími s ohroženými rašelinnými biocenózami a hnízdištěm tetelky obecné.

Na křižovatce cest při jižní části MKR se nachází nápadný spontánně vzniklý porost o lokalitě bývalé vsi Jedlina. Obec s několika samotami v okolí byla založena na pozemcích tachovského panství kolem roku 1626. V roce 1921 zde stálo 90 domů, v nichž žilo 602 obyvatel (z toho 588 německé národnosti). Zřízení hraničního pásma po II. světové válce znamenalo její postupný zánik. Obec dnes připomíná opravený památník obětem první světové války, zarostlé trosky kostela sv. Anny a bývalých domů. Pod skupinou kámen v obklopení pastvin se nachází náhrobek obnověný hbitov, připomíná duchovní místo.

obr. B.55: Pohled od hbitova v bývalé Jedlině k jihu; na pozadí německá část Českého lesa

V západní části MKR stálo Zadní Zahájí, jež tvořila jednu obec s Předním Zahájím (viz MKR D.5). V roce 1930 bylo v Zadním Zahájí 21 domů a žilo zde 139 obyvatel. Jako součást hraničního pásma byla zástavba sídla po II. světové válce srovnána se zemí. Při severním okraji MKR u lesa stojí několik stavení o relikt osady Háje, od které se podél silnice do bývalé Jedliny rozírá uje nelesní zeleň v místě její povodňové zástavby.

obr. B.56: Údolí na horním toku Spáleného potoka severně od bývalé Jedliny

MKR D.5 Waldheim

Rozlehlý segment zemědělské krajiny při státní hranici v místě bývalého Předního Zahájí (jih), bývalých českých Nových Domků, české Vsi (střed) a bývalé Stoupy (sever). MKR je od sousedního MKR D.4 na východě odděleno úrodným lesnatým pásem podél Zahájského potoka (z části regulovaného). Otevřená krajina je oddělena mírným bezlesným hbitem na dvě části. Jihovýchodní část MKR odvodňuje Zahájský potok, zbylou plochu v této části pak Celní potok, jenž lemují MKR ze západní strany a do něho houpá se Zahájský potok zleva vlévá v blízkosti státní hranice. Rozsáhlé plochy pastvin nejsou výrazně jen nelesní zelení, rozptýlená vegetace je vázána především na vodní toky a místa

bývalého osídlení. Specifický projev o podhorský ráz krajiny má nejsevernější část MKR v okolí Celního potoka s typickou luňatou nivou. Tento dílčí segment je oddělen v tichém izolovaným lesním celkem. Zvláštní dojem vyvolává osídlení ve vyšších polohách za státní hranicí o kontakt vysídlené a vysídlením nepostížené krajiny. Z východních partií se nabízejí výhledy na dominantní masív Havranu.

obr. B.57: Údolí Zahájského potoka; v pozadí úlový hospodářský objekt při cestě do Staré Knířecí Huti

V jižní části při Zahájském potoce stála ves Přední Zahájí, jež tvořila jednu obec se Zadním Zahájím, jež se nacházel v MKR D.4. Část Předního Zahájí se zachovala na německé straně. Nevelká osada založená roku 1608 představovala sídlo velkého statku. Byl zde mlýn a celnice, do roku 1938 zde fungovala sklárna. Po II. světové válce se osada dostala do hraničního pásma a byla zdemolována. V lese jižně nad bývalou vsí se nachází zíceniny zámečku. Obec připomíná rovněž rybník.

V střední části MKR na návrší při levostranném drobném přítoku Celního potoka stála česká Ves. Obec vznikla koncem 17. století, v roce 1930 zde v etnicky okolních osadách a samotách žilo více než 600 obyvatel. Česká Vsi patří i osada Nové české Domky, jež se rozkládala až ke státní hranici. Celá zástavba za azená po II. světové válce do hraničního pásma byla zlikvidována.

V severní části MKR stávala ves Stoupa, jež rovněž patřila pod obec česká Ves. Její vznik souvisel se sklářstvím. Stoupa na drčení k emene zde fungovala pravděpodobně již v roce 1710, kdy byl zahájen provoz sklárny ve Staré Knířecí Huti. První usedlosti se zde objevily ve druhé polovině 18. století. V roce 1930 měla osada 27 domů se 159 obyvateli. Zánik osady nacházející se v hraničním pásmu se udál oficiálně roku 1952. V roce 1788 vznikla vedle brousrny a leštírny skla západně od Stoupy osada Josefovo údolí, jež náležela pod českou Ves.

V neosídleném území není dnes přítomná žádná zástavba, výjimku představují úlové dva zemědělské objekty při cestách o severně od bývalého Předního Zahájí a jihovýchodně od bývalé Stoupy. Technicistní výraz obou staveb se v rozlehlém otevřeném a lenitěm prostoru uplatňuje pouze lokálně.

obr. B.58: Prostor bývalých českých Nových Domků a české Vsi; v pravé části snímku na horizontu ves Neudorf

MKR D.6 Stará Knířecí Hu

Z etnicky ohraničená rozsahem menší enkláva v pramenné oblasti přítoků Celního potoka. Harmonicky působící luňatá enkláva působí velmi kompaktně. Rozptýlená zeleň se vyskytuje omezeně při okrajích, luňatá poloha tvoří souvislé celky. Z tohoto rámce vybojuje pouze úlový areál s výraznou patrovou hmotou ve vstupní části. V jádru enklávy v hojně diferencované nelesní zeleni se nachází torzo

bývalé vsi Stará Knířecí Hu , jejíž nesouvislá zástavba v roce 1921 čítala 50 usedlostí 355 obyvateli, téměř výhradně na mecké národnosti. V roce 1938 bylo v obci pouze 134 obyvatel. Hromadný hrob a památník připomíná oběti pochodu smrti, které touto lokalitou procházely.

obr. . B.59: Enkláva Stará Knířecí Hu

MKR D.7 Celní a Hušský potok

Rozsáhlý lesní komplex v nejzápadnější části českého lesa. Území odvodňuje Celní potok s Hušským potokem. Jejich soutok se nachází na jižním okraji MKR. Prostorově nejvýraznější část území reprezentuje Teteví hřbet při západní (státní) hranici, jemuž dominuje masív Havrana (893,9 m n. m.) s objektem robustní rozhledny postavené z bývalé vojenské věže. Tato prostorová dominanta představuje nejvyšší část severního segmentu CHKO. Teteví hřbet tvoří i další vrcholy přibližně 800 metrů nadmořské výšky. Severní a severovýchodní hranice MKR od Tetevího vrchu (815,3 m n. m.), přes Knířecí strom (828,7 m n. m.) až ke Skláškému vrchu (již MKR D.8) se ubírá po hlavním evropském rozvodí. Ve vnitřní části téměř zcela souvislé lesnatého prostoru má již plošný charakter, vyskytují se zde mírnější elevace vystupující jen desítky metrů nad místní rozevřená údolí. V MKR jsou hojně přítomny rašelinné polohy.

Na severovýchodních svazích se nachází vyhlášená přírodní rezervace Křížový kámen, jejíž předmětem je ochrana hlubokého lesního vrchoviště s rašelinnými jezírky s typickými společenstvy a výskytem zvláště chráněných druhů rostlin. V severní části MKR byla vyhlášená přírodní rezervace Ostrvek s výskytem přechodového typu mezi rašelinami a sušivým pralesovitým porostem. Na skalnatém vrchu Na Skalkách (829 m n. m.) byla vyhlášená přírodní památka přírodní památka Tělnberk chránící útvary mrazového zvětrávání - mrazové sruby, přírodní viklan, skalní věže a mrazové oběhové hrnce a populaci mechu Metaneckera menziesii (výskyt pouze na 2 lokalitách v ČR). Na skalnaté elevaci stojí rovněž zícenina hradu Tělnberk postaveného okolo roku 1300. Vzhledem k malému rozsahu opevnění se patrně jednalo pouze o opevněný strážní bod.

Lesní matici lokálně lení drobné bezlesé enklávy vázané na dřívější, později dochované osídlení. Osídlený prostor tvoří enkláva Ostrvek s loveckým zámečkem v etnografického příslušenství s parkem upravenými okolím a několika rekreačně využívanými objekty.

obr. . B.60: Odlesněná enkláva bývalého Zlatého potoka

obr. . B.61: Původní prostor v místě bývalé Nové Knířecí Hut

V blízkosti soutoku Celního a Hušského potoka stála osada Zlatý Potok vzniklá v místě v 18. století postavené sklárny problematicky fungující až do roku 1894. V roce 1921, kdy již osada nekvetala, zde zbývalo 6 domů, v kterých žilo 92 obyvatel. Po II. světové válce se osada dostala do hraničního pásma a následně byla vyhlášena a zlikvidována. V současnosti v malé otevřené enklávě zde stojí fungující dřevěná chata.

Osada Sklášková ležela na úpatí kopce Havran. Existence osady je navázána na sklárnu, kterou v těchto místech založil Jan Kašpar Lenk v druhé polovině 18. století. Sklárna byla uvedena do provozu dne 1. 6. 1793. V roce 1838 se osada skládala z pět domů, v nichž žije 105 obyvatel. Sklárna ukončila svůj provoz roku 1839.

Níže na Hušském potoce v místě do současnosti dochovaného rybníku (Hušského) stála Nová Knířecí Hu. Zdejší sklárna byla založena před rokem 1738, první zmínka o "nové knířecí sklářské huti" se objevuje v roce 1743. Osada se skládala ze 13 domů, v nichž žilo 123 obyvatel. Zánik huti celé osady nastal pravděpodobně brzy po roce 1884.

obr. . B.62: Rozhledna na Havranu

obr. . B.63: Opuštěný objekt roty Vašíček pod Tetevím vrchem

MKR D.8 Kamenný vrch

Plošně rozlehlé území téměř zcela zalesněné území v povodí Lufního potoka a jeho levostranných přítoků. S výjimkou nejjižnější části v okolí Skláškého vrchu (762,8 m n. m.) území náleží již do povodí Mlý (Severního moře). Prostorově nejvýraznější část elevace Knířecího stromu o ústřední bod, od něhož se terén k východu sklání, a v místních sníženinách stékají drobné vodní toky. V historicky neosídleném území se vyskytují cenná mokraďní stanoviště. Západně od Skláškého vrchu se nachází rozlehlá přírodní rezervace Farské bafiny- typická rašelinná biocenóza s porostem borovice blatky.

MKR D.9 Lesná

Odlesněná mírně svažitá enkláva při východní hranici CHKO od západu od Lesné. MKR se od značně mírně kryje se západním výběžkem Rozvadovské pahorkatiny. Harmonicky utvářený prostor zemědělské krajiny formují rozlehlé minimálně členěné plochy pastvin ohraničené výraznými lesními okraji. V jižní části MKR ve výběžku lesního porostu se nachází několik menších rybníků. Vzhledem k výše položené východní části otevřená krajina neumožňuje výhledy do vnitrozemí.

obr. B.64: Souvislé plochy pastvin západně od Lesné

MKR D.10 Zadní Milíř

Protáhlá odlesněná enkláva při východní hranici CHKO s rozptýlenou zástavbou Zadních Milíř. Homogenní prostor rozlehlých ploch pastvin je na západní straně z etelně omezen lesním okrajem. Na východní hranici CHKO v okolí Milíř lesnatá krajina přechází do zemědělských polí západního Tachovska. Výše položené polohy na jižní straně MKR (okolí vrchu Nad Hájovnou) umožňují daleké výhledy do jihozápadních směrů, v nichž figuruje na vzdáleném pozadí mj. masív Havrana. Rozptýlené zástavby Zadních Milířů dominuje velká hmota úbočí areálu v ohybu silnice z Milíř.

obr. B.65: Pohled ze silnice z Milíř do Zadních Milíř k jihozápadu; v pozadí severní část Českého lesa

MKR D.11 Obora

Morfologicky výrazné území rozkládající se v údolí Mlýnské a Sklářského potoka na přechodu lesnatých přehraníčních hvozdů do zemědělské krajiny západního Tachovska. Oba uvedené toky vtékají do vodní nádrže Lučina, která se nachází bezprostředně za východní hranicí (vně) CHKO. Údolí toků odděluje zvolna klesající hřbet, na kterém se v exponované poloze rozprostírá zástavba obce Obora. V údolí Sklářského potoka byly v minulosti učiněny úpravy vodního režimu. Směrem k východu se území vyznačuje obdobnou morfologií (nadmořskými výškami). Pás lesní zeleně po obvodu nádrže Lučina tak z etelně vymezuje území i z východní strany. Jižní a severní okraj MKR tvoří hřbet údolí uvedených toků. MKR je tak s výjimkou levostranných svahů údolí Mlýnské (vně CHKO) vizuálně uzavřeno. Zásadním krajinným rysem je hojně zastoupení nelesní zeleně vyskytující se prakticky v celém MKR. Výrazně členěné plochy pastvin na přechodu Havranské vrchoviny a Rozvadovské pahorkatiny tak utvářejí živou krajinnou scénu, jejíž dotváří i rozptýlený charakter zástavby na východním okraji Obory.

obr. B.66: Pohled od Zadních Milíř k severu; ve střední části snímku Obora

MKR D.12 Oborská hájovna

Plošně rozlehlé území v povodí Sklářského potoka a Studeneckého potoka, jejichž soutok se nachází v blízkosti staré Oborské hájovny zřízené již v období po třetí světové válce. Severní hranici MKR tvoří silnice z Obory na bývalý Pavl v Studenec. Soutoková oblast zmíněných toků odírá terénní sníženina je vymezena trojicí vrchů o Bučinou, Uhlínským vrchem a nejvyšším Pupkem (733,9 m n. m.), jenž tuto kotlinu ohraničuje na západ. Nejvyšší část území se nachází v jihozápadní části (Teteví vrch), kde pramení Sklářský potok a hranice MKR jde po státní hranici. V pramenné oblasti se vyskytují nejhojněji rašelinové polohy. Stojí zde také další výrazná samota o hájovna Nemeček. Přímo u státní hranice byla vyhlášena rozlehlá přírodní rezervace Pavlova Huť o zachovalý porost podmořských rašelinových smrčků.

obr. B.67: Oborská hájovna

obr. B.68: Hájovna Nemeček

MKR D.13 Pavl v Studenec

Jedno z nejosobitějších a nejpřitažlivějších území v rámci celé CHKO Český les se nachází při státní hranici v místě bývalého Pavlova Studence a přilehlých osad. Protáhlý segment otevřené krajiny tvoří vzhledem k lenivosti terénu i malé šířce v západovýchodním směru několik dílčích prostorů. Území má charakter nepřehledně výrazného hřbetu Pavlostudenecké vrchoviny, resp. jeho podvrcholové partie o vrcholové elevace se nachází nedaleko za státní hranicí. V území pramení několik toků o Studenecký potok i Prudký potok, jež stékají zvolna se sklánějícím terénem k východu. Přírodně ve střední části území dle silnice II/199 směřující k hranicím na přechodu Pavl v Studenec / Bärnau. Vysídlené území

se vyznačuje koncentrací estetických hodnot spojenou se specifickým působením zjevně dříve hustě osídleného prostoru. Jižní část MKR tvoří jižní enkláva rozlehlých luk s výskytem menšího podílu krajinnotvorných soliterních listnáčů. Zele je koncentrována v nesouvislém doprovodu podél příhraniční cesty. V nejjižnější části údolí Skláského potoka má území uzavřený charakter. Skláský potok doprovází rozptýlená vegetace. Stojí zde rovněž úlový hospodářský objekt. Severní úseky MKR rovněž formují nejeně lokální polohy přesahující za státní hranice, vymezené od východu blízkým lesním okrajem. Působivé místo reprezentuje upravený starý mecký hbitov s blízkostí silnice II/199. V nejúsečtější části území (pramenná oblast Prudkého potoka) stojí barevně a hmotově výrazný technicistní úlový objekt, jenž působí v harmonicky utvářené přírodně blízké krajině značně kontrastně, působivě však pouze lokálně.

obr. B.69: Odlesněná enkláva v prostoru bývalého Pavlova Studence

Příhraniční segment kulturní země české krajiny byl do konce II. světové války hustě osídlen a zalidněn. Hlavním zdejší sídlem byl Pavlov Studenec nacházející se při staré obchodní cestě z Čech do Německa, po které cestovali i němečtí králové (cca 300 metrů jižně od dnešní hlavní silnice). První usedlost zde byla postavena roku 1681. V polovině 18. století zde stojí již rozvinuté sídlo v etnicky okolních osad. Obřívou místní nacházeli v okolních lesích i ve sklářské výrobě. Ve druhé polovině 19. století se zde rozvíjela výroba perleťových knoflíků. Po ústupu 20. století se z obce v exponované poloze stává turistické letovisko, s čímž souvisí rozvoj služeb (pohostinství). V roce 1921 stálo v Pavlově Studenci 218 usedlostí, v nichž žilo 1411 obyvatel (kromě těch německé národnosti). Tato poloha po II. světové válce a odsunu německého obyvatelstva znamenala pro Pavlov Studenec zánik. Dnes jej připomíná kromě zmíněného hbitova také Böttgerův památník při hlavní silnici.

obr. B.70: Údolí Skláského potoka v místě bývalé Pavlovy Huti a jižní část odlesněné enklávy

K Pavlově Studenci náležely osady i Pavlova Huť, Pomezná, Vtrova a Hranická. Pavlova Huť stála v jižní části MKR na místě bývalé sklárny, založené v roce 1740. Její provoz skončil v roce 1810. V roce 1930 měla osada 14 usedlostí, v kterých žilo 86 obyvatel. V 50. letech 20. století byla u zanikající osady vybudována příhraniční rota. Po bývalé osadě zbyl rybník. Osada Pomezná byla založena roku 1792 při severní straně hlavní silnice. Fungovala zde celnice. V roce 1921 zde žilo 175 obyvatel (173 německé národnosti), ve 28 usedlostech. Vtrova se nacházel v blízkosti německé hranice asi 1,5 km severně od Pavlova Studence. Roztroušená zástavba (zhruba v místě výše zmíněného hospodářského objektu) itala před II. světovou válkou 25 domů. Osada Hranická, ležící asi 3 km severně od Pavlova Studence, tvořila starší část dosud existující německé vsi Hermannsreuth, která v 18. století pronikla na české území. Před II. světovou válkou zde stálo 23 usedlostí.

obr. B.71: Severní část enklávy Pavlova Studence; úlový objekt v místě bývalého Vtrova

MKR D.14 Koií vrch

Souvisle lesnaté území v povodí Mlýnské a především jejího pravostranného přítoku Prudkého potoka. Východní část MKR protíná silnice II/199, která dále po trase ke státní hranici tvoří její jižní hranici. V tomto úseku stojí areál celnice i bývalá rota Příhraniční stráž, dnes sídlo Příhraniční policie a tržnice. K severovýchodu ukloněný terén klesá od mírných elevací Javoiny (730,1 m n. m.) a Koií vrchu (715,2 m n. m.) do údolí Mlýnské, která ve východní části toku tvoří příhraniční tok. V této spád do údolí Mlýnské mají svahy Jezvice (697,6 m n. m.) v jihovýchodní části MKR. V údolích toků se vyskytují mokřadní stanoviště, nejhojněji při toku Mlýnské.

MKR D.15 Branka

Uzavřená rozlehlá enkláva rozkládající se v údolí Mlýnské, především pak jeho mírných severních svazích. Území leží v severozápadním výběžku Rozvadovské pahorkatiny. Jižní hranici MKR tvoří silnice II/199. Rozlehlou enklávu tvoří souvislé plochy pastvin bez výraznějšího členění v podobě rozptýlené zeleně lemující zástavbu obce Obora ve spodní údolní části a zpustlý úlový areál s fotovoltaickou elektrárnou v severním nejvyšším položeném cípu. V zástavbě sídla se výrazně uplatňuje Olšový rybník, jenž vytváří se obytnou zástavbou sídla (na jeho východním břehu) a lesní kulisou (západní břeh) harmonický celek. Vizuální úroveň opuštěného vojenského areálu je působivě i výraznou negativní krajinnou dominantou. Přírodně i krajinářsky hodnotné partie území jsou vázány na tok Mlýnské nad rybníkem v etnicky drobných pravostranných přítoků (mokřadní stanoviště).

obr. B.72: Severní část odlesněné enklávy v okolí Branky (pohled od opuštěného vojenského areálu k jihozápadu)

MKR D.16 Horní Výšina - Halfe

Plochá otevřená krajina při okraji CHKO západně od Halfe. Exponovaná pláň ohraničená ze severu lesními okraji se nachází na pohoří Rozvadovské pahorkatiny a Třebčovské vrchoviny (geomorfologický okrsek náležející do podcelku Dylešský les). Exponovaná poloha nad údolím Mlýnské umožní dalekové výhledy do jižních a jihozápadních směrů, v nichž figuruje homogenní lesnatá krajina severní části českého lesa. Z exponovaných poloh v severní části se nabízejí dalekové výhledy do jižních a jihozápadních směrů s charakteristickým nevýrazným lesnatým horizontem severní části českého lesa. Homogenní prostor rozlehlých pastvin dleží ve východní části regulovaného Třebčovského potoka s blízkou

zelení na dva díly vizuálně spojitě prostory. Menší východní segment se vyznačuje přítomností hojnější nelesní zelení o tvarech různorodých formací přírodních leničích prostor.

V střední části enklávy stály Hamerské domky s 11 domy a 36 obyvateli.

obr. B.73: Rovinatý charakter plošiny severně na údolím Mlýnské (pohled z elevace Nad Skalkou k severovýchodu)

MKR D.17 Jiřetín

Jiřetín část Dylešského lesa, resp. Třebčovské vrchoviny, jeví zaujímá téměř souvisle zalesněnou severní část CHKO. MKR je od sousedního severně položeného MKR D.19 oddělený mírně vystupujícím hřbetem Holinské vrchoviny s elevacemi Na Výšin (788,8 m n. m.), Tišiny (786,5 m n. m.) a Ve Skalkách (767,8 m n. m.) se tvary mrazového zvětrávání ve vrcholových partiích. Výskyt skalisek je rozšířen i mimo vrcholové polohy, především ve východní části MKR a také na Kamenném vrchu, jeví tvoří výraznou elevaci. Reliéf sklání se k jihu do údolí Mlýnské odvodňující toky Lískového a Třebčovského potoka tekoucí v mělkých údolích. Hluboký příhraniční hvozď reprezentuje typický prostor severní části českého lesa o velmi uzavřenou pohlcující krajinu lesního interiéru.

Na západních svazích Tišiny při severní hranici MKR byla vyhlášena přírodní rezervace Bučina u Jiřetína - acidofilní horská bučina s charakteristickými rostlinnými společenstvy podrostu.

Ve východní části MKR při toku Třebčovského potoka stála osada Zadní Jiřetín, jeví byla společně s Prostředním Jiřetínem (viz MKR D.18) a Předním Jiřetínem součástí obce Jiřetín. Založení obce se datuje pravděpodobně k roku 1727. V roce 1930 byl v Zadním Jiřetíně 14 domů, v nichž žilo 77 obyvatel. Po II. světové válce a odsunu přírodních obyvatel, byla osada opět osídlena. Po jeho zrušení do hraničního pásma osada zanikla. V současnosti zde stojí rybník s pozůstatky mlýna.

MKR D.18 Prostřední Jiřetín

Osídlená odlesněná enkláva při východní hranici CHKO cca 2,5 km severně od Halče. Hlubokými okolními lesy uzavřený segment v okolí osady Prostřední Jiřetín. Východní hranici MKR tvoří silnice z Halče do Chodského Újezdu. Místem i výrazově celkově jednotná rozptýlená zástavba Prostředního Jiřetína je přítomna prakticky v celém MKR a zřejmě tak utváří jeho obraz. Nezastavěné plochy vyplněné louky, v severní části leněné solitérní i skupinovou zelení. Pevňující luční porosty a zástavba v těsné vazbě na blízké lesy vytváří zřejmě harmonický přírodní blízký charakter území.

obr. B.74: Prostřední Jiřetín

MKR D.19 Plánský les

Severní téměř zcela souvislá část CHKO vymezená na jihu hřbetem Holinské vrchoviny s elevacemi Na Výšin, Tišiny a Ve Skalkách. V severní části protéká k východu Hamerský potok, jehož lenité údolí tvoří v severovýchodní části hranici MKR. Území severně od Hamerského potoka náleží do Tišinské vrchoviny (geomorfologický okrsek), severovýchodní cíp spadá již do Plánské pahorkatiny (okrsek), který je součástí Tachovské brázdy (geomorfologický podcelek) a Poděškovské pahorkatiny (geomorfologický celek). V severozápadní části vede hranice MKR podél silnice II/201 vedoucí k hraničnímu přechodu Broumov / Mähring. Neosídlená krajina při státní hranici má značně periferní velmi klidový charakter. V této části generálně k severu i k severovýchodu ukloněného území odvodňují levostranné přítoky Hamerského potoka protékající v mělkých údolích o Kamenný potok a Hvozdný potok. V lesnaté matici táhlých svahů se lokálně vyskytují skalní tvary. Lokality se zástavbou reprezentují bývalé vojenské areály i objekty. K nim patří například komerční areál v severozápadní části MKR při silnici II/201 o Hraniční vrch, (přebudován z bývalé vojenské roty) i zemědělský areál při severovýchodní hranici MKR. Relikty vojenských objektů stojí rovněž na vrcholu Tišiny. V údolí Hamerského potoka stojí v bývalé osadě Nový Haimhausen Broumovský zámeček, v současnosti udržovaná samota.

obr. B.75: Menší odlesněná enkláva v místě bývalého Jalového Dvora

Na severních svazích Jestabího vrchu byla vyhlášena přírodní rezervace Tišina, jeví chrání ukázkou acidofilních horských bučin českého lesa. V údolí Hamerského potoka, na jeho pravém břehu se nachází přírodní rezervace Broumovská bučina. Předmětem ochrany tohoto ZCHÚ je porost blížící se svým složením přírodním květnatým bučinám severní části českého lesa.

Ve zcela dominantní lesnaté matici tvoří kontrastní prvek uzavřená enkláva v místě bývalého Jalového Dvora, nacházející se cca 2 km jižně od Broumova. Při dvoře vzniklém okolo roku 1760 se později rozšířila osada. Od 19. století zde stál rovněž lovecký zámeček. V roce 1921 měla osada 16 domů, které obývalo 78 obyvatel německé národnosti. Po II. světové válce a odsunu přírodních obyvatel se osadu nepodařilo dosídlit. V 50. letech 20. století byly domy odstraněny, zámeček využívaný Pohraniční stráží byl zlikvidován v první polovině 60. let.

B. 4 Podmínky ochrany krajinného rázu a návrh opatření a limit

Jednotlivá místa krajinného rázu byla jako plošně nejmenší jednotky prostorové diferenciace zařazena podle přítomnosti a koncentrace cenných znaků a hodnot (rysové) krajinného rázu do tří pásem odstupňované ochrany. Přítomnost cenných rysů krajinného rázu v příslušném MKR a jeho zařazení do pásma přísné a zprůměrované ochrany s sebou nese pochopitelně také vztah nároky a potřeby stanovení příslušných opatření a regulativů této ochrany.

Pásmo přísné ochrany krajinného rázu (I)

Do pásma přísné ochrany krajinného rázu náleží krajinná sky nejčinnější části CHKO. K těmto územím patří nejexponovanější vrcholové partie a svahy úbočí v jižní části i Teteví vrch s masívem Havrana v části severní. Nejvíce jsou v pásmu přísné ochrany zastoupeny odlesněné enklávy kulturní krajiny – často v místech s dříve rozšířeným osídlením (Lučina, Dianin Dvůr, Pleš, Hranice, Jedlina, Stoupa, Pavlov Studenec), v nichž se dochovaly stopy dřívějšího využití v podobě zejména hodnotné krajinnotvorné rozptýlené zeleně a pozstatků zástavby. Jsou zde zařazeny i v současnosti osídlené enklávy o typicky lokalizované v údolích toků (Jindřichova Hora, Nemanice, Pivoň, údolí Bystřice, údolí Radbuzy pod Smolovem, Fielesná, Nová Ves, Málkov). Tyto otevřené a často značně odlehlejší prostory krajiny reprezentují v rámci CHKO minoritně zastoupené krajiny vyznačující se specifickými prostorovými znaky, přítomností estetických hodnot. Přes často výrazné zásahy od urbanistického charakteru zdejších sídel v poválečném období se tyto dílčí segmenty vyznačují přírodním harmonickým utvářením a přítomností harmonických vztahů a harmonického módu. Vyskytují se zde také přírodně nejhodnotnější lokality vyhlášené jako zvláště chráněná území.

Pro území (MKR) zařazená do pásma přísné ochrany krajinného rázu jsou stanoveny následující obecné podmínky a doporučení:

- Zachovat stávající ráz území vyznačující se především obzvláště cennými přírodními hodnotami, lesnatostí jako zásadním a typickým znakem v módu oblastí a míst krajinného rázu s výrazným vizuálním působením
- Dále chránit pohledově exponované partie území, zejména vrcholové partie a lesnaté elevace a horizonty (horizonty) utvářející charakteristické lesnaté scenérie
- V dlouhodobém výhledu (trvale) udržet plošný lesní pokryv jako určující krajinnou složku vytvářející identitu celého českého lesa; posilovat pirozenou druhovou skladbu v hospodářských lesích
- Udržovat krajinnou strukturu odlesněných enkláv s plošným zastoupením travních porostů a hojnou nelesní zelení s vysokou krajinnotvornou funkcí
- Vyloučit zásahy do lesních okrajů o zachovat zetelně historicky konstituované přechody odlesněných poloh a okolních lesů; posílit porostní okraje (plátno se zastoupením diferencované zeleně)
- Nenarušovat jedinečný vizuální projev specifických částí území v místech nedejmo osídlení o zachovat bohatou druhovou, tvarovou diferencovanou rozptýlenou zeď; nedoplňovat lokality bývalých sídel o rozvinutější rekreační infrastrukturu; zachovat specifický (aflpietní) charakter pozstatků bývalého osídlení

- Vyloučit zásahy do cenných přírodních partií území (vodní útvary, rašeliniště, hodnotné vegetační doprovody toků, skalní tvary) snižujících jejich hodnotu a projev
- Zabránit vzniku nových (umělých) krajinných dominant; nesnižovat pozici stávajících dominant především kulturně-historického významu
- Novou výstavbu realizovat v historicky konstituovaném plošném rozsahu sídel, vyloučit novou výstavbu mimo jejich zastavěná území
- Nerozšiřovat zástavbu objektů individuální rekreace
- Sanovat opuštěné areály bývalého vojenského využití
- V přípravné fázi potenciálních a již navrhovaných záměrů provést jejich kauzální posouzení

Pásmo zprůměrované ochrany krajinného rázu (II)

Do pásma zprůměrované ochrany krajinného rázu náleží části území, které se rovněž vyznačují výskytem harmonických vztahů a harmonického módu a jejich dominantní přítomností. Pásmo zprůměrované ochrany krajinného rázu na území CHKO zcela převládá, tvoří cca 70 % jeho plochy. Jedná se nejčastěji o lenitá, rozlehlá lesnatá neosídlená území s výskytem cenných přírodních stanovišť (střední a severní část úbočí lesa, lesnaté partie Kateřinské kotliny, Přimdkého lesa, jihozápadní, střední a severní část Tachovska) a odlesněné enklávy se zetelným zemědělským nebo rekreačním charakterem (Pec, Černá Heka, Závist, údolí Radbuzy u Rybníka, Lesná, Zadní Milíř, Obora), charakteristická uceleností prostorových znaků a výrazovou konsolidovaností. Oproti pásmu přísné ochrany krajinného rázu zde nemusí být soustředěny znaky mimoádně cenné a charakteristické pro celou oblast CHKO, avšak z hlediska ochrany krajinného rázu znaky zásadní (výrazná morfologie, převaha lesních společenstev, hojná krajinnotvorná zeď, harmonická pozice sídel v krajině, exponovanost území).

Pro území (MKR) zařazená do pásma zprůměrované ochrany krajinného rázu jsou stanoveny následující obecné podmínky a doporučení:

- Zachovat stávající ráz území formovaný plošnou lesnatostí jako zásadním a typickým znakem v módu oblastí a míst krajinného rázu s výrazným vizuálním působením
- Dbát zachování hodnotných vizuálních vazeb spoluvytvářených přírodními znaky a také dlouhodobým kultivováním území v etn. pozice a projevu sídel v obrazu krajiny
- Dále chránit pohledově exponované partie území o prostorové dominanty a horizonty
- Podporovat stávající extenzivní využití území o zemědělské předy se zcela dominantním zastoupením travních porostů
- Novou výstavbu realizovat v historicky konstituovaném plošném rozsahu sídel, vyloučit novou výstavbu mimo jejich zastavěná území
- Dodržováním stavebních zvyklostí venkovské zástavby zlepšovat urbanistický výraz sídel a tento výraz obnovovat
- Zabránit vzniku nových (umělých) krajinných dominant; nesnižovat pozici stávajících dominant především kulturně-historického významu
- Sanovat opuštěné areály bývalého vojenského využití
- V přípravné fázi potenciálních a již navrhovaných záměrů ve vizuálně citlivých lokalitách provést kauzální posouzení (svaflité otevřené polohy a východní hranici CHKO)

Pásmo b flné ochrany krajinného rázu (III)

Do pásma b flné ochrany krajinného rázu jsou zařazena území bez výskytu mimořádně cenných krajinných hodnot, je-li by vyžadovala nejvyšší míru ochrany. Na území CHKO Český les se jedná o území se z estetickým produkčním zaměřením v okrajových polohách a v kontaktu se zemědělskými funkcemi v zemědělských oblastech podhůří (Pobřežsko, Tachovsko), i zde však s převládajícím harmonickým utvářením. V pásmu b flné ochrany krajinného rázu se nachází zlomek CHKO o cca 3 % jeho plochy.

Pro území (MKR) zařazená do pásma b flné ochrany krajinného rázu jsou stanoveny následující obecné podmínky a doporučení:

- Dle sledit chránit pohledově exponované partie území a výše položené části odlesněných svahů u hranice CHKO
- Vyloučit zámlky s potenciálem citelného snížení estetických hodnot, významného zásahu do prostorových vztahů a celkového narušení koloritu území daného konfigurací terénu a jeho dlouhodobým hospodářským využitím
- Zachovat bohatou nelesní tvarově diferencovanou zelení s fládoucími prvky krajinnou strukturu
- Podporovat stávající extenzivní využití území a zemědělské prvky se zcela dominantním zastoupením travních porostů
- Zabránit vzniku nových (umělých) krajinných dominant; nesnižovat stávající pozici dominant především kulturně-historického významu (nacházejících se i vně CHKO)
- Novou výstavbu realizovat v historicky konstituovaném plošném rozsahu sídel, nepřipouštět novou obytnou výstavbu mimo jejich zastavěná území
- Dodržováním stavebních zvyklostí venkovské zástavby zlepšovat urbanistický výraz sídel a tento výraz obnovovat
- Nerozšiřovat stávající rekreační (chatovou) zástavbu

C. Kategorizace sídel

B.1 Úvod

Kategorizace sídel představuje vedle standardní dvouúrovňové (prostorové a charakterové) diferenciace území další úroveň ochrany krajinného rázu. V rámci aktualizace preventivního hodnocení krajinného rázu CHKO Český les tvoří tento úkol jeho zásadní část.

Potéba diferenciace sídel z hlediska jejich kvality (struktury a charakteru zástavby, projevu v krajinné scéně) a na základě těchto kritérií definice limit jejich rozvoje má nesporné opodstatnění. Většina investic není zaměřena na realizaci v zastavěném území, ale ve vazebném pásu. Ve velkoplošných chráněných územích (národní parky, CHKO) není z hlediska stávající legislativy i samotné podstaty jejich existence v současné době předpoklad hojnější investice mimo zastavěné území sídel, například v sídelních pásu, staveb technické infrastruktury a jiné výstavby.

Stanovení podmínek ochrany krajinného rázu na úrovni vybraných jednotek omezených oblastí krajinného rázu a míst krajinného rázu nemůže adekvátně postihnout požadavky této ochrany ve vztahu k sídelním útvarům. Požadavky ochrany krajinného rázu vyžadují v případě sídel mnohem více individuální přístup.

Oproti prostorové diferenciaci území (část B) vymezení sídel nevyžaduje analytický vklad, jenž přichází studium celé území v rámci sledovaných jednotek sídel vychází z aktuálních mapových podkladů se znázorněním plošného rozsahu zástavby. Zjištění charakteristik, na jejichž základě jsou definovány limity rozvoje sídla, je však nutno oproti prostorové diferenciaci území provést s větší důkladností a ve větší detailu (zejména při terénním měření).

Jako sídlo je v této studii uvažováno zastavěné území ležící v blízkosti obyvaných staveb. Sídlem pro účely této studie není izolovaná územní zástavba, samota (hájovna, rekreační objekt a územní objekt) a osamocený reliktní zástavby (například pozůstatky bývalých vojenských areálů). Pro tyto lokality se zástavbou nelze stanovit regulativy a limity ochrany krajinného rázu, které by byly kompatibilní s regulativy a limity v případě typického obyvaného sídla. Většina sídel v této studii reprezentuje z etnografického hlediska v okolí vymezenou krajinnou enklávu se zástavbou sídla a její část. Kategorizována byla včetně sídla, jejichž zástavba alespoň částečně zasahuje do vyhlášené CHKO Český les.

B.2 Kategorizace sídel

Sídla v CHKO Český les, pro která jsou dále v textu stanoveny regulativy a doporučení z hlediska ochrany krajinného rázu, jsou zařazena do 4 kategorií. Tato kategorizace se opírá o dvě základní kritéria, kterými jsou:

- Přítomnost sídla v rámci krajinného rázu (místu krajinného rázu, plošně i v rámci územního rozsahu) dané především jeho pozicí determinující jeho vizuální uplatnění, celistvostí, přítomností dominant (pozitivních i negativních) a vztahem ke svému okolí (přechodem do volné krajiny).
- Dochovanosti urbanistické struktury sídla, přítomností hodnotné architektury (dochovaná historická zástavba), jednoty zástavby z hlediska architektonického hlediska (místo, tvar), plošně i z hlediska funkčního.

Sídla zařazená do **I. kategorie** jsou charakteristická harmonickým projevem a působivým estetickým působením danými souladem především s přírodními dispozicemi a reliéfem a vegetací, plynulostí přechodu do nezastavěného území, organickým usazením v krajinném rámci, čímž spoluvytvářejí typický charakter území. Tato sídla se vyznačují dochovaností struktury typické pro historickou etapu osídlování území, způsobu řívnosti v území, dále vnitřní jednotou forem a místa a výrazu zástavby a také přítomností architektonických hodnot.

Sídla zařazená do **II. kategorie** se vyznačují rovněž výraznou krajinnotvornou hodnotou, vystupují jako významný spolutvářející krajinný prvek s působivým projevem v kontextu celého krajinného rázu. Sídla zařazená v této kategorii nemusí vynikat přítomností zásadních architektonických hodnot a chráněných památek. Zástavba v sídle odráží jeho důležitý status bez výraznějších prvků vybojících mimo kontinuum historického vývoje a jak ve smyslu místa tak také funkce.

Sídla zařazená do **III. kategorie** dosahují běžného působení v rámci krajinného rázu bez zásadnějších pozitivních i negativních projevů. Zástavba sídla se nevyznačuje přítomností architektonických i památkových hodnot a dochovaností původní struktury zástavby (plošně i objemně). Charakter zástavby v sídle je různorodý, v místě i vzhledu nejednotný. Typická je absence tradičních dominant, z etnografického hlediska (promíšenost) starší a novodobé zástavby, hojnost rekonstrukcí starších objektů s realizací přístaveb, výskyt opuštěných i zchátralých objektů, celková nevyváženost stavebního fondu.

Sídla zařazená do **IV. kategorie** reprezentují sídla s negativním působivým, plošně velmi kontrastním působením v rámci krajinného rázu. Charakteristické pro sídla zařazená do této kategorie je výskyt netradičních i cizorodých prvků v zástavbě, které vybojují z běžného místa zástavby, abstrahují od architektonických zvyklostí a narušují původní historickou strukturu sídla. Absentují zde cenné architektonické i památkové objekty.

Dále v textu je pro každé sídlo v CHKO zpracován strukturovaný dokument popisující jeho základní charakteristiku a přítomnost památkové ochrany, pozici sídla v rámci krajinného rázu, základní historické souvislosti a vizuální projev zástavby. Ke každému sídlu je rovněž hned v úvodu přiložena faktografická část obsahující jeho zařazení podle v kapitole B provedené prostorové diferenciace území (OKR a MKR) a také demografické statistiky převzaté z dostupných údajů publikovaných Českým statistickým úřadem. Plošný rozsah sídla dokladuje aktuální snímek (výřez) ortofotomapy, který je konfrontován s rozsahem zástavby z 19. století zachycený v rámci II. nebo III. vojenského mapování.

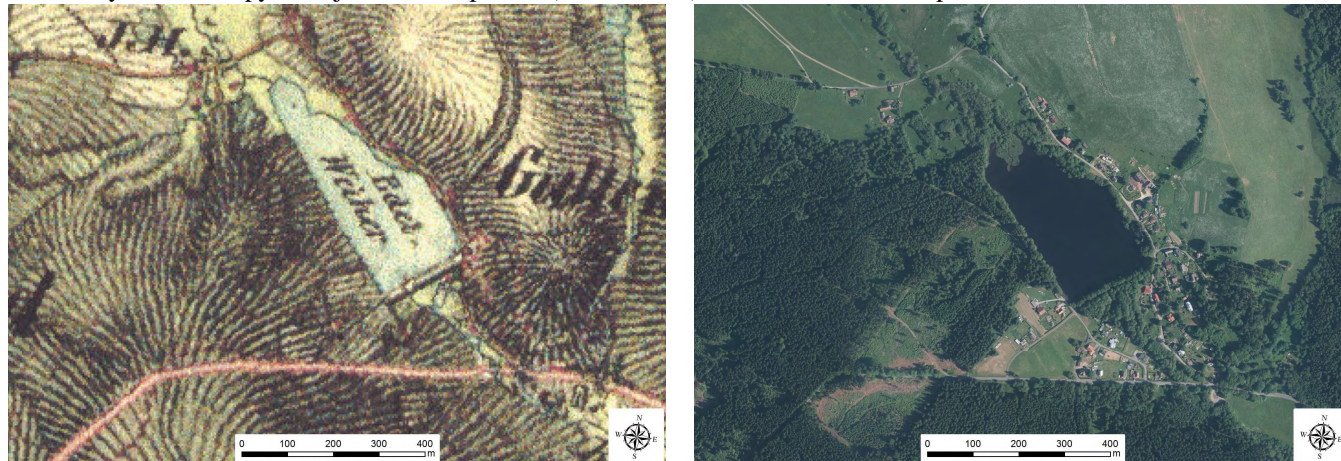
tab. 3: Pohled sídel, jejich kategorizace a zařazení podle prostorové diferenciac

Sídlo		OKR	MKR	Kategorie			
Branka		D	D.15 Branka	I.	II.	III.	IV.
Bystice (v etn Hle sebe)		A	A.26 Bystice	I.	II.	III.	IV.
Capartice		A	A.4 Rudolfova Pila	I.	II.	III.	IV.
			A.6 Haltravský hřeben o východ				
erná eka		A	A.8 erná eka	I.	II.	III.	IV.
Diana		B	B.4 Diana	I.	II.	III.	IV.
Háje		D	D.4 Jedlina	I.	II.	III.	IV.
Jindřichova Hora		A	A.9 Jindřichova Hora	I.	II.	III.	IV.
Karlova Hu			A.28 Waldorf	I.	II.	III.	IV.
Lísková		A	A.11 Nemanice	I.	II.	III.	IV.
Málkov		C	C.5 Málkov	I.	II.	III.	IV.
Milí e		C	C.7 Svatá Kateřina - Milí e	I.	II.	III.	IV.
Nemanice (v etn Nemanice)		A	A.11 Nemanice	I.	II.	III.	IV.
Nová Hu		A	A.11 Nemanice	I.	II.	III.	IV.
Stará Hu				I.	II.	III.	IV.
Nová Ves		C	C.6 Apolenský píkop	I.	II.	III.	IV.
Novosedelské Hut		A	A.11 Nemanice	I.	II.	III.	IV.
Novosedly		A	A.11 Nemanice	I.	II.	III.	IV.
Obora		D	D.10 Obora	I.	II.	III.	IV.
Ostrvek		D	D.7 Celní a Huský potok	I.	II.	III.	IV.
Pec		A	A.5 Pec	I.	II.	III.	IV.
Pivo		A	A.19 Pivo - Vranov	I.	II.	III.	IV.
Pleš		A	A.27 Pleš	I.	II.	III.	IV.
Prostřední říár		D	D.18 Prostřední říár	I.	II.	III.	IV.
Rybník		A	A.25 Rybník - Korytany	I.	II.	III.	IV.
Sezemín		A	A.20 Vranov - Sezemín (Týdlákov - Mnichov)	I.	II.	III.	IV.
Smolov		C	C.1 Smolov o B lá nad Radbuzou	I.	II.	III.	IV.
Stará Knířecí Hu		D	D.6 Stará Knířecí Hu	I.	II.	III.	IV.
Týdlákov		A	A.20 Vranov - Sezemín (Týdlákov - Mnichov)	I.	II.	III.	IV.
Vranov		A	A.19 Pivo - Vranov	I.	II.	III.	IV.
Zadní Milí e		D	D.11 Zadní Milí e	I.	II.	III.	IV.
Závist		A	A.21 Závist	I.	II.	III.	IV.
fielezná	východ	B	B.1 fielezná	I.	II.	III.	IV.
	západ			I.	II.	III.	IV.

Sídlo	Branka				obec	Halfe			
					k. ú.	Branka u Tachova			
OKR	D	Tachovsko			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	D.15	I.	II.	III.	obyvatel	1 124	736	215	58
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	95	144	96	29

Historický snímek mapy II. vojenského mapování (1836 ó 1852) a aktuální ortofotomapa

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Menší ne zcela kompaktní sídlo situované v údolní sníženině toku Mže ó zhruba mezi soutokem s Prudkým potokem a s Lískovým potokem. Podél jižního okraje sídla prochází silnice II/199 z Tachova k hranici ním p echodu Pavl v Studenec ó Bärnau. V otevřeném prostoru severně od sídla se nachází izolovaná usedlost a zejména nápadný opuštěný areál bývalé roty ó z těchto výše položených partií se v důležitých výhledech uplatňuje část zástavby sídla. Na kolektivní objekt stojí odděleně rovněž nad Olšovským rybníkem na pravém břehu Mže.

Základní historické souvislosti:

Děvinská osada je prvně uváděna v roce 1663. Její původní název byl odvozen od rybníka, u něhož byla založena ó Ihrweiher (Olšovský rybník). Později malá ves nesla název Galtenhof (Jalový dvůr). Současný název Branka vznikl po II. světové válce. V 19. století zde fungovaly mlýny, hamry, stoupy a letecká skla využívající vodu horního toku Mže (dříve Reichenbachu). Známa byla knoflíkárna rodiny Adler, zaměňující před II. světovou válkou přes 200 lidí. V poválečném období se obec vylidnila, v současnosti slouží hojně rekreaci a bydlení.

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

Zásadní roli v urbanistické struktuře sídla sehrává poměrně rozlehlý Olšovský rybník. V této části zástavby sídla je soustředěna po jeho východním břehu a pod ním. Z etelnou hranici sídla tvoří silnice II/299 na jižním okraji, jejíž tvoří i hranici širší odlehlé enklávy. Původní hospodářská zástavba se již více neuplatňuje, z etelná je mladší zástavba ó prvorepublikové vily, poválečná i novodobá zástavba. Hmotově je zástavba v sídle poměrně jednotná, výrazově se však díky použítým rozmanitým architektonickým prvkům a také barevnému provedení fasád dosti odlišuje. Charakter zástavby odpovídá stávajícímu p evaňujícímu využití ó hojně rekonstrukce, přístavby i dostavby. Patrný je také vstup městských prvků ó okrasná zeleň i flivé ploty. Původová zeleň na okraji sídla se vyskytuje

omezeně. Negativního projevu v krajině dosahuje dominantní zpustlý objekt bývalé roty v severní části sídla, situovaný v nejvýše položené části rozlehlé bezlesé enklávy.

Zástavba sídla je v těsné vazbě s lesní zelení, především v jižní části. Bohatě je v rámci sídla zastoupena i nelesní zeleň ó v břehových partiích Olšovského rybníka v etní hráze a velmi hojně pak pod hrází.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- V případě nové zástavby preferovat jižní část sídla mezi Olšovským rybníkem a silnicí II/199
- Nerozšiřovat zástavbu do volné krajiny (severně od sídla), novou zástavbu situovat ve vazbě na stávající cestní síť
- Zachovat lesnatý charakter západního břehu a břehovou zeleň Olšovského rybníka
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel i forem venkovské zástavby ó především podlažnost, vyloučit výstavbu bytových domů
- Novou územovou zástavbu vybojčit m ítkem nad obytné objekty na území sídla vyloučit
- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na přechod do volné krajiny ó doplnit o diferencované výsadby stanovité odpovídající zelení
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a přechod)
- Revitalizovat vojenský areál v severní části sídla

obr. C.1: Jižní okraj zástavby v pohledu ze silnice II/199; dole v údolí Olšovský rybník

obr. C.2: Pohled přes Olšovský rybník ze západního břehu

obr. . C.3: Pravoslavná kaple Zesnutí P esvaté Bohorodice se zvoni kou na b ehú Ol-ového rybníka

obr. . C.4: Usedlost u Ol-ového rybníka s ojedín lým roubením obytné ásti a ozdobnými –ambránami

obr. . C.5: Dominantn p sobící neoplocený objekt p í silnici II/199 se symetrickým st edním –títem s výtvarn e-eným krovem a p edsazenou krytou verandou; celkov p íznivý dojem dotvá í dva malé viký ky v sedlové st e-e s polovalbi kami

obr. . C.6: Rodinný d m p ím stského typu z ejm z 1. poloviny 20. století; zástupce b flného typu stavby roz-í eného v ad region

obr. . C.7 a obr. . C.8: Jeden ze zda ílých p íklad místní typické hmoty s p evý-enou valbovou st echou nad mansardou; vyváfen p sobí í barevné e-ení, tvary oken a usazení v terénu

obr. . C.9: Robustní dvoupodlafní objekt bývalé obecní –koly jednoduchého tvaru se sedlovou st echou. Mnohloství oken a st ídmá fasáda p sobí nevýrazn

obr. . C.11: Výrazná hmota rekrea n využívaného objektu v exponované poloze na v jhozápadní ásti sídla evokuje alpský d m

obr. . C.10: Soubor obnovených rekrea n využívaných hrázd ných staveb s novou dostavbou, která respektuje m ítkem, uspo ádáním a tvarem st echy tradi ní len ní; zároveň vyufflvá nezvyklých prvk ó viký e; pozemek upraven v m stském stylu

obr. . C.12: M ítkem odpovídající hmotu rodinného domu naru-uje asymetrické rozd lení –títu

obr. . C.13 a obr. . C.14: Opu-t ný izolovaný vojenský areál severn od sídla; detail zpuštěného patrového objektu bývalé roty

Sídlo	Bystice (v etn. Hle sebe)				obec	Bělá nad Radbuzou			
					k. ú.	Bystice u Bělá nad Radbuzou			
OKR	A	erchovský les			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	A.26	I.	II.	III.	obyvatel	321	344	100	4
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	39	70	51	17

Historický snímek mapy II. vojenského mapování (1836 ó 1852) a aktuální ortofotomapa

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Drobnější sídlo lokalizované v odlesněném svahu nad levým břehem Bystického potoka, část Hle sebe se nachází při jeho pravém břehu. V převážně odlesněném údolí Bystického potoka se sídlo uplatňuje po proudu směrem severovýchodu, díky hojné sídelní zeleni harmonicky, avšak pouze omezeně.

Základní historické souvislosti:

Doplnit

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

Sídlo s bohatou vnitřní zelení tvoří necelých dvacet stavení spíše průměrné kvality. Jedná se nejčastěji o dřevěné původní usedlosti, z části později rekonstruované. Převládají náves se směrově orientovanými staveními, jejichž střechy nejsou příliš strmé. Výrazným prvkem zástavby je zemědělský areál ve východní části sídla, tvořený 3 většími hmotami úlových objektů. V jihozápadní části se nachází opulentní rekreační areál s rekreačními chatkami. Charakter sídla spoluutváří velmi hojná diferencovaná zeleň i v zahradách i ve veřejném prostoru, často extenzivně udržovaná. V okolí sídla jsou patrné porostlé meze.

Část Hle sebe dnes tvoří 4 uzavřené usedlosti skryté ve vzrostlé zeleni.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Novou obytnou výstavbu situovat ve vazbě na strukturu stávající zástavby (proluky), při výstavbě respektovat historickou parcelaci
- V části Hle sebe zástavbu nerozšiřovat
- Novou úlovou zástavbu vybudovat s mírně nadobytnými objekty na území sídla vyloučit
- Vyloučit realizaci zástavby v izolované pozici od sídla, bez vazby na stávající cestní síť

- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel i forem venkovské zástavby o sedlová střecha s možným zvalbením, obdélný půdorys, orientace, podlažnost, barevnost; vyloučit výstavbu bytových domů
- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území a doplnit o diferencované výsadby stanovištěm odpovídající zeleni
- Revitalizovat i odstranit rekreační areál v jihovýchodní části sídla
- Zachovat, popř. kultivovat bohatou vnitřní i na sídlo navazující zeleň (meze) se značnou krajinnotvornou funkcí
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys obytné zástavby)

obr. C.15: Pozitivní příklady dvojice staveb se sedlovými střechami s polovalbkou nad střechou v řadě z nich; objekty dělící cca úzká mezera o drobnější objekt vlevo sloužil zřejmě jako výhled

obr. C.16: Nepříliš výrazná usedlost s jednoduchou sedlovou střechou, zapadající přirozeně do venkovské krajiny; ozvláštněno je dosažením zvýrazněným horizontálními liniemi patrových říms, nároží a střechy

obr. C.17: Opulentní rekreační areál v jihozápadní části sídla

obr. C.18: Vstupní část do uzavřené šareálu rekreačních objektů v místě, kde se Hle sebe

Sídlo	Capartice				obec				
					Klenčí pod Čerchovem				
OKR	A	Čerchovský les			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	A.4/A.6	I.	II.	III.	obyvatel	171	183	12	24
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	19	28	31	15

Historický snímek mapy III. vojenského mapování (1877 a 1880) a aktuální ortofotomapa (v etn. vyznačení hranice CHKO)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	ano – pomník Jindřicha Třemšna Baara

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Sídlo s roztroušenou zástavbou v pramenné oblasti Černého potoka je s výjimkou jediné usedlosti situováno ve svažitém terénu severně od silnice . II/189. V této části zástavby se nachází v nevelké uzavřené nelesní enklávě, přesněji její východní okraji. Vizuální uplatnění zástavby sídla je omezeno na blízký odlesněný prostor. K sídlu náleží rovněž Hotel Výhledy s několika dalšími objekty v exponované poloze na východních svazích Českého lesa (cca 1 km východně od hlavní části sídla).

Základní historické souvislosti:

Ves byla údajně založena roku 1705 pro 12 děvevubeckých rodin, které sem povolal z Horní Falce Jan hrabě ze Stadionu. Těžené dřevo sloužilo ve stadionských hamrech a sklárnách. Ves byla dříve pojmenována Nepomuk, toto jméno neujalo a vsi se říkalo Capartice (capart – rozervaný – at místních pozemků), což se po 2. sv. válce stalo jejím oficiálním jménem. V dolní části vsi u silnice fungoval mlýn, zájezdní hostinec. Od 70. let minulého století sídlo slouží rekreaci v podobě etn. objektů druhého bydlení vystavěných v místě bývalé horní části vsi. Dleřitá je nástupní poloha tras na Čerchov (parkoviště).

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

Nekompaktní zástavbu sídla tvoří několik roztroušených enkláv. V blízkosti silnice . II/189 se nachází několik bývalých vesm s rekonstruovaných usedlostí s rozličnou orientací, mezi nimiž vyniká hmotově výrazný restaurační objekt. Ve východní části sídla stojí přesněji severní stranou silnice . II/189 soustředěná zástavba několika mladších – útov orientovaných staveb.

Výše ve svahu převažuje chatová rekreační zástavba. V nejvyšší části sídla byl nedávno vybudován menší rybník, nad ním stojí 3 další rekreační využívané objekty, architektonické formy blízké venkovské zástavbě. U cesty přes chatové kolonie stojí přikrásně obnovená – estiboká kaple se zvonicí.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Novou obytnou výstavbu situovat ve vazbě na strukturu stávající zástavby (proluky); vyloučit realizaci zástavby v izolované pozici bez vazby na stávající cestní síť
- Nerovnat chatovou zástavbu
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel i forem venkovské zástavby – sedlová střecha s možným zvalbením, obdélný půdorys, podlažnost, barevnost; vyloučit výstavbu bytových domů
- Novou úlohou zástavbu vybojčit mítkem nad obytné objekty na území sídla vyloučit
- Bránit nevhodným architektonickým zásahy u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys)

obr. . C.19: Komerční objekt pohostinství vyvolává skladby jednoduchých hmot nestejně výškové úrovně; střídme tvary bez zbytečného zdobení, v etn. sedlové střechy nad hlavní stavbou působí vcelku iště a harmonicky

obr. . C.21: Znovuobnovená kaple u cesty s hodnotnou doprovodnou zelení

obr. . C.20: Zástupce tradiční chudší venkovské zástavby – chalupa jednoduchého obdélníkového půdorysu se sedlovou střechou, v přední části navazující dřevěné hospodářské stavení s výškově uskočenou střechou s polovalbkou.

obr. . C.22: Rekreační chatová zástavba typického výrazu ve výše položené části sídla

Sídlo	Krajinná zóna				obec Klenčí pod Čerchovem				
	Krajinná zóna				k. ú. Jindřichova Hora				
OKR	A	Čerchovský les			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	A.8	I.	II.	III.	obyvatel	386	222	74	49
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	32	31	21	18

Historický snímek mapy II. vojenského mapování (1836 a 1852) a aktuální ortofotomapa

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Sídla s roztroušenou zástavbou je lokalizováno při úrodném potoce v uzavřené nelesní enklávě jižně (s výjimkou jednoho objektu) od silnice II/189. Vizuální uplatnění sídla nastává díky souvislému zalesnění okolních svahů pouze v rámci této otevřené enklávy. Výjimku představuje Kurzova vlnice na Čerchově, z jejíž vyhlídky lze severní část zástavby nacházející se při silnici II/189 v krajinné scéně identifikovat.

Základní historické souvislosti:

V místě pro obživu nepříznivých přírodních podmínek byla krajinná zóna (Sophiental) založena roku 1790. Již dva roky předtím zde stál mlýn a myslivna. Po začátku 19. století zde začala pracovat brusárna, později přibývaly letečny. Koncem 19. století v souvislosti s nedostatkem dřeva a úpadkem sklářství zdejší obyvatelé nacházeli obživu v zemědělství a lesním hospodářství. Na úrodném potoce smyččím k západu k Lískově fungovalo během 19. století až 20 provozů sklářské výroby (letečny, brusárny). Poslední z nich zanikl až v roce 1956. V krajinné zóně dnes slouží bydlení a rekreaci.

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

Sídlo si do dnešní doby uchovává nespojitý charakter zástavby. V západní části (bezlesé enklávě) se nachází cca 10 stavení obdélného půdorysu v řadách orientovaných kolmo k prázdné cestě, převážně rekonstruovaných. Dvě izolovaná stavení stojí v jihovýchodní části. Zástavbu doplňují několik poválených mladších objektů při silnici II/189 orientovaných převážně podélně s komunikací. Odlesněná enkláva je bohatá na nelesní (liniovou, solitérní) zeleň, přechodem zástavby na volné krajiny je však díky absenci zeleně v řadách zřetelný.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Novou obytnou výstavbu situovat ve vazbě na strukturu stávající zástavby (proluky), při výstavbě respektovat historickou parcelaci a preferovat proluku při jižní straně silnice II/189, popř. západní okraj zástavby podél příjezdové cesty (jihozápadní část sídla)
- Vyloučit realizaci zástavby v izolované pozici od sídla, bez vazby na stávající cestní síť
- Vyloučit zásahy do obvodové lesní zeleně a zabránit rozšiřování bezlesé enklávy; minimalizovat případné zásahy do nelesní (vnitřní) zeleně
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel i forem venkovské zástavby a sedlová střecha, obdélný půdorys, orientace, podlažnost, barevnost; vyloučit výstavbu bytových domů
- Novou úložnou zástavbu vybojčit měřítkem nad obytné objekty na území sídla vyloučit
- Bránit nevhodným architektonickým zásahy u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys obytné zástavby)

obr. C.23: Dvojice sousedních renovovaných usedlostí s dílčími odchylkami (příjezdová, přesah a sklon střechy) působí v celkovém urbanistickém struktuře velmi jednotně

obr. C.25: Příznivá a kompaktní půdorysní stavba typického měřítka při severní straně silnice II/189 se sedlovou střechou; příznivý dojem vytváří neruší kontrast světlého uličního prostředí a tmavého bednění ve střešním proužku

obr. C.24: Rodinný dům obdélného půdorysu se sedlovou střechou v okrajové části zástavby; střechové vyvážené uspořádání stavbu harmonicky zaplňuje do krajiny

obr. C.26: Mladší stavba při silnici II/189 odpovídající měřítkem, základními architektonickými prvky i celkovým výrazem obvyklému charakteru zástavby v místě

Sídlo	Diana				obec	Rozvadov			
					k. ú.	Rozvadov			
OKR	B	Kateřinská kotlina			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	B.4	I.	II.	III.	obyvatel	205	179	232	27
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	43	18	16	11

Historický snímek mapy II. vojenského mapování (1836 a 1852) a aktuální ortofotomapa

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	ano – o zámek Diana

Pozice sídla v rámci krajinného rázu:

Menší sídlo situované v mírně stoupajícím terénu v odlesněné enklávě na levém břehu Kateřinského potoka. Vizualní uplatnění sídla je velmi omezené, nastává pouze v odlesněné enklávě, a to vždy jen z dílčí části. Dominanta zámku se rovněž uplatňuje pouze ve svém nejbližším okolí.

Základní historické souvislosti:

Historie osady souvisí se vznikem sklárny, později loveckého zámečku, jež byla založena roku 1742. Zámecká stavba s přilehlým rozlehlým anglickým parkem je připisována Janu Blafleji Santinimu. V roce 1930 začal v Dianě pracovat dřevozpracující podnik, založený Jindřichem Kolowratem z Krakovským, v němž před II. světovou válkou nacházelo obfívu 600 zaměstnanců. V roce 1950 byl podnik zlikvidován. V současnosti menší ves slouží bydlení a rekreaci.

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

Specifické (dnes rekreačně-turistické) sídlo s ne zcela kompaktní zástavbou a výraznými hmotami bývalých usedlostí a statků. V jižní nejnižší položené části se nachází Kolowratovy bývalé správní budovy a také pozůstatky bývalé pily (cihlový komín). Výhledem do svahu zástavba sleduje cestu, vedle již zmíněných bývalých hospodářských staveb dále přechází v rekreační zástavbu, mnohdy zde i renovovanou a udržovanou.

Zástavba dominuje lovecký zámek ve vyvýšené poloze. Protáhlý objekt byl postaven na půdorysu rovnoramenného kříže v pozdně barokním stylu. Zámek Lovecký zámek obklopuje rozsáhlý anglický park s množstvím vzácných dřevin. Zetelně se uplatní kompoziční úpravy zeleně – k jihu směřuje alej jasanů a lip, k severu alej jilmů, javorů a lip. Pod zámkem směrem k zástavbě stojí dřevěná kaple z roku 1939. Celková urbanistická struktura sídla je do značné míry zachována.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Novou obytnou výstavbu situovat ve vazbě na strukturu stávající zástavby a proluky při cestě v jižní části sídla
- Uplatňovat dle slednou ochranu dochovaných historických staveb a kompoziční krajinných úprav (zámecký park)
- Zachovat a udržovat bohatou a hodnotnou sídelní zeleň se značnou krajinnotvornou funkcí
- Vyloučit realizaci zástavby v izolované pozici od sídla, bez vazby na stávající cestní síť
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel i forem venkovské zástavby a sedlová střecha s možným zvalbením, obdélný půdorys, orientace, barevnost; vyloučit výstavbu bytových domů
- Novou úložnou zástavbu vybojujícím ítkem nad obytné objekty na území sídla vyloučit
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys původních starších obytných zástavby)

obr. C.27: Kompaktní usedlost s hospodářskou částí zalomenou do tvaru L (tzv. úhlová nebo háková forma dvora); obnovený areál působí pozitivně díky jednoduchým hmotám a kontrastu bílých fasád s výraznými plochami střech o velkém sklonu; Z tohoto uspořádání vybojuje dominantní dvoupodlažní obytná část s podkrovím – řada malých vikýřů, odkud narušuje tento řád; celkově působí příjemně.

obr. . C.28: Dvoupodlažní budova s valbovou střechou velmi mírného sklonu nad přední vyší částí objektu; prvorepubliková správní budova (Školowratovy lesy)

obr. . C.29: Dvoupodlažní solitérní objekt dominantně usazený v krajině, se symetricky umístěnými těly v hlavním proudu; při postavě došlo k ústřednímu znehodnocení povodňového výrazu změnou struktury střešní krytiny a především užitím nenatřených oken

obr. . C.30: V pozadí komín bývalého areálu pily; v popředí kvalitně zrekonstruovaná venkovská usedlost s výrazným vertikálním členěním fasády, zvalbením střechy, členěním oken zachovávající tradiční formu i výraz

obr. . C.31: Dva rozdílné typy, běžné v této části bývalých Sudet. Vlevo široce zalomená štítová střecha na chalupě s obvyklým (cca 45°) sklonem sedlové střechy, vpravo zcela jiný typ dřevěné stavby alpského stylu s výraznou štítovou stěnou a mírným sklonem sedlové střechy s přesahem

obr. . C.32: Další příklad kvalitně udržované chalupy respektující tradiční zvyklosti venkovské zástavby; celkově příznivý vjem dotváří vhodně zvolené oplocení (jižní část sídla)

obr. . C.33: Dřevěná kaple pod zámekem postavená Jindřichem Kolowratem v roce 1939

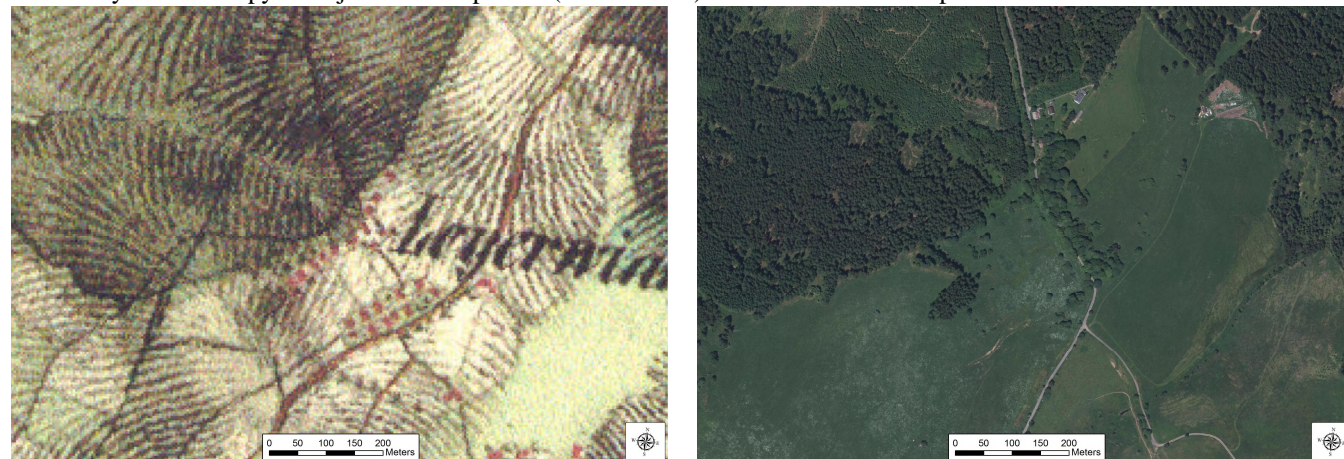
obr. . C.34: Lovecký zámek Diana o celkový pohled z jihu

Sídlo	Háje				obec	Lesná			
					k. ú.	Stará Kníflečí Hu			
OKR	D	Tachovsko			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	D.4	I.	II.	III.	obyvatel	-	-	-	1
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	-	-	-	1

Historický snímek mapy II. vojenského mapování (1836 ó 1852) a aktuální ortofotomapa

Indikátory a hodnoty:	
plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	ne
Pozice sídla v širším krajinném rámci:	
Drobná sídelní enkláva situovaná na okraji lesního porostu při cestě ze Staré Kníflečí Hutě do bývalé Jedliny. Vizuální uplatnění sídla nastává v dílčí části o severním výběžku navazující odlesněné enklávy.	
Základní historické souvislosti:	
První usedlost byla v místě pozdějších Háje postavena roku 1780. V roce 1930 zde žilo ve 36 domech 191 obyvatel. Po II. světové válce bylo zdejší obyvatelstvo vysídleno, k novému dosídlení již nedošlo. Stávající domy slouží k rekreaci.	
Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):	
Zástavbu sídla tvoří tyisté domy bílého nátěru, které prošly rekonstrukcí a jeden ústřední objekt. Na okraji lesního porostu se vyskytuje hojná rozptýlená zeleň, která je rozložena dále podél cesty k bývalé Jedlině v místě původní zástavby sídla.	
Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nerozšiřovat stávající zástavbu situovanou v přechodové poloze lesa a navazujících pastvin ▪ Vyloučit realizaci zástavby v izolované pozici od sídla, bez vazby na stávající cestní síť ▪ Udržovat krajinnotvornou nelesní podél cesty k bývalé Jedlině, nezasahovat do přilehlých lesních okrajů ▪ Bránit nevhodným architektonickými zásahy u staveb (přístavby narušující hmotu a přechody) 	

obr. C.35: Přizemní objekt u cesty ze Staré Kníflečí Hutě do bývalé Jedliny

obr. C.36: Zástavba sídla v kontaktu s hojnou zelení na přechodu lesa a otevřené krajiny

Sídlo	Jindřichova Hora				Klenčí pod Čerchovem				
					k. ú. Jindřichova Hora				
OKR	A	čerchovský les			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	A.9	I.	II.	III.	obyvatel	281	250	49	4
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	28	36	19	6

Historický snímek mapy III. vojenského mapování (1877-1880) a aktuální ortofotomapa

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana: ne

památkově chráněné objekty: ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Roztroušené sídlo lokalizované v rozlehlé lenité nelesní enklávě severně od silnice č. II/189. Vizuální uplatnění sídla (dílejší části zástavby) pouze v rámci této otevřené enklávy.

Základní historické souvislosti:

Vznik osady je datován do konce 17. století (1696-1697), kdy zde nechal Georg Heinrich vod Stadion vykácet les. Později byla mýtina ještě rozšířena. V 18. století zde stála sklárna, místní rovně flodě lávali menší neúrodná políčka. V současnosti osada slouží rekreaci.

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

Roztroušená zástavba sídla je tvořena těmito skupinami objektů. Stavby jsou situovány při cestní síti, výjimkou představuje hospodářský objekt v severovýchodní části enklávy. Západní část sídla je skryta ve vzrostlé lesní zeleni.

V rámci zástavby sídla se uplatní kvalitně rekonstruované usedlosti protáhlého obdélného poddorysu se zachovalou hospodářskou částí. Zbylou část zástavby tvoří objekty novějšího výrazu (rekonstrukce), které však respektují základní architektonické zvyklosti a nevybojují z charakteru podhorské zástavby. Hojně se vyskytují objekty drobné sakrální architektury. Na zástavbu je vázána bohatá nelesní zeleň.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Nezahrnovat historicky konstituovanou zástavbu roztroušených usedlostí; ojedinelou novou výstavbu situovat výhradně ke stávající cestní síti
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel i forem venkovské zástavby – sedlová střecha s možným zvalbením, obdélný poddorys, orientace, podlažnost, barevnost; vyloučit výstavbu bytových domů
- Novou úlovou zástavbu vybojující mírně nad obytné objekty na území sídla vyloučit

- Bránit nevhodným architektonickým zásahy u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a poddorys zástavby)
- Minimalizovat případné zásahy do nelesní zeleně

obr. C.37 a obr. C.38: Velice harmonicky působící chalupy stejného tvaru; typická dřevěná hospodářská část s polovalbou nad střechou a výkrov uskočenou střechou (snímek vlevo) vytváří působivý barevný a hmotový kontrast

obr. C.39: Rekonstrukce chalupy k rekreačnímu využití respektující základní stavební zvyklosti

obr. C.40: Úlový hospodářský objekt v severovýchodní části sídla díky barevnému provedení a působivé výšce nepůsobí zásadně rušivě

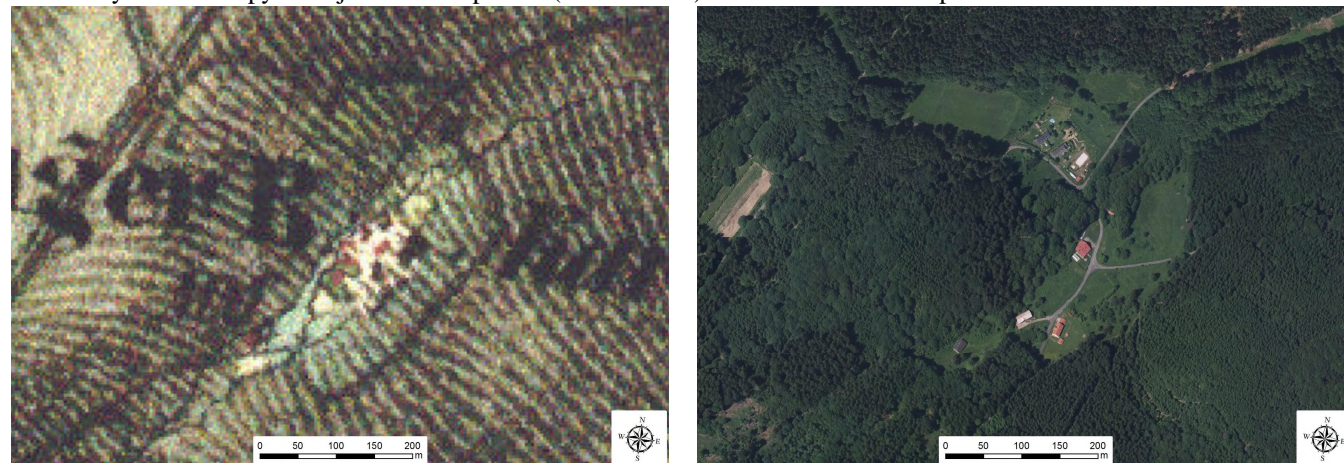
obr. C.41: Jihovýchodní část osady; v pozadí Čerchov

Sídlo	Karlova Hu				obec	Bělá nad Radbuzou			
					k. ú.	Smolov			
OKR	A	erchovský les			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	A.28	I.	II.	III.	obyvatel	113	154	19	1
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	9	14	4	6

Historický snímek mapy II. vojenského mapování (1836 ó 1852) a aktuální ortofotomapa

obr. . C.42: Upravený rekreační vyufflívaný objekt –irokého p dorysu a zvoni kou ve st e-ní ásti

obr. . C.43: Rekonstruovaná zástavba se zachovaným hrázd ním ve –títu (stavba vpravo) v jižní ásti sídla se dobře v le uje do p írodního koloritu v lokalit

Indikátory a hodnoty:	
plo-ná památková ochrana:	ne
památkov chrán né objekty:	ne
Pozice sídla v –ir-ím krajinném rámci:	
Drobná sídelní enkláva nacházející se v údolí p i toku Hu ského potoka. Vizuální uplatn ní sídla je díky izolované poloze v hlubokém lesnatém údolí minimální.	
Základní historické souvislosti:	
Drobná osada se prvn p ipomíná roku 1789. Do roku 1933 zde byla v provozu sklárna. Sou asnost sídla je spojena p edev-ím s rekreací.	
Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):	
Sídlo s n kolika staveními tvo í star-í rekonstruovaná zástavba dopln ná nov j-ími objekty v severní ásti u men-ího rybní ku na levém b ehu Hu ského potoka. Jednotlivé objekty lokalizované p i místní cest si m ítkem odpovídají, výrazov jsou rozmanit j-í.	
Podmínky ochrany KR a dopl ůjící doporu ení k ochran KR:	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ojedinelou novou obytnou výstavbu situovat ve vazb na strukturu stávající zástavby (proluky), p i výstavb respektovat historickou parcelaci ▪ Vylou it realizaci zástavby v izolované pozici od sídla, bez vazby na stávající cestní sí , vylou it stavební zásahy do okolní lesní zelen ▪ P i realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel i forem venkovské zástavby ó sedlová st echa s možným zvalbením, obdélný p dorys, orientace, podlařnost, barevnost; vylou it výstavbu bytových dom ▪ Novou ú elovou zástavbu vybo ůjící na území sídla vylou it ▪ Bránit nevhodným architektonickým zásah m u obytných staveb (p ístavby naru-ůjící hmotu a p dorys) 	

Sídlo	Lísková				obec				
					Nemanice				
					k. ú.				
					Lísková u Nemanic				
OKR	A	erchovský les			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	A.11	I.	II.	III.	obyvatel	509	449	59	3
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	38	65	50	4

Historický snímek mapy III. vojenského mapování (1877 a 1880) a aktuální ortofotomapa s vyznačením státní hranice

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	ne

Pozice sídla v rámci krajinného rázu:

Malé sídlo situované při silnici II/189 v bezprostřední blízkosti státní hranice ohraničené pohořím. Zástavba sídla se nachází v otevřené enklávě, díky navazující hojně lesní i nelesní zeleni se v rámci krajinného rázu vizuálně neuplatňuje.

Základní historické souvislosti:

Ves vznikla v polovině 16. století na staré obchodní stezce byla roku 1708 připojena ke Království českému. Do meziválečného období nesla název Haselbach. V Lískové pracovala řada podniků specializovaných na výrobu zrcadel. Stál zde také mlýn a cihelna, lidé se živili zemědělstvím. Od roku 1822 zde fungoval hraniční pohoř. V 50. letech 20. století byla obec srovnána se zemí. Stávající komerční zástavba byla vybudována po roce 1990.

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

Zástavba lokalizovaná v krátkém úseku při silnici II/189 od státní hranice směrem k východu nemá charakter běžného venkovského sídla ani nenavazuje na jeho tradiční podobu.

V zástavbě se uplatní měřítkem v rámci menších stavby služeb orientace souhlasné s prahem silnicí, zastřešené sedlovými střechami. Dále se zde vyskytují ryze úložné stavby jako benzinová čerpadla a nepřehledné spojené skladové objekty drobného měřítku (východní okraj).

V blízkosti státní hranice se nachází památník Josefa Röhrichta, padlého při obraně vlasti v prvních dnech.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Novou obytnou i úložnou výstavbu situovat ve vazbě na strukturu stávající zástavby s výhradou k silnici II/189; preferovat stávající proluky
- Vyloučit realizaci zástavby v izolované pozici od sídla, bez vazby na stávající cestní síť
- Při realizaci nové obytné výstavby dbát základních architektonických pravidel a forem venkovské zástavby s sedlovou střechou, orientace, vyloučit výstavbu bytových domů
- Minimalizovat zásahy do navazující lesní i nelesní zeleni s zachováním nízké vizuální uplatnění sídla v krajině

obr. C.44: Benzinová pumpa s navazující úložnou zástavbou v bezprostřední blízkosti státní hranice (západní okraj)

obr. C.45: Výrazná hmota komerčního objektu typická pro hraniční území

obr. C.46: Objekt potravin adekvátního měřítká i architektonické podoby

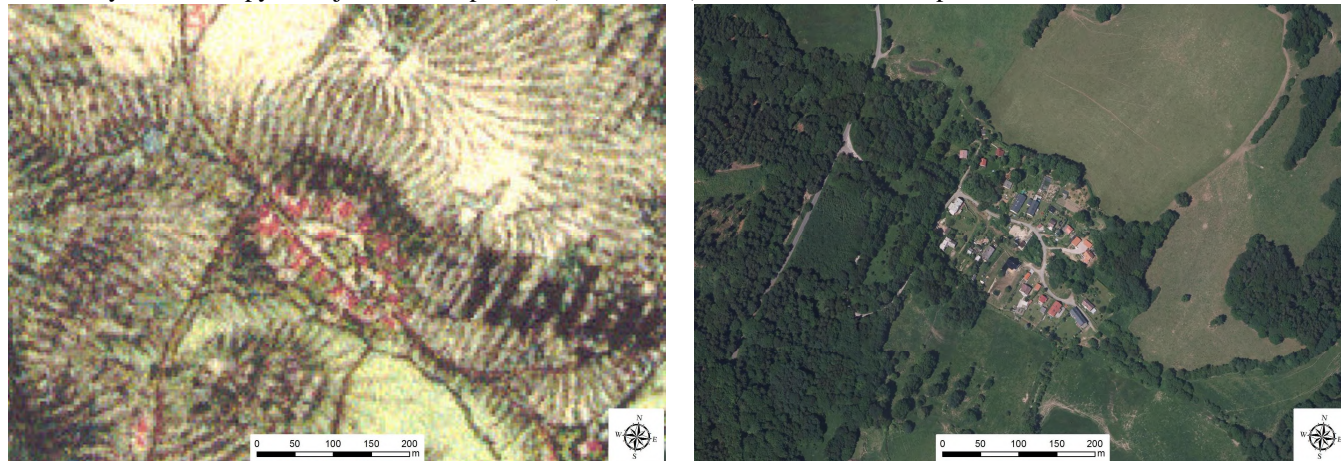
obr. C.47: Památník Josefa Röhrichta o dozorci finanční strážní a příslušníka Strážní obrany státu

Sídlo	Málkov				obec	Pímda			
					k. ú.	Málkov u Pímdy			
OKR	C	Pímdský les			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	C.5	I.	II.	III.	obyvatel	242	162	14	10
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	36	35	30	4

Historický snímek mapy II. vojenského mapování (1836 ó 1852) a aktuální ortofotomapa

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Drobné sídlo lokalizované v odlesněné enklávě na pravostranném svahu údolí Bezdkovského potoka. Vizualní uplatnění sídla s bohatou okrajovou i vnitřní zelení nastává omezeně pouze do nížle položených otevřených partií údolí.

Základní historické souvislosti:

Ves je první zmiňována roku 1436. Místní obyvatelé hospodařili na okolních polích a lesích. Známé byly mlýny na Bezdkovském potoce, z nichž jsou dnes zetelny pouze základy. Jejich provoz byl ukončen roku 1945. V současnosti slouží bydlení a rekreaci.

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

V rámci údolí Bezdkovského potoka v exponované pozici situované kompaktní sídlo. Struktura stavení rozložených kolem menší oválné návsi je dosud patrná. Stávající zástavbu tvoří pízemní p eváňň-títov orientované bývalé usedlosti, jež prakticky všechny prošly pozdější rekonstrukcí, v ad p ípad velmi zda ilou. V severozápadní části stojí několik chat.

Velmi nápadným rysem spoluformujícím celkový charakter sídla je hojná zelesť okrasná v zahradách i p írodních p evaňňujících ve ve ejném prostoru a také okrajová p echázející do volné krajiny jako výrazný lenící ó krajinnotvorný prvek.

Směrem k jihu se v izolované pozici stojí výe ve svahu hospodářský objekt využívaný pro skladování senáží (viz obr. . B.51). Jihozápadně od sídla p í silnici do Nové Vsi stojí památkově chráněná z ícenina kostela sv. Apoleny v místě stejnojmenné osady vysídlené po roce 1945.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Novou obytnou výstavbu situovat ve vazbě na strukturu stávající zástavby (proluky), p í výstavbu respektovat historickou parcelaci, nerozšiřovat sídlo mimo historicky konstituovaný p ídorys
- P í realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel i forem venkovské zástavby ó sedlová stecha s možným zvalbením, obdélný p ídorys, orientace, podlažnost, barevnost; vyloužit výstavbu bytových domů
- Novou úelovou zástavbu vybojčující m ítkem nad obytné objekty na území sídla vyloužit
- Nerozšiřovat chatovou zástavbu
- Zachovat a udržovat bohatou a hodnotnou sídelní zelesť se zna nou krajinnotvornou funkcí
- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na p echod do nezastavěného území ó doplnit o diferencované výsadby stanovištní odpovídající zeleni
- Bránit nevhodným architektonickým zásahy m u obytných staveb (p ístavby narušující hmotu a p ídorys p ídevšim starší obytné zástavby)

obr. . C.48: Jeden z klasických domů se sedlovou stechou a zvýrazněným pr ílím (vertikála vikýře se propisuje v celé výšce stěny); d ím prochází postupnou obnovou "od stěchy", řádoucí je zachování charakteristického tvaru oken s jejich leněním

obr. . C.50: Dva tvarově jednoduché objekty se sedlovými stechami; po rekonstrukci zůstala zachována v tina typických p ívodních znaků

obr. . C.49: Rekonstruovaná stavba se sedlovou stechou, zde došlo k barevnému zvýraznění nároží, okenních ambrázů a íms. Dobře p ísobí i vikýř a leněná okna. Vzhledem k celkově p íznivému výrazu jsou zde p íjatečná i stěněná okna.

obr. . C.51: Z ícenina kostela sv. Apoleny p í silnici . II/198 mezi Málkovem a Novou Vsí

Sídlo	Místní část				obec				
					Rozvadov				
					k. ú.				
					Svatá Kateřina u Rozvadova				
OKR	C	Přírodní les			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	C.7	I.	II.	III.	obyvatel	173	174	83	6
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	17	39	36	13

Historický snímek mapy II. vojenského mapování (1836 a 1852) a aktuální ortofotomapa

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana: ne

památkově chráněné objekty: ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Sídlo s roztroušenou zástavbou je lokalizována v mírně stoupajícím terénu ve výhledu rozlehlé bezlesé enklávy východně od Svaté Kateřiny. Vizualní uplatnění sídla je i přes poměrně exponovanou polohu díky blízké i bezprostředně navazující lesní i mimolesní zeleni minimální.

Základní historické souvislosti:

Ves vznikla roku 1796, kdy zde byla postavena první usedlost. V prvních letech 19. Století se zástavba rozrostla o 15 dalších popisných čísel. V lesích jižně a jihovýchodně od vsi jsou patrné stopy apolenského průkopnického plavebního kanálu. V současnosti je plánována rekreační využití.

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

V této části zástavby je soustředěna v západní části odlesněná enkláva při místní komunikaci. Zástavba v sídle je vcelku nepravidelně rozptýlená a vzhledově rozmanitá. Výrazně se uplatňují usedlosti na obdélném půdorysu se sedlovými střechami, často dobře udržované. Doplněny jsou mladší stavby menšího měřítka. V západní části stojí několik izolovaných stavení odpovídajících měřítkem i vzhledově (vzdáleně od příjezdové cesty). Východně nad sídlem byl v roce 2001 vybudován vysílačiště s vyhlídkovou plošinou sloužící jako rozhledna.

Sídlo se vyznačuje přítomností hojné zeleně v zahradách i při okraji sídla především severním a západním okrajem.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Novou obytnou výstavbu situovat ve vazbě na strukturu stávající kompaktní zástavby ve východní části (proluky), při výstavbě respektovat historickou parcelaci
- Nerozlišovat stávající solitérní zástavbu
- Novou úlohovou zástavbu vytvořit měřítkem nad obytné objekty na území sídla vyloučit

- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel i forem venkovské zástavby – sedlová střecha s možným zvalbením, obdélný půdorys, orientace, podlažnost, barevnost; vyloučit výstavbu bytových domů
- Zachovat a udržovat bohatou a hodnotnou sídelní zeleně se značnou krajinnotvornou funkcí
- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území – doplnit o diferencované výsadby stanoviště odpovídající zeleni
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)

obr. C.52: Místní část z rozhledny východně od osady; v pozadí Kateřinská kotlina

obr. C.53: Výrazná tradiční stavba s mimořádně hodnotným výrazem

obr. C.54: Přírodní dům s výraznou mansardovou střechou přispívající k rozmanitosti zástavby v sídle

obr. C.55: Nevýrazná průběžná stavba odpovídající stavbám v regionu

obr. C.56: Izolovaná usedlost s nedávnou dostavbou do tvaru L respektující její původní charakter v západní části sídla

Sídlo	Nemanice (v etn. Nemanické)				obec	Nemanice			
					k. ú.	Nemanice			
OKR	A	erchovský les			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	A.11	I.	II.	III.	obyvatel	2 426	1 933	165	167
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	256	323	126	54

Historický snímek mapy III. vojenského mapování (1877 a 1880) a aktuální ortofotomapa

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	ano – kostel sv. Jana Nepomuckého

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Protáhlé sídlo lokalizované v široké kotlině Nemanického potoka a jeho přítok (Novosedelského potoka). Zástavba sídla vystupuje výše do levostranného svahu (předešlým jihovýchodní část) a uplatňuje se tak dálkově ze západních a severních směrů nejvýrazněji dominantou kostela sv. Jana Nepomuckého (viz obr. B.23).

Základní historické souvislosti:

Zdejší osídlení bylo založeno městem Domašlicemi krátce před r. 1591. V obtížných podmínkách zde v 17. století zde pracuje sklárna. V této době chudá ves nese název Wassersuppen - vodové polévky. V 19. století zde vznikají různé průmyslové podniky - sírkárna, továrna na staniol a kovové zátky, výroba zrcadel. V současnosti ves slouží především bydlení, funguje zde zemědělská výroba.

Blízká osada Nemanický byla založena dle plánu z blízkých skláren a hamrů. K jejímu připojení k městu došlo po úpravě hranice v r. 1708. Roku 1930 zde stálo 75 domů, v nichž žilo 508 obyvatel. Dnes zde bylo jediné stavení, v posledních letech se zde rozvíjí nová zástavba.

Na charakteru sídla se zásadně podepsala poloha v blízkosti hraničního pásma, která jej izolovala od vnitrozemí, což vedlo k razantnímu snížení lidnatosti a potu domů.

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

Sídlo si stále zachovalo původní urbanistickou strukturu a rozmístění staveb i při jezdni cest s rozdílným do výše položených svahových partií v blízkosti kostela sv. Jana Nepomuckého. Tato dominanta stojí v nejvýše položené jihovýchodní části sídla a z etelně se uplatňuje v dálkových výhledech.

Zástavba sídla je velmi diferencovaná, měřítkem rozmanitá a vzhledově velmi nejednotná. V jižní části sídla i při jezdni silnici stojí v uliční frontě několik výrazných patrových hmot, mj. objekt bývalé rotundy spojený s pozdější přístavbou. Na protějším straně do svahu stoupá zástavba stavení menšího měřítka doplněná o dřívější usedlosti. Směrem k severu se typologie zástavby rozdílně uplatňuje o třídlažní bytovky, poválečné vily, umperáky, které se místy prolínají s původní lidovou architekturou. Některé objekty jsou v současné době opuštěné. V severní části sídla se vyskytují úložné objekty zemědělské výroby i slufeb. Odděleně od vsi na pravém břehu Novosedelského potoka se rozkládá úložný areál, obklopený po obvodu vzrostlou zelení. Vizuálně z etelně se uplatňuje dvojice soliterních hospodářských objektů protáhlého půdorysu v izolované pozici ve svahu v severovýchodní části sídla.

V Nemanicích vedle jediného původního stavení stojí několik novostaveb abstrahujících od zvyklostí venkovské zástavby a mj. vzájemnou pozici v rámci a oplocením (zástavba příjímá stského typu).

Prakticky po celém obvodu sídla se vyskytuje vzrostlá zelenina. Bohatě je zastoupena rovněž i ve vnitřní části sídla, tvořená různými druhy listnatých i jehličnanů (smrk vysázených úložně po obvodu pozemku).

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Novou obytnou výstavbu situovat ve vazbě na strukturu stávající zástavby (proluky), při výstavbě respektovat historickou parcelaci
- Nesnížovat dominantní pozici kostela sv. Jana Nepomuckého
- Vyloučit realizaci zástavby v izolované pozici od sídla, bez vazby na stávající cestní síť
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel i forem venkovské zástavby a půdorysu, orientace, podlažnosti, barevnosti; nerozšiřovat zástavbu bytových domů
- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území a doplnit o diferencované výsadby stanovité odpovídající zeleni
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys obytné zástavby)

obr. C.57: Nemanice v pohledu ze silnice do Závisti (od Novosedel)

obr. . C.58: Barokní kostel sv. Jana Nepomuckého v exponované poloze na jihovýchodním okraji sídla

obr. . C.59: Soliterní vilová stavba s výrazným prvkem s mírně vystupujícím oválným rizalitem a nad ním vystupujícím vysokým trojúhelníkovým štítem; n které charakteristické znaky (velká lenná okna, výška podlaží, poloha stavby) svd í o p vodní funkci restaurace

obr. . C.63: Velká hmota historické dvoupodlažní stavby s pravidelně uspořádanými okny a valbovou střechou

obr. . C.64: Klasický typ symetrické obytné stavby s barevným a plastickým zvýrazněním na fasádě; kontrastně je připojen prvkem, který nezastírá své určení; díky tomu přispívá toto spojení k celkové harmonice

obr. . C.60: Pohled na Nemanice od kostela sv. Jana Nepomuckého

obr. . C.65: Bytová zástavba v severní části sídla

obr. . C.66: Dvojice izolovaných hospodářských objektů v severovýchodní části sídla

obr. . C.61: Eklektické obřadní zastavení přispívající k celkově pestrému výrazu sídla; chátrající objekt bývalé rotundy Pohraniční stráž

obr. . C.62: Přístavba úložného objektu přináležejícího k bývalé rotundě v jižní části sídla

obr. . C.67: Příklad necitlivého přístupu k respektování prvků lidové architektury v minulosti; poměrně kvalitní stavba obecního úřadu svým umístěním znehodnocuje okolí a degraduje obě stavby

obr. . C.68: Celkový obraz sídla dotváří i typická rodinná zástavba ze 70. a 80. let minulého století

Sídlo	Nová Huť + Stará Huť				obec Nemanice				
	k. ú. Nemanice								
OKR	A	erchovský les			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	A.11	I.	II.	III.		obyvatel	115	106	24
Kategorie 6 Nová Huť	I.	II.	III.	IV.	dom	12	16	12	14
Kategorie 6 Stará Huť	I.	II.	III.	IV.	obyvatel	336	238	50	16
					dom	31	35	27	13

Historický snímek mapy III. vojenského mapování (1877 a 1880) a aktuální ortofotomapa

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Dvě menší sídelní enklávy vzdálené mezi sebou cca 400 metrů jsou lokalizovány v mírně stoupajícím terénu ve východním výběžku rozlehlé nelesní enklávy u Nemanic. V širším krajinném rámcu se vizuálně uplatňuje západněji položená Nová Huť a z východně položených míst v okolí Novosedel. Stará Huť s hojnou sídelní zelení se vizuálně uplatňuje pouze v blízkém okolí.

Základní historické souvislosti:

V Nové Huti, první zmíněná v roce 1644, byla založena roku 1666 sklárna. Sklárna vyráběla jeřáb v roce 1838. V souvislosti víška sloufili především bydlení. Ve Staré Huti rovněž fungovala sklárna, která však byla zrušena již roku 1709. Souvislost osady spoívá v rekreačním bydlení. Zajímavostí představuje budova flezničního nádraží na Staré Huti. Postavena byla k plánovanému prodloužení německé flezniční tratě Cham - Waldmünchen přes Nemanice až do Poběhovic. Během války ani po ní se trať však již nedostavila.

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

Zástavba obou sídelních enkláv je poměrně kompaktní. Urbanistická struktura Staré Huti je do značné míry zachována. Zástavbu Nové Huti naopak jasně pordýsují rodinná zástavba a sice poměrně velkých hmotů rekonstrukce bývalých usedlostí doplněná mladšími domy. Nová Huť je oproti Staré Huti méně bohatá na zeleň, na menší trojúhelníkové návsi se uplatňují vzrostlé smrky. V rekreačním vyžití a sice rekonstruované zástavby Staré Huti situované severně od prázdné cesty je více patrný výraz bývalých usedlostí. Stará Huť se vyznačuje výrazným zastoupením zeleně především

v severní části (zahrady). Ve východní části Staré Huti se rovněž nachází menší rybník. Sídlo tak působí harmonicky a jasně. Specifický prvek zástavby reprezentuje izolovaná nádražní budova.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Novou obytnou výstavbu situovat ve vazbě na strukturu stávající zástavby (proluky), při výstavbě respektovat historickou parcelaci; ve Staré Huti zástavbu nerozšiřovat již od prázdné cesty
- Vyloučit realizaci zástavby v izolované pozici od sídla, bez vazby na stávající cestní síť
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel i forem venkovské zástavby a sedlové střechy s možným zvalbením, obdélný pordýs, orientace, podlažnost, barevnost; vyloučit výstavbu bytových domů
- Novou územovou zástavbu vybojčit mírně nad obytné objekty na území sídla vyloučit
- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území a doplnit o diferencované výsadby stanoviště odpovídající zeleni
- Bránit nevhodným architektonickým zásahy u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a pordýs především starší obytné zástavby)

obr. C.69: Nová zástavba v Nové Huti odlišuje se od dřívější uniformity - lenitým pordýsem, tvarem střechy, barvami fasád; v tomto případě vyznívá poměrně vkusně

obr. C.71: Bývalý typ domu se zdrazněnými uličními fasádami s představnou verandou a s podkrovním štítem vystupujícím ze sedlové střechy; přístavba garáže vyčleněná v rámci možnosti

obr. C.70: V této hmotě rodinných domů v zahradách jednotného konstrukčního řešení s vysokou sedlovou střechou v Nové Huti

obr. C.72: Nádražní budova ve Staré Huti k nevybudované trati v izolované pozici již od sídla

Sídlo	Nová Ves				obec	Temeň			
					k. ú.	Nová Ves pod Pímdou			
OKR	C	Pímdský les			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	C.6	I.	II.	III.	obyvatel	1 098	1 091	135	59
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	118	190	126	21

Historický snímek mapy II. vojenského mapování (1836 ó 1852) a aktuální ortofotomapa

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

V této sídlo protáhlé v západovýchodním směru je lokalizované v pramenné oblasti Mlýnského potoka ó ve výše položené části rozlehlé odlesněné enklávy podél prakticky celého toku Mlýnského potoka. Sídlo v exponované poloze se vizuálně uplatňuje především v levostranné části údolí (k jihozápadu) a také do výše položených partií ó k severnímu horizontu. V těchto výhledech dominuje rozlehlá úrodná výrobní zástavba situovaná severně od silnice do Temeň.

Základní historické souvislosti:

Ves je první uváděna mezi lety 1497 ó 1499. V 16. století měli zdejší obyvatelé povinnost provádět strážní pochůzky po hranici. Sídli zde rovněž výhledově. Jednu z nejlidnatějších obcí na Tachovsku kromě poválečného vysídlení postihl v roce 1946 velký požár, jemuž podlehlá naprostá většina zástavby. I v současnosti je obec zaměřena zejména do lesky (rozlehlé pastviny v okolí), sloufí bydlení a rekreaci (ubytovací zařízení).

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

Současné sídlo má významnou pozemnou urbanistickou strukturu. Zachovává si ucelený územní rozsah, charakter zástavby je však typologicky, hmotově i vzhledově velmi nejednotný. Stávající zástavba dominuje rozlehlý zemědělský areál ve střední části sídla tvořený několika velkými hmotami úrodných objektů, zaujímavější etnicky zastavěného území sídla. V západní výše položené části se především severní stranou jezdní cesty dochovalo několik útrob orientovaných usedlostí na obdélném půdorysu, jež si uchovaly do určité míry původní tvarosloví. Na tuto část navazuje dále k západu mladší, poprvé rekonstruovaná obytná zástavba s netypickou orientací. Rodinné domy z poválečného období vyplňují východní část sídla.

Výrazný prvek zástavby tvoří dvoupodlažní bytové domy s bílým opláštěním ve střední části.

Okrajové části sídla jsou zatím jen do hojné lesní i nelesní zeleně. Vegetační doprovod naopak citelně absentuje u zmíněného výrobního areálu.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Novou obytnou výstavbu situovat ve vazbě na strukturu stávající zástavby (proluky); preferovat jasně méně exponovaný okraj sídla; při výstavbě respektovat historickou parcelaci;
- Vyloučit realizaci zástavby v izolované pozici od sídla, bez vazby na stávající cestní síť; chránit severně položený horizont
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel i forem venkovské zástavby ó orientace, podlažnost, barevnost; nerozšiřovat zástavbu bytových domů
- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území ó doplnit o diferencované výsadby stanovící odpovídající zeleně
- Bránit nevhodným architektonickým zásahy u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby ó v západní části sídla)

obr. C.73: Nová Ves v pohledu od (severu ze silnice od Pímdy)

obr. C.74: Nová Ves v pohledu od jihu

obr. . C.75: Zbylá zástavba –títov orientovaných usedlostí veskrze dochovaného historického vzhledu v (nyn j–í) západní ásti sídla

obr. . C.76: Stavení odpovídající obvyklým formám (p dorys, zast e-ení) a dvoupodlažní bytovka zvýrazn ná sv tlym oplá-t ním; oba objekty slouží k ubytování

obr. . C.77: Typov zajímavý d m s charakteristickou vysokou polovalbovou st echou

obr. . C.78: Renovovaná usedlost zachovávající si charakter venkovského domu

obr. . C.79: B finá stavba rodinného domu ve východní ásti sídla s nevhodnou dostavbou garáže v etn obytné nástavby

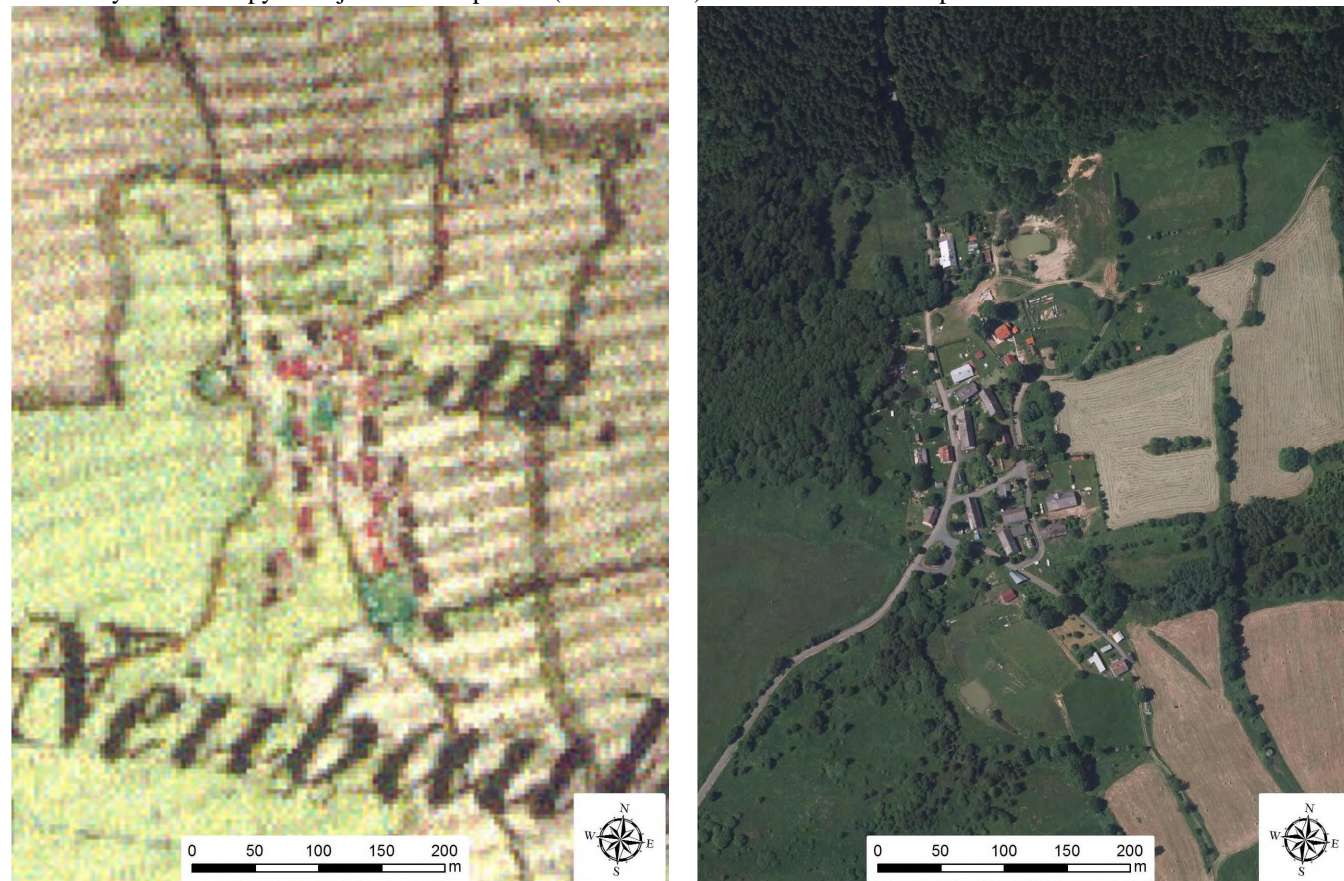
obr. . C.80: Výrazné hmoty ú elových objekt výrobního areálu vypl ujícího zna nou ást zastav něho území sídla

Sídlo	Novosedelské Hut				obec	Nemanice			
					k. ú.	Novosedly u Nemanic			
OKR	A	erchovský les			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	A.11	I.	II.	III.	obyvatel	346	232	61	32
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	33	37	19	13

Historický snímek mapy II. vojenského mapování (1836 ó 1852) a aktuální ortofotomapa

Indikátory a hodnoty:	
plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	ne
Pozice sídla v širším krajinném rámci:	
Drobné kompaktní sídlo lokalizované v severní části rozlehle odlesněné enklávy pod lesnatým Haltravským hřebenem. Sídlo s hojnou okrajovou zelení usazené v mírně svažitém terénu se vizuálně uplatňuje západním směrem do vyšších poloh na protějším břehu Novosedelského potoka.	
Základní historické souvislosti:	
Malá veska, jejíž vznikla v místě dřívější sklárny je prvně zmiňována roku 1789.. V současnosti osada slouží bydlení a rekreaci.	
Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):	
Drobné sídlo obklopené ze tří světových stran lesními porosty tvoří zvláštní přízemní usedlosti obdélného půdorysu převážně jižní orientace. Převládající urbanistická struktura je do určité míry zachována, zástavba přebíhá přes provedené rekonstrukce a pozdější dostavby jednotným dojmem. V severní části se nachází mladší zástavba viditelně odlišného výrazu, avšak odpovídajícího měřítka.	

Vedle již zmíněné okolní a obvodové zeleně se na celkovém obrazu sídla spolupodílí hojná vzrostlá listnatá zeď v zahradách i ve veřejném prostoru.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Novou obytnou výstavbu situovat ve vazbě na strukturu stávající zástavby (proluky), přičemž výstavba respektovat historickou parcelaci
- Vyloučit realizaci zástavby v izolované pozici od sídla, bez vazby na stávající cestní síť
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel i forem venkovské zástavby – sedlová střecha s mofním zvalbením, obdélný půdorys, orientace, podlažnost, barevnost; vyloučit výstavbu bytových domů
- Novou územní zástavbu vybojujícím ítkem nad obytné objekty na území sídla vyloučit
- Zachovat a udržovat bohatou a hodnotnou sídelní zeď se značnou krajinnotvornou funkcí
- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území a doplnit o diferencované výsadby stanoviště odpovídající zeleně
- Bránit nevhodným architektonickým zásahům u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)

obr. C.81: Vstupní část sídla (z jihu) jednotného měřítka i výrazu

obr. C.82: Podélný tvar nížší nevybojující z obvyklé místní zástavby, v etně leně ní na obytnou a hospodářskou část (v popředí)

obr. C.83: Jednoduchý obdélníkový půdorys, bílá omítnutá fasáda a sedlová střecha bez vřetěna jsou typické znaky drobné domkářské zástavby

obr. C.84: Novodobá zástavba v severní části sídla nevybojujícím ítkem; odlišnost od převládající starší zástavby vytváří nejzřetelnější část se atypickým vstupem a balkonem

Sídlo	Novosedly				obec	Nemanice			
					k. ú.	Novosedly u Nemanic			
OKR	A	erchovský les			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	A.11	I.	II.	III.	obyvatel	94	99	5	-
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	11	17	8	2

Historický snímek mapy III. vojenského mapování (1877 ó 1880) a aktuální ortofotomapa

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Torzo bývalého sídla tvořené nyní dvěma stavbami se nachází v odlesněném mírném svahu na pravém břehu Novosedelského potoka, resp. na okraji rozvodného hřebtu mezi Nemanickým a Novosedelským potokem. I přes poměrně exponovanou polohu se současná zástavba sídla díky hojně zeleni v její blízkosti neuplatňuje.

Základní historické souvislosti:

V současnosti zástavba tvoří relikty bývalého sídla vzniklého kolem roku 1640, jež náleželo k nedaleké po II. světové válce zaniklé Mýtnici. Stávající dva objekty slouží zejména k rekreaci.

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

Současnou zástavbu reprezentují dvě pozemní usedlosti orientované částečně k příjezdové cestě. Výrazná je nelesní zeleň, její plošné rozšíření poukazuje na původně malý rozsah sídla.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Ojedinelou novou obytnou výstavbu situovat ve vazbě na strukturu stávající zástavby (proluky), při výstavbě respektovat historickou parcelaci
- Vyloučit realizaci zástavby v izolované pozici od sídla, bez vazby na stávající cestní síť
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel i forem venkovské zástavby (šedlová střecha s mofným zvalbením, obdélný půdorys, orientace, podlažnost, barevnost; vyloučit výstavbu bytových domů)
- Novou úlohou zástavbu na území sídla vyloučit
- Kultivovat bohatou sídelní zeleň se značnou krajinnotvornou funkcí
- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území a doplnit o diferencované výsadby stanoviště odpovídající zeleni
- Bránit nevhodným architektonickým zásahy u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys)

obr. C.85: Pohled ze silnice z Nemanic do Rybníka; vlevo od cesty obzvláště usedlosti

Sídlo	Obora v etn. Dolní Výžiny				obec	Obora			
					k. ú.	Obora u Tachova			
OKR	D	Tachovsko			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	D.10	I.	II.	III.	obyvatel	1 962	1 601	375	94
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	178	283	290	38

Historický snímek mapy II. vojenského mapování (1836 ó 1852) a aktuální ortofotomapa (v etn. vyznačení hranice CHKO)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	ne

Pozice sídla v rámci krajinného rázu:

Roztroušené sídlo je z větší části lokalizováno v exponované poloze ó ve svažitém terénu na rozvodí mezi tokem Mže na severu a tokem Skláského potoka na jihu. Část rozptýlené zástavby se nachází v nižších partiích obou údolí. Výše položené části sídla se vizuálně uplatní v dálkových pohledech, především z jihovýchodních směrů (od Milí), díky hojné sídelní zeleni však omezeně.

Základní historické souvislosti:

První písemná zmínka dokládající existenci vsi pochází z roku 1660. J. Husman, majitel tachovského panství, zde nechal oplotit oboru pro zvěř. Společně s ní zde postavil myslivnu a položil základ osady jménem Thiergarten. Během své historie zde pracovaly pily (Heyrovského pila a Viktorinova pila), mlýny a dřevěné brusírny. Obživu poskytovalo také zemědělství, více pak je třeba zpracování dřeva. V současnosti obec slouží bydlení, rekreaci, přetrvává zemědělská výroba.

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

Sídlo si uchoválo historicky konstituovaný rozptýlený charakter zástavby s větší kompaktností v západní výše položené části. Zde se nachází menší náves s nádrfkou. Zástavba upomíná na někdejší hospodářský charakter sídla, pro která však etnými rekonstrukcemi zní kvalita. Jednotlivé objekty jsou většinou jednoduché, ač na výjimky se jedná o příměstské stavby především obdélného půdorysu, avšak s hojnými dostavkami. Vyskytují se rovněž novostavby (aktuálně dostavované domy) ó ve vazbě na celistvost zástavby i solitérní pozici.

Východní část sídla tvoří objekty v izolované pozici i v menších skupinách, často dříve hospodářské usedlosti (především v údolí Skláského potoka). Mezi nimi vyniká výrazná patrová hmota penzionu ve vstupní části sídla a také příměstská katalogová novostavba vysoce kontrastního modrého zbarvení.

K sídlu náleží izolovaná skupina usedlostí za tokem Mže ó Dolní Výžina, tvořená několika usedlostmi podél silnice II/199, jejíž zároveň tvoří hranici CHKO.

V sídle i jeho blízkém okolí se vyskytuje bohatá zelen s významnou krajinnotvornou funkcí. V rámci sídla je však její stav místy neuspokojivý.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Nezahrožovat historicky konstituovanou zástavbu roztroušených hospodářských usedlostí nacházející se ve východní části sídla
- Novou obytnou výstavbu situovat ve vazbě na strukturu stávající zástavby ó proluky v západní části sídla; ve východní části lze připustit ojediněle solitérní výstavbu při dodržení místních stavebních zvyklostí a podmínky kauzálního posouzení na krajinný ráz
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel i forem venkovské zástavby ó sedlová střecha s mofním zvalbením, obdélný půdorys, orientace, podlažnost, barevnost; vyloučit výstavbu bytových domů; zabránit rozšiřování katalogové zástavby
- Novou územovou zástavbu vybojčit většinou nad obytné objekty na území sídla vyloučit
- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území ó doplnit o diferencované výsadby stanoviště odpovídající zeleni
- Kultivovat bohatou vnitřní zelen a zachovat ne sídlo navazující zelen se značnou krajinnotvornou funkcí
- Bránit nevhodným architektonickým zásahy u obytných staveb (příměstské stavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)

obr. C.86: Pohled na Oboru (v levé části snímku) od západního okraje Milí (severní svahy Javožiny)

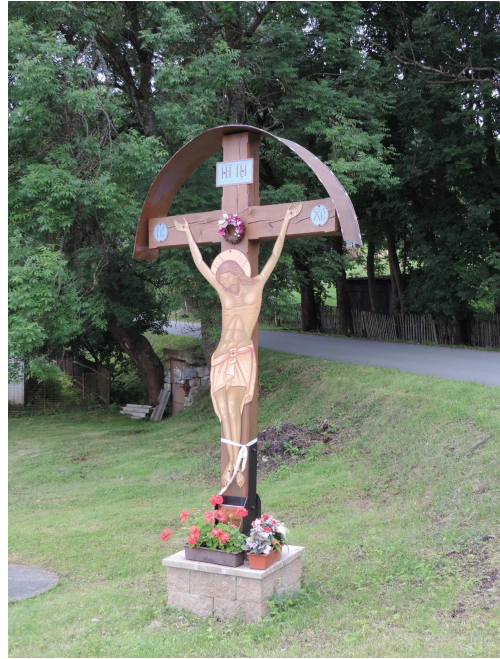

obr. C.87: Západní okraj sídla ó nejvýše položená část zástavby

obr. . C.88: Kristus na křížli umístěný na návsi (viz vedlejší snímek)

obr. . C.89: Pomník nenápadný dům s polovalbovou střechou na návsi; patrná je pozdější dostavba vpravo (jiný typ okna); poněkud rozpačitě spojí podkrovní dělnářská přístavba, přístavba garáže a dalších doprovodných staveb na pozemku

obr. . C.90: Objekt obecního úřadu s několika přístavkami různými směry; Díky hmotovému a barevnému sjednocení lze tuto "srostlici" vnímat kladně

obr. . C.91: Větší hmoty přivodní usedlosti v nejvyšší části sídla si i po provedení pozdějších úprav zachovala venkovský výraz

obr. . C.92: Pohled z příjezdové cesty do údolí Skláčského potoka (k jihu); v popředí někdejší hospodářská zástavba; v pozadí Javořina

obr. . C.93: Prvorepublikový rodinný dům je vhodně osazený ve svažitém terénu; i celkové řešení je po všech stránkách pozitivní

obr. . C.95: Výrazná patrová budova penzionu (hmotově i barevně) v izolované pozici ve východní části sídla; poměrně zdařilá přístavba patrně dřívějšího nájemního domu

obr. . C.97: V pozadí hospodářská usedlost v izolované poloze (Dolní Výšina) působí v krajině iroze dominantně; soubor má úhlovou formu dvora; Výškově, materiálově i barevně je jasně odlišena obytná a hospodářská část, což to vše přispívá celkově k příznivému dojmu; v popředí dělnářská stavba jednoduchého tvaru se sedlovou střechou; estetický dojem výrazně snižují nevhodné novodobé přístavby v provizorních přístěkách a absence vysoké zeleně (odbočka do Obory ze silnice II/199 nad údolní nádrží Lužina)

obr. . C.94: Přístavba domu sice nerespektuje přivodní jednoduché sedlové řešení (zalomení nižší části s menším sklonem, vsazení segmentového vikýře - volského oka, vytvoření podloubí), základní hmotová skladba je dodržena

obr. . C.96: Dvě novostavby postavené v rozvojové ploše oddělené od hlavní části sídla; nápadné provedení fasády zadního objektu zvýrazňuje i při dodržení barevného módu nedostatky zástavby katalogového typu (př. dorys, tvar oken)

Sídlo	Ostrvek				obec	Lesná				
					k. ú.	Pavlov Studenec I				
OKR	D	Tachovsko			SÚ	1869	1930	1950	2011	
MKR/pásmo	D.7	I.	II.	III.	obyvatel	63	36	117	4	
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	5	5	5	3	

Historický snímek mapy III. vojenského mapování (1877-1880) a aktuální ortofotomapa

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana: ne

památkový chráněný objekt: ano - kaple

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Drobné odlehle sídlo tvořící několik objektů v menší rovinné odlesněné enklávě. Vizuální uplatnění sídla nastává pouze v tomto odlesněném prostoru.

Základní historické souvislosti:

Ostrvek vznikl v místě, kde se skládala hutě, kterou roku 1773 založil Antonín Zachariáš-Fuchs. Hutě pracovala do 20. let 19. století. Roku 1874 zde nechal Alfréd II. kníže Windischgrätz, správce tachovského panství, postavit lovecký zámek a jeho okolí upravit na přírodní park s oborou. V souvislosti sloužil drobná v hlubokých lesích uzavřená enkláva pro odpočívání a rekreaci.

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

Zástavbu sídla tvoří 6 obytných objektů, menší dřevěná kaple a skupina několika opuštěných táborových chatek. Vyjma jednoho objektu je zástavba situována v severní části enklávy. Zástavba dominuje patrová stavba bývalého loveckého zámku, aktuálně podléhající rekonstrukci. V jeho blízkosti stojí protáhlá hmoty jeho příslušenství. Tyto objekty sloužící jako objekty druhého bydlení působí díky přírodním proporcím a odpovídajícímu architektonickému a barevnému provedení v krajinném rámci velmi organicky.

Výrazným rysem sídla je hodnotná nelesní parková zeleň vázaná mj. na několik menších vodních ploch vybudovaných na malých pravostranných přítocích Hušského potoka, které zde pramení.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Nezahrožovat historicky konstituovanou úzkou zástavbu menší bezlesé enklávy novou zástavbou
- Bránit nevhodným architektonickým zásahem u staveb (přístavby narušující hmotu a přídorys)
- Odstranit nevyužívané rekreační chatky
- V novat patřící k přírodním kulturně-historickým dominantám (lovecký zámek, kaple)
- Udržovat hodnotnou krajinnotvornou nelesní zeleň, nezasahovat do obvodových lesních okrajů

obr. C.98: Dominantní symetrická stavba původního loveckého zámku čekající na dokončení rekonstrukce; pro zachování původního výrazu bude dřevěná (kromě narušení tvaru, kamenné fasády v ostatní) také užití vhodných dřevěných oken

obr. C.99: Výrazná stavba zastěnaná mansardovou střechou s polovalbou poblíž zámku; základní výraz je uspokojivý, jde o jeden z běžných typů symetricky zalozených staveb, vyznačují se plechovou krytinou, typ oken, použitím satelitních antén

obr. C.100: Památkový chráněný dřevěný nádobný objekt v blízkosti zámku

obr. C.101: Hospodářský objekt charakteristickými znaky (kamenná fasáda, dřevěná okna, symetrickost) svědčí o tom, že se jednalo o příslušenství zámku

obr. C.102: Výrazná a harmonicky působící rekonstruovaná chalupa protáhlého přídorysu; materiálové i barevné řešení naprosto vyhovuje charakteru nelesní enklávy

obr. C.103: Skupina nevzhledných opuštěných chatek v blízkosti zámku

Sídlo	Pec				obec Pec				
					k. ú. Pec				
OKR	A	erchovský les			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	A.5	I.	II.	III.	obyvatel	545	460	388	235
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	51	99	107	120

Historický snímek mapy III. vojenského mapování (1877 ó 1880) a aktuální ortofotomapa (v etn vyzna ení hranice CHKO)

Indikátory a hodnoty:

plo-ná památková ochrana:	ne
památkov chrán né objekty:	ano ó venkovský d m (.p. 17)

Pozice sídla v -ir-ím krajinném rámci:

Na pom ry CHKO Český les v t-í kompaktní sídlo lokalizované v údolí p í soutoku ěrného potoka a jeho bezejmenného pravostranného p ítoku. Vizuální uplatn ní v lesnatém údolí je nízké, omezené na nejbliž-í okolí. Vzhledem k terénní konfiguraci vizuální uplatn ní nenastává, s výjimkou nejvý-e položené ásti sídla, ani do severních sm r ó k Chodovu, kde se lesnatá krajina otevírá.

Základní historické souvislosti:

Poprvé je ves p ípomínána roku 1652, kdy zde byla postavena vysoká pec a hu na zpracování fležné rudy. Výroba ve vysoké peci byla ukon ena po átkem 19. století. Brzy poté zde zahájila výrobu sklárna (1810) vyráb ící tabulové a zrcadlové sklo a z ejm také sklen né korálky do r flenc , tzv. páte íky a sklen né knoflíky. Její provoz byl ukon en roku 1860. Obřlivu místním poskytovali okolní hluboké lesy ó d evorubectví. V sou asnosti obec slouží bydlení a rekreaci, v etn pobytové.

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

Sídlo v mírn svařitém terénu se vyzna uje pom rn soust ed nou zástavbou, odd lenou ást p edstavuje rekrea ní osada Mlýne ek leřící odd len v nevelké vzdálenosti severozápadn . V severní ásti zástavba sleduje pr jezdní komunikace, sm rem k jihu se více roz-í uje do svahu k západu.

Zástavba v sídle se vyzna uje celkov jednotným m ítkem, výrazn j-í prvky reprezentují komer ní objekt slufleb pod men-í návsí hotel Lesana v jifní ásti sídla. Typologicky je zástavba dosti rozmanitá, tvo í ji dob e dochované (renovované) v t-í usedlosti v etn n kolika hodnotných objekt lidové architektury (roubenky), zajímavá prvorepubliková zástavba (vily) i mlad-í stavby z období socialismu. Hodnotný objekt p edstavuje kaple na k íflovatce nezvyklého architektonického výrazu.

Celkový obraz sídla dotvá í hojná zele ó v zahradách (v etn okrasné), ve ve ejném prostoru a p edev-ím pak ve vazb na vodní toky. Velmi z etelná je pak bezprost ední vazba na okolní lesní porost, p edev-ím pak v jihozápadní a východní ásti, kde stojí rovn fl n kolik rekrea ních chat.

Podmínky ochrany KR a dopl ující doporu ení k ochran KR:

- Novou obytnou výstavbu situovat ve vazb na strukturu stávající zástavby ó proluky; preferovat severní ást sídla u pr jezdní cesty
- Vylou it realizaci zástavby v izolované pozici od sídla, bez vazby na stávající cestní sí
- P í realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel í forem venkovské zástavby ó sedlová st echa s moflným zvalbením, obdélný p dorys, orientace, podlařnost, barevnost; vylou it výstavbu bytových dom
- Novou ú elovou zástavbu vybo ující m ítkem nad obytné objekty na území sídla vylou it
- Neroz-í ovat chatovou zástavbu
- Novou zástavbu vhodn koncipovat s ohledem na p echod do nezastav ného území ó doplnit o diferencované výsady stanoví-tn odpovídající zelen
- Udrřlovat hodnotnou krajnotvornou nelesní zele ó p edev-ím liniové porosty podél vodote í, nezasahovat do lesních okraj v okrajových ástech sídla (jihozápad, východ)
- Bránit nevhodným architektonickým zásah m u obytných staveb (p ístavby naru-ující hmotu a p dorys p edev-ím star-í obytné zástavby)
- Uplat ovat d slednou ochranu dochovaných historických staveb lidového stavitelství

obr. . C.104: Architektonicky p sobívá d evorubecká kaple svatého Prokopa u k íflovatky p í obecním ú ad

obr. . C.106: Velmi hodnotná roubená chalupa (.p. 17) ve st ední ásti sídla; D evorubecké muzeum

obr. . C.105: Udrřlovaný památník ob tem I. sv tové války na k íflovatce p í obecním ú ad

obr. . C.107: Mimo ádn zajímavý p íklad lidové architektury; d ev ná stavba upoutá p iznanou konstruk ní vazbou, barevným e-ením, polovalbou nad elním -títem, apod.; jako celek p sobí velmi vyvářen (.p. 23)

obr. . C.108: Rodný dům spisovatele J. F. Hrušky; ukázková roubená chalupa s polovalbovou střechou; harmonicky zařazená v daném prostředí

obr. . C.109: Mítkem i konstrukční jednotné hmoty chalupy při prázdné cestě; působí sourodí a přesvědčivě omítnutí vzdálenější stavby

obr. . C.110: Zdobné prvky na symetrickém průčelí vytváří ze stavby poměrně výraznou dominantu, působící celkově pozitivně na vnímání zástavby v krajinném kontextu

obr. . C.111: Třípatrová vila; plynulý výraz objektu s lenivými a zvýrazněnými okny, nároční bosáň nenaružuje ani výraz vystupující dělení rizalit z bočního průčelí

obr. . C.112: Výrazná protáhlá usedlost v mírném svahu s barevnými lenivými fasádami a se zvýrazněnými okny; působí pozitivně díky udržované předzahrádce

obr. . C.113: Starší zástavba severní části sídla; působí prázdně komunikací; v popředí organicky provedená předzahrádka (směrem do zahrady).

obr. . C.114: Mladší objekt v popředí působí neodpovídající velikostí a hmotovým uspořádáním okolním stavbám; celkový charakter zástavby díky své pozici zůstává nerušen

obr. . C.115: V pozadí v tiché hmotě objektu služeb v centrální části sídla; účelově využitá stavba rovněž významněji nevybočuje z celového charakteru zástavby

obr. . C.116 a obr. . C.117: Lenivý objekt s rekreační funkcí hotel Lesana; budova s rozličným zastřešením v etně válcové vlně s jehlanovou střechou; stavební úpravy odpovídají stylu přibližně 80. let minulého století, vcelku je lze ale považovat za přijatelné

obr. . C.118: Problematická předzahrádka garážového objektu u novostavby odpovídajícího mítka a přijatelného architektonického výrazu

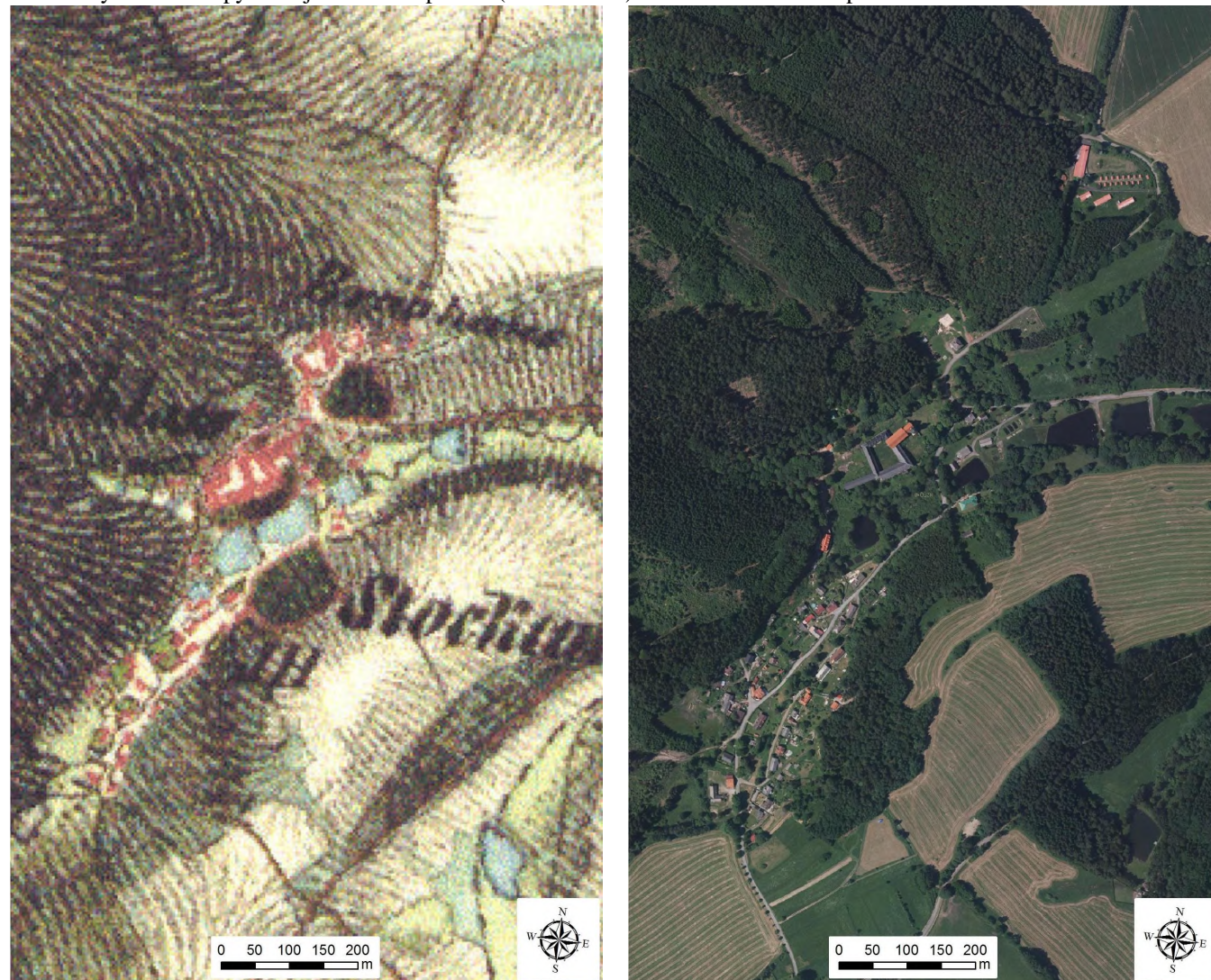
obr. . C.119: Příklad nepřijatelných realizací rodinných domů (asymetrické prolomení střechy, tvarov nesourodá předzahrádka, tvar oken, oplocení); působí stěží

Sídlo	Pivo				obec				
					Mnichov				
					k. ú.	Pivo			
OKR	A	erchovský les			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	A.19	I.	II.	III.	obyvatel	312	308	174	43
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	43	52	26	27

Historický snímek mapy II. vojenského mapování (1836 ó 1852) a aktuální ortofotomapa

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ne
památkov chráněné objekty:	ano ó klá-ter augustinián s kostelem Zv stování P. Marie; sochy sv. Cyriaka a sv. Jana Nepomuckého

Pozice sídla v írím krajinném rámci:

Protáhlé sídlo situované téměř celé v úzkém údolí Pivo ky. Vizuální uplatnění sídla (p esn jí klá-terního komplexu nastává pouze z jihozápadního sm ru ó od vý-e položených partií zástavby blízkého Vranova. K sídlu náleží ú elový rekrea ní areál severovýchodn od sídla lokalizovaný v exponované poloze nad odlesnými východními svahy Haltravské hornatiny. Vizuálnímu uplatnění areálu brání vzrostlá obvodová zele .

Základní historické souvislosti:

V severní ásti vsi stojí areál bývalého augustiniánského klá-tera, jenfl byl podle legendy založen knížetem B etislavem I. po porážce vojsk n meckého krále a římského císa e Jind icha III v roce 1040. Sám císa se boje neú astnil, ale sledoval bitvu z povzdálí, usazený na pa ezu nad strání na vyvý-eném míst . V míst , kde sledoval bitvu, dal kníže B etislav I. postavit na památku svého vít zství kapli - základ budoucího klá-tera. V roce 1573 klá-ter vyho el, roku 1641 pak vyplen n Tvédy. Ve st edov ku za vlády Augustinián se zde vyráb la pota-, pracoval obilný a papírový mlýn, zbrojní hamr a pivovar. Za panování Josefa II. byl obnovený klá-ter zru-en (1787). Roku 1800 se zm nou majitele a byl klá-ter p estav n na zámek. Pozd ji konvent je-t m nil majitele, po II. sv tové válce sloužil ú elov a chátral. V 19. století v Pivoni fungovalo n kolik provoz ó mlýn, pila, prodejna zbraní, myslivna aj. V sou asnosti slouží obec bydlení a rekreaci. Na potoce Pivo ka je v Pivoni vybudována soustava devíti rybník ur ených pro chov pstruh .

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

Zástavb sídla lokalizovaného v úzké údolní sníženin jednozna n dominuje postupn rekonstruovaný klá-terní areál v severní ásti v mírn vyvý-ené poloze nad Pivo kou. Na toku Pivo ky stojí kaskáda rybník , v dolní ásti s hospodá ským p íslu-entstvím. Obytnou zástavbu reprezentují p ízemní, místy i patrové usedlosti nej ast jí obdélného p dorysu s orientací podél cesty. ada objekt (i hospodá ských) se vyzna uje dochovaností historického hospodá ského výrazu. Zástavbu dopl ují rodinné domy z první poloviny 20. století. Specifický charakter mají nejsevern j-í partie sídla (severn od klá-tera), kde t ípodlažní bytový d m a uzav ený rekrea ní areál vý-e ve svahu na kraji lesa. Oba tyto segmenty v-ak nemají zásadní vliv na celkový obraz sídla

Charakteristická je hojná nelesní zele vázaná na tok Pivo ky a p edev-ím po etné vodní plochy. Markantní je vazba sídla na blízké lesní porosty, z eteln vymežující zastav ně území sídla.

Podmínky ochrany KR a dopl ující doporu ení k ochran KR:

- Novou obytnou výstavbu situovat ve vazb na strukturu stávající zástavby (proluky), p í výstavb respektovat historickou parcelaci; vylou it realizaci zástavby v izolované pozici od sídla
- P í realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel í forem venkovské zástavby ó sedlová st echa s mofním zvalbením, obdélný p dorys, orientace, podlažnost, barevnost; vylou it výstavbu bytových dom
- Novou ú elovou zástavbu vybo ující m ítkem nad obytné objekty na území sídla vylou it
- Novou zástavbu vhodn koncipovat s ohledem na p echod do nezastav něho území ó doplnit o diferencované výsadby stanovi-tn odpovídající zelen
- Bránit nevhodným architektonickým zásah m u obytných staveb (p ístavby naru-ující hmotu a p dorys p edev-ím star-í obytné zástavby)
- Udrflovat hodnotnou sídelní zele (p edev-ím ve vazb na vodní plochy), nezasahovat do blízkých lesních okraj
- Uplat ovat d slednou ochranu dochovaných historických staveb a památek chrán ných objekt

obr. . C.120: Pohled do údolí Pivo ky od jz. okraje Vranova; ve st ední ásti snímku klá-terní komplex

obr. . C.121: Zástavba ve střední části sídla v pohledu z levého břehu Pivočky

obr. . C.122: Kláterní areál v celkovém pohledu (převzato: <http://www.penzionpivonka.cz/>)

obr. . C.123: Kostel Zvěstování P. Marie na východní straně kláterního komplexu

obr. . C.124: Jedna z typických lidových staveb s polovalbovou střechou u rybníka; pozdější dostavby hospodářského zázemí se snaží alespoň bílou nejlépe bílou fasádou harmonizovat s hlavní stavbou

obr. . C.125: Hospodářské objekty, jejichž forma vhodně zapadá do rázu krajiny; dvorcové uspořádání, jednoduché tvary se sedlovým zastřešením, příznivému působení napomáhá kombinace bílých nebo světlých fasád a dřevěných staveb

obr. . C.126: Harmonicky působící usedlost ve snižené poloze pod průjezdní silnicí s vyvážeností tvarů a barev

obr. . C.127: Vkusně obnovený objekt se sedlovou střechou, adou vikýřů a zvýrazněným řítiem v hlavní fasádě; zdobné prvky i uspořádání odpovídají dnešnímu rekreačnímu využití objektu penzion Pivonka

obr. . C.128: Atypická a rušivá třípodlažní bytovka v severní části sídla v blízkosti bývalého pivovaru

obr. . C.129: Úlové objekty v rekreačním areálu v izolované pozici severně od sídla

obr. . C.130: Památkově chráněné sochy sv. Cyriaka a sv. Jana Nepomuckého před hřbitovem pod památnými lípami

obr. . C.131: Velmi působivé místo starého (převážně dřevěného) hřbitova v severní části sídla

Sídlo	Ple-				obec	B lá nad Radbuzou			
					k. ú.	Ple-			
OKR	A	erchovský les			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	A.27	I.	II.	III.	obyvatel	798	1 183	36	-
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	85	167	25	-

Historický snímek mapy III. vojenského mapování (1877 ó 1880) a aktuální ortofotomapa

Indikátory a hodnoty:

plo-ná památková ochrana:	ne
památkov chrán né objekty:	ne

Pozice sídla v -ir-ím krajinném rámci:

Torzo bývalého sídla tvo ené dnes n kolika objekty v rozlehlé odlesn né p řhraní ní enkláv ó náhorní planin pod Velkým Zvonem. Výraz j-ímu vizuálnímu uplatn ní zástavby brání vedle malé velikosti sídla velmi hojná rozptýlená zele .

Základní historické souvislosti:

Obec p i esko-n mecké hranici je prvn p ipomínána roku 1609, její vznik sahá pravd podobn jifl do 2. poloviny 16. století. Ve vsi fungovala sklá ská výroba, hospoda ilo se na zem d lské p d . P stoval

se oves. Roku 1757 byli ve vsi dva sklá i a také mlýn s pilou V mezivále ném období zde byly dv hájovny, dva mlýny, -kola, celní ú ad a dva kostely. Sou asný stav obce je dán povále ným vývoj zahrnujícím odsun N mc , dosídlení a následnou likvidaci díky poloze v pohrani ním pásmu. Následn zde sídlila jednotka pohrani ní strážle.

Sou asnost obce je spojena s rekreací, které slouffl jediný dochovaný objekt p vodní zástavby jako penzion a pohostinství a t i novostavby ist k ubytování.

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

Stávající zástavba se nachází v jiflní ásti bývalého sídla (p edvále ná doba). Jedná se o p ízemní zástavbu ó p vodní objekt (stávající penzion s restaurací) a trojici nových rekrea ních objekt v etn zázemí obvyklého m ítka i p íjatelné konstruk ního provedení, které jsou do restaurace vzdáleny asi 200 metr západn .

V severní ásti bývalého sídla se nachází upravený h bitov v etn základového zdiva h bitovního kostela.

Zástavbu sídla doprovází hojná nelesní zele , roz-i ující se prakticky po celé náhorní odlesn né enkláv .

Podmínky ochrany KR a dopl ující doporu ení k ochran KR:

- Nezahu-ovat stávající zástavbu sídla ryze rekrea ního charakteru
- Bránit nevhodným architektonickým zásah m u obytných staveb (p ístavby naru-ující hmotu a p dorys)
- Zachovat p sobivý pietní charakter starého n meckého h bitova
- Udrflovat hodnotnou krajinnotvornou nelesní zele

obr. . C.132: Jediný d m z p vodní zástavby vyufflitý aktuáln jako restaurace a penzion

obr. . C.133: Novodobá zástavba rekrea n vyufflvaných domk pom rn unifikovaného výrazu

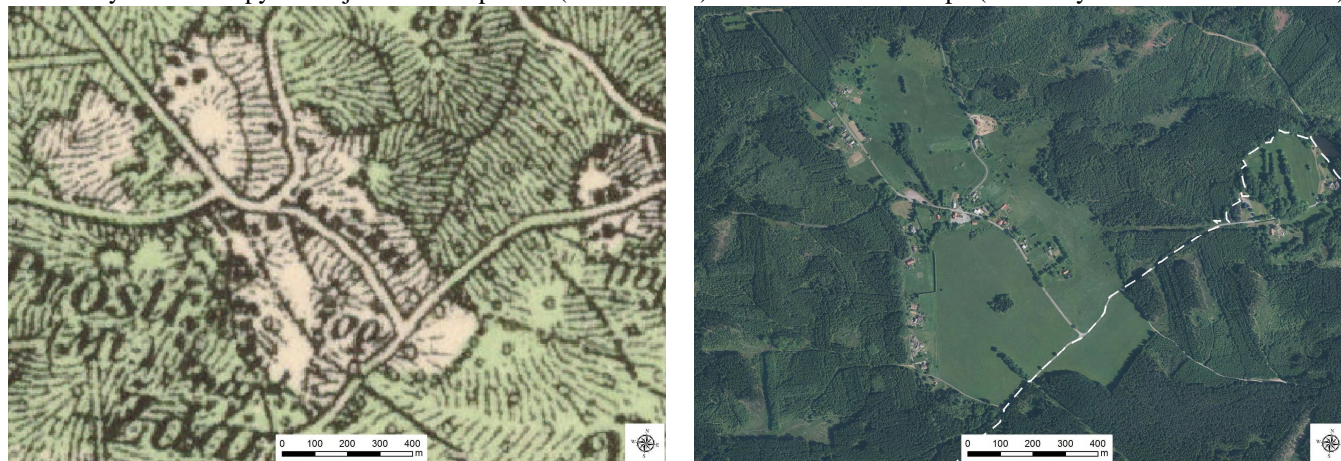
obr. . C.134: Velmi p sobivé místo pietn upraveného n meckého h bitova

Sídlo	Prostřední říční území				obec				
					Chodský Újezd				
					k. ú.				
					říční území u Tachova				
OKR	D	Tachovsko			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	D.18	I.	II.	III.	obyvatel	-	-	-	-
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	-	-	-	-

Historický snímek mapy III. vojenského mapování (1877 a 1880) a aktuální ortofotomapa (v etnicky vyznačené hranice CHKO)

Indikátory a hodnoty:

plánová památková ochrana: ne

památkově chráněné objekty: ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Vysoko položené sídlo s nesouvislou zástavbou uvnitř rovinné nelesní enklávy v blízkosti hranice CHKO. Vizuální uplatnění sídla je limitováno nejbližší vzrostlou zelení a lesními okraji.

Základní historické souvislosti:

Prostřední říční území tvoří zbytek původních samostatných osad a společně s Předním a Zadním říčním územím. Z Předního říčního území zbyly 4 samoty (vnitř CHKO Český les), Zadní říční území zaniklo zcela. Ves slouží bydlení a v hojně míře rekreaci.

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

Rozptýlená zástavba situovaná z větší části při prázdné a vedlejší cestě se z etnicky vazbou na okolní lesní porosty, původně při západním okraji enklávy. Jedná se o bývalé původní usedlosti, doplněné mladší zástavbou. Větší část zástavby prošla rekonstrukcemi a dostavkami. Místem i výrazově se zástavba sídla projevuje vcelku jednotně.

Celkový obraz sídla vedle z etnicky vymezujících lesních okrajů dotváří vnitřní zeleň, vázaná často bezprostředně na jednotlivé objekty.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Zachovat historicky konstituovanou rozptýlenou zástavbu; novou obytnou výstavbu situovat jednotlivě při prázdné cestě (s adekvátním odstupem od stávající zástavby)
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel i forem venkovské zástavby a vyloučit výstavbu bytových domů
- Novou územní zástavbu vybojovat místem nad obytné objekty na území sídla vyloučit
- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území a doplnit o diferencované výsadby stanovištěm odpovídající zelení

- Udržovat hodnotnou sídelní zeleň, nezasahovat do lesních okrajů
- Bránit nevhodným architektonickým zásahem u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a původní dědictví starší obytné zástavby)

obr. C.135: Pohled na sídlo od silnice z Halfe do Chodského Újezdu (od východu)

obr. C.136: Tvarově jednoduchý dvoupatrový objekt se sedlovou střechou přímo u cesty; bílé zvýraznění nároží, okenních rámců a zakončení štítu připívá k jednotnému celkovému výrazu v etnicky hospodářské přístavby

obr. C.138: Hospodářská usedlost v části zanedbaném stavu; Výrazné hmoty jednoduchých tvarů dominuje hospodářská část

obr. C.137: Harmonický původní usedlost jednotného výrazu s charakteristickým členěním oken ve štítu ve východní části sídla

obr. C.139: Novostavba zachovávající styl tradičního roubeného stavení v jihozápadní části sídla; objekt se netváří historicky v rámci, je ale esteticky pro původní tvarosloví a prvky; rušivě nepůsobí ani neroubená část

Sídlo	Rybník				obec				
					Rybník				
OKR	A	erchovský les			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	A.25	I.	II.	III.	obyvatel	1 261	1 343	67	175
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	157	215	119	30

Historický snímek mapy II. vojenského mapování (1836 ó 1852) a aktuální ortofotomapa

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Nepříliš velké, avšak díky své pozici v široké kotlině horního toku Radbuzy a charakteru své zástavby v krajině výrazné sídlo. Vizuelně uplatnění nastává v jižní části rozlehlé odlesněné enklávy spíše z kratších vzdáleností, v dálkových výhledech sídlo figuruje z výše položených partií přilehlých svahů Pivošských hor.

Základní historické souvislosti:

Existenci Rybníka dokládají německé prameny již v 70. letech 16. století, první česká zpráva o vsi se datuje k roku 1621. Název obce je odvozen od velkého rybníku, který v královském pohraničí měl hvozdu založeno město Domašovice. V té době se zde pálilo dřevěné uhlí, třídilo a zpracovávalo dřevěné a rozvíjelo se rovněž sklářství. Po roce 1560 vznikla u Rybníka sklárna Stará Huť. Od 19. století místní pracovali především v lesích a na nepřelíživé úrodné zemědělské půdě. Ve druhé polovině 19. století se Rybník stává vyhledávaným turistickým cílem. Zásadní vliv na obec měly poválečné události a pozice v blízkosti pohraničního pásma. V současnosti obec vedle bydlení poskytuje rekreační možnosti, funguje zde zemědělství.

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

V rámci CHKO specifické sídlo tvoří typologicky i proporčně rozmanitou zástavbou, která je téměř v celém rozsahu situována především západní stranou jezdni silnice. Zástavbu sídla dnes tvoří dvě enklávy (historicky) oddělené tokem Radbuzy s doprovodnou zelení.

Ve východní části převládají obytné zástavby velké hmoty obytných zařízení a třípodlažních bytoven. Více než polovinu plošného rozsahu zástavby pak zaujímá rozlehlý výrobní areál itající několik územních objektů velkého měřítka s největší hmotou především v jižní části. Zástavbu doplňuje několik rodinných domů a také drobná zástavba zahrádkářských kolonií na západním okraji.

Severní část (Draha) má ucelenější charakter, po obnově se zde nachází nové rodinné domy doplněné o objekty služeb a ubytování a také rekreační infrastruktura.

Kromě již zmíněného vegetačního doprovodu především Radbuze se v sídle vyskytuje vzrostlá zeď ve veřejném prostoru (hojně okrasná) i v zahradách. V jižní části sídla je jí nedostatek.

Podmínky ochrany KR a doporučení k ochraně KR:

- Zachovat historicky konstituovanou strukturu sídla složenou ze dvou oddělených částí
- Novou obytnou výstavbu situovat ve vazbě na strukturu stávající zástavby (proluky), především výstavby respektovat historickou parcelaci
- Vyloučit realizaci zástavby v izolované pozici od sídla, bez vazby na stávající cestní síť
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel i forem venkovské zástavby – sedlová střecha s možným zvalbením, obdélný půdorys, orientace, barevnost
- Nerozlišovat zástavbu bytových domů
- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území a doplnit o diferencované výsadby stanoviště odpovídající zeleni
- Zachovat krajinnou zeď doprovázející tok Radbuzy
- Bránit nevhodným architektonickým zásahem u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys)
- Realizovat vegetační úpravy (výsadby) v okolí výrobního areálu v jižní části sídla a především jižní a východní okraj areálu

obr. . C.140: Pohled na Rybník od severovýchodu (lokality Kněžínská)

obr. . C.141: Kaplička u průjezdné cesty v jižní části sídla

obr. . C.143: Výrazná hmota (i barva) rekreačního objektu v jižní části sídla díky sedlovému zastřešení vcelku kompaktního vzhledu

obr. . C.142: Celkový přízemní provedení rekonstrukce původně německého domu; přízemní dojem mírně narušuje nevhodné umístění oken

obr. . C.144: Přízemní výtahový objekt penzionu v severní části sídla působí rovnou celistvostí; lepší dojem by vznikl použitím dřevěných oken

obr. . C.145 a obr. . C.146: Třípodlažní bytová zástavba v jižní části sídla, na kterou navazují objekty služebního k ubytování (patrový objekt s valbovitou střechou na snímku vlevo)

obr. . C.147 a obr. . C.148: Novodobá rodinná zástavba v severní části sídla (Draha) respektující základní zvyklosti venkovské zástavby

obr. . C.149: Zástavbu sídla na jižním konci uzavírá robustní hmota úložného objektu v areálu zemědělské výroby

Sídlo	Sezemín				obec Pobloučice				
					k. ú. Sezemín				
OKR	A	Sezemínský les			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	A.20	I.	II.	III.	obyvatel	100	100	27	2
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	13	21	19	2

Historický snímek mapy II. vojenského mapování (1836 ó 1852) a aktuální ortofotomapa

Indikátory a hodnoty:	
plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	ne
Pozice sídla v širším krajinném rámci:	
Drobné sídlo zbytků někdejší pojetí zastavby lokalizované v nesouvisle lesnatém svahu na pravém břehu Mlýnského potoka. Vizualní uplatnění sídla je díky hojné zeleni minimální.	
Základní historické souvislosti:	
Roku 1587 je ves poprvé uváděna jako pěstoviště nedalekého pivovarského kláštera. Na potoce směrem k Mnichovu stávalo několik mlýnů, jejichž základy a jeden náhon jsou dodnes patrné. V meziválečném období zde na půdě hospodařili zemědělci, stál zde mlýn s pilou, a další drobná výroba. Dnes slouží především rekreaci.	
Vizuální projev zastavby (urbanistická struktura a charakter zastavby):	
Přítstavení tradiční formy s obdélným přízemím a sedlovým zastřešením stojí rozptýlené jako relikty někdejší předválečné zastavby. Viditelné jsou zbytky zaniklých staveb. V dolní části se nachází památná lípa nad menším rybníkem. Celkový výraz sídla vedle zetelného poválečného úpadku rovnocenně se zastavbou formuje souvislá vzrostlá zeď, jejíž i při malém plošném rozsahu zastavby jednotlivé objekty zcela odděluje.	
Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:	
<ul style="list-style-type: none"> Obytnou zastavbu sídla nerozšiřovat; případný záměr výstavby podrobit kauzálnímu posouzení na krajinný ráz Ústřední zastavbu vyloučit Bránit nevhodným architektonickým zásahy u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a přízemí); zachovat relikty bývalé zastavby Zachovat hodnotnou krajinnotvornou zeď v rozsahu předválečné zastavby sídla 	

obr. C.150: Křížek pod památnou lípou na někdejší návsi

obr. C.151: Rekreace využívající objekt zachovalých dispozic a přírodního výrazu

obr. C.152: Bývalý dům se symetrickým členěním přízemí a do značné míry i bočního průčelí usazený ve svažitém terénu

obr. C.153: Větší hmotná dřevěná usedlost na širokém přízemí v nejvyšší části sídla

Sídlo	Smolov				obec	Bělá nad Radbuzou			
					k. ú.	Smolov			
OKR	C	Přírodní les			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	C.1	I.	II.	III.	obyvatel	338	296	142	98
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	41	54	35	36

Historický snímek mapy II. vojenského mapování (1836 ó 1852) a aktuální ortofotomapa (v etn. vyznačení hranice CHKO)

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	ne

Pozice sídla v rámci krajinného rázu:

Protáhlé sídlo lokalizované z větší části v údolí levostranného přítoku Radbuzy. Zástavba situovaná při pr. jezdni stoupá směrem k silnici II/197 z Bělá nad Radbuzou ke státní hranici. Tato část zástavby se vizuálně uplatňuje v rámci odlesněného údolí. Některé objekty stojí izolovaně u silnice II. třídě směrem ke státní hranici. Východně na hranici CHKO se nachází v poměrně exponované poloze menší sídelní enkláva Nový Dvůr, tvořená dominantně hospodářskou zástavbou v tichém měřítku.

Základní historické souvislosti:

Ves je první zmíněna roku 1654. V minulosti pracovaly v okolí brusírný skla. V současnosti je obec orientována na zemědělskou výrobu, bydlení a rekreaci.

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

Poloha i rozložení sídla je z etn. predisponováno přírodními podmínkami, její větší část je lokalizována do údolní sníženiny drobné vodoteče, resp. mezi pravým břehem potoka a levou stranou pr. jezdni komunikace. V jižní části zástavba přechází i za silnici a na protější břeh potoka (u křižovatky). V zastavěném území se nachází několik menších nádrží.

Zástavba sídla v sídle je z architektonického hlediska poměrně rozmanitá. Vyskytují se často přízemní objekty s usedlostmi s podélnou i příčnou orientací v těsné vazbě na pr. jezdni komunikaci. Ve střední a severní části sídla je zástavba souvislejší s drobnějšími objekty převážně podélné orientace postupující při východní straně pr. jezdni komunikace až k silnici II/197. V nejsevernější a nejvyšší části sídla stojí v lese při silnici II/197 několik izolovaných objektů charakteru samot.

V jižní části sídla má zástavba rozvolněnější charakter, při silnici stoupající směrem k Bělá nad Radbuzou stojí objekty podélné orientace včetně dvou bytovek. Zástavba zde odstupuje nejdále od pr. jezdni silnice.

Oddělená a vizuálně exponovaná část Nového Dvůra na východě má zcela odlišný charakter. Zástavba dominuje výrazné hmoty hospodářských budov s výrazným kontrastem tradičního a pozdějšího provedení. V nejvyšších partiích jsou umístěny výrazné hmoty hal charakteristického kontrastního (světlého) zbarvení. Zástavbu zde doplňují několik dřevěných domů obvyklého měřítká na obdélném půdorysu. Předešlým v severní části se vyskytuje hojná zeleň, v jižní části je vázána zejména na vodní tok a prostor v okolí křižovatky.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Novou obytnou výstavbu situovat ve vazbě na strukturu stávající zástavby (proluky), při výstavbě respektovat historickou parcelaci (v severní části preferovat východní okraj pr. jezdni silnice)
- Vyloučit realizaci zástavby v izolované pozici od sídla, bez vazby na stávající cestní síť
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel i forem venkovské zástavby s sedlovou střechou s mofním zvalbením, obdélný půdorys, orientace, podlažnost, barevnost; nerozlišovat zástavbu bytových domů
- Zachovat krajinnotvornou zeť vázanou na místní tok a jeho nivu
- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území a doplnit o diferencované výsadby stanoviště odpovídající zeleni
- Snížit negativní vizuální projev úložné výrobní zástavby v Novém Dvůře a eliminovat kontrastní provedení, popř. realizovat vegetační úpravy (výsadby) předešlým směrem do jižních směrů
- Bránit nevhodným architektonickým zásahy u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys předešlým starší obytné zástavby)

obr. C.158: Pohled ke Smolovu od jihovýchodu; vlevo od středu snímku Nový Dvůr

obr. C.159: Zástavba v vodních usedlostech při pr. jezdni cest v jižní části sídla se díky tradiční orientaci a obvyklých proporcích vyznačuje příznivou obyčejností

obr. C.160: Dvůrcová usedlost s dominantní dřevěnou obytnou částí, zastřešenou sedlovou střechou s polovalbkou; k příznivému dojmu přispívá i vysoká hmotnost hospodářské části v pozadí

obr. . C.161: Klasická stavba vyznaující se symetrií, plastickým zvýrazněním na fasádě a prozrazujícím krovem ve vlněných čítech; celková obnova je trochu pokřivená užitím nevhodných oken

obr. . C.162: Běžná stavba obvyklých proporcí i konstrukce v izolované pozici při silnici. II/197 severně od sídla

obr. . C.163: Zástavba v severní části sídla; vesměs ploché objekty menšího poddorysu provažující podélné orientace jsou ať na jedinou výjimku situovány při východní straně prázdné silnice

obr. . C.164: Roubená chalupa se zachovalou plochou částí s nově nastřešením při prázdné silnici v severní části sídla; patrně zvýšená konstrukce krovu pro soběponěkud rozpačit; v kontextu okolní zástavby lze toto řešení akceptovat

obr. . C.165: Zástavba Smolova v pohledu z východních svahů; v pozadí Velký Zvon s vojenskou pozorovací věží

obr. . C.166: Patrová budova bývalé školy ve zvýšené poloze na západním svahu s výrazně provedenou fasádou slouplivou v součinnosti jako ubytovací zařízení

obr. . C.168: Projev rodinného domu na vhodných proporcích se sedlovou střechou snižuje nevhodná plošná stavba v etnicky asymetrickém prolomení střechy

obr. . C.170: Kontrast hmotností vlnitých zemních staveb; velikostně srovnatelné objekty pro sobě odlišné stodoly tvořící plošnou součást sídla (i díky užití přírodních materiálů a tvarově); plechová stavba vlevo naopak; Nový Dvůr

obr. . C.167: Bytovky na jižním okraji sídla při prázdné silnici díky sedlovému zastřešení a prozrazující barevnosti fasád nedosahují zásadně negativního účinku

obr. . C.169: Výrazná hmotnost nad měřítkem zalomenou dispozicí je jedním ze znaků sudetské zástavby; s vyváženou kompozicí ostře kontrastuje cizorodá plošná stavba z období socialismu vpravo; křivka v nejjižnější části sídla

obr. . C.171: Mohutná stodola usazená v mírném svahu kolmo k silnici tvoří součást hospodářského areálu v Novém Dvoře; dojem bariéry zmírňuje poloha ve svahu, jednoduché tvary a užití klasických materiálů

Sídlo	Stará Knířecí Hu				obec Lesná				
					k. ú. Stará Knířecí Hu				
OKR	D	Tachovsko			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	D.6	I.	II.	III.	obyvatel	-	-	-	7
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	-	-	-	3

Historický snímek mapy III. vojenského mapování (1877 ó 1880) a aktuální ortofotomapa

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Osada nacházející v hlubokých lesích ó v jedné z nemnoha bezlesých enkláv v severní části CHKO Český les. Nesouvislá zástavba se i v rámci odlesněné enklávy díky hojné vnitřní zeleni uplatňuje slabě. Největšího projevu dosahuje úlovový areál (rotý) bývalé Pohraniční stráž v západní části enklávy.

Základní historické souvislosti:

Jedna z mála osídlených enkláv v hlubokých lesích při státní hranici na Tachovsku. Ves byla založena Lobkovickými knířaty, majiteli Waldheimského panství, patrně již kolem roku 1710. Název Stará Knířecí Hu je prvně uváděn na roku 1738. Sklářská hu zde pracovala zhruba do poloviny 19. století. V poválečném období zde bylo vybudováno zázemí a infrastruktura Pohraniční stráž. V současnosti osada slouží bydlení a rekreaci, bývalý vojenský areál využívá Policie ČR.

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

Zbylá část sídla si částečně uchovává původní urbanistickou strukturu, v části objektů však v poválečném období zanikla. Stávající zástavbu tvoří dvě enklávy propojené hojnou diferencovanou zelení útající dohromady několik objektů.

V jižní části (s autobusovou zastávkou) stojí v části výrazné hmoty bývalých usedlostí zachovalého vzhledu doplněné mladším atypickým patrovým bytovým objektem. V severní enklávě se nachází tři objekty menšího měřítka.

V západní části se rozkládá vcelku rozlehlý areál dřívější rotý Pohraniční stráž, v jehož rámci dominuje patrový objekt bývalých kasáren.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Novou obytnou výstavbu situovat v nízkém podlaží ve vazbě na strukturu stávající zástavby; při výstavbě respektovat historickou parcelaci; preferovat pozici při cestě spojující obě enklávy se stávající zástavbou
- Vyloučit realizaci zástavby v izolované pozici od stávajícího zastavěného území, bez vazby na stávající cestní síť
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel i forem venkovské zástavby ó sedlová střecha s měrným zvalbením, obdélný půdorys, orientace, podlažnost, barevnost; nerozlišovat bytovou zástavbu
- Vyloučit zásahy do obvodové lesní zeleně ó zabránit rozšiřování bezlesé enklávy; minimalizovat případné zásahy do vnitřní zeleně
- Novou úlovovou zástavbu na území sídla vyloučit
- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území ó doplnit o diferencované výsadby stanoviště odpovídající zeleně
- Bránit nevhodným architektonickým zásahy u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys původní obytné zástavby)

obr. C.172: Alpský typ domu se vyznačuje mírným sklonem sedlové střechy s širokým přesahem, tmavým dřevěným obložením podkrovní a okenicemi ve tmě

obr. C.173: Dvoupodlažní bytový dům s valbovou střechou a barevně lemovanou fasádou; typově spíše do urbanizovaného prostředí

obr. C.174: Pohled k areálu bývalého vojenského rotý od východu

Sídlo	Třebenov				obec	Poblovice			
					k. ú.	Třebenov			
OKR	A	erchovský les			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	A.20	I.	II.	III.	obyvatel	91	76	25	4
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	12	15	10	4

Historický snímek mapy II. vojenského mapování (1836 ó 1852) a aktuální ortofotomapa

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Drobné sídlo lokalizované v údolí levostranného přítoku Mlýnského potoka na východním úpatí Pivovarských hor. Vizualní uplatnění je díky pozici v terénu a hojně sídelní i okrajové zeleni omezeno na vlastní rozsah sídla.

Základní historické souvislosti:

První zmínka o Třebenovu se datuje k roku 1586. Tehdy Třebenov náležel k majetku pivovarského kláštera, kde setrval až do 19. století. Hospodářsky znamená ves dnes slouží bydlení a nejvíce rekreaci.

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

Zástavba historicky menšího sídla je rozložena po obou březích Mlýnského potoka, na kterém zde byly vybudovány dva menší rybníky. Na pravém (západním břehu) stojí dvě měřítka výrazné usedlosti, z nichž především jilňá polofněná s dispozicí ve tvaru U upomíná na někdejší hospodářský charakter sídla. Na protějším břehu se nachází rovněž v též statek, viditelný se však uplatňuje mladší rekreační zástavba postrádající kvality původní hospodářské zástavby.

Celkový obraz sídla dotváří velmi hojná sídelní zeleň, vyskytující se v celém zastavěném území a především jeho okrajích.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Novou obytnou výstavbu v nízkém podlaží situovat ve vazbě na strukturu stávající zástavby (proluky), při výstavbě respektovat historickou parcelaci
- Vyloučit realizaci zástavby v izolované pozici od sídla, bez vazby na stávající cestní síť
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel i forem venkovské zástavby – sedlová střecha s mořným zvalbením, obdélný půdorys, orientace, podlažnost, barevnost; vyloučit výstavbu bytových domů

- Novou územní výstavbu na území sídla vyloučit
- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území a doplnit o diferencované výsadby stanoviště odpovídající zeleni
- Udržovat hodnotnou krajinnotvornou nelesní zeleň v zástavbě sídla a především jeho okrajích
- Bránit nevhodným architektonickým zásahy u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)

obr. C.154: Usedlost s půdorysně kompaktního dvorcového uspořádání do tvaru U, s klasickým funkčním členěním na obytnou a hospodářskou část; robustní hmoty jsou harmonicky začleněny do krajiny

obr. C.156: Typická usedlost na obdélném půdorysu s funkčním členěním organicky začleněná v přírodě blízkém okolí

obr. C.155: Mohutná stavba se snahou o hmotovododržení původního tvarosloví; horizontální význačení má výhledové okna (nebo otvory) a především netypický dřevěný obklad celé plochy ze svislých prvků

obr. C.157: Rekreativně využívané mladší objekty nesourodého vzhledu s problematickými architektonickými prvky jsou ve zřejmém protikladu starší zástavbě v sídle

Sídlo	Vranov				obec	Mnichov			
					k. ú.	Vranov u Mnichova			
OKR	A	erchovský les			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásma	A.19	I.	II.	III.	obyvatel	180	184	80	34
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	24	32	23	19

Historický snímek mapy III. vojenského mapování (1877 a 1880) a aktuální ortofotomapa

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana: ne

památkově chráněné objekty: ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Menší sídlo situované ve svahu podél prázdné komunikace o severovýchodně orientovaných svazích Pivošských hor. Vizuální uplatnění sídla nastává pouze v rámci odlesněné enklávy. Z výše položených partií sídla se údolím Pivošky otevírají dálkové výhledy do podhří českého lesa a k Poblovcím.

Základní historické souvislosti:

Ves nacházející se v blízkosti Pivon. Historie vsi byla spjata s pivošským augustiniánským klášterem, ves pravděpodobně založil jeho mnich Georgi Frohnhauser. Za přítomnosti Augustiniánů zde fungovala více podnikatelská výroba (pily, tkalcovství ad.). Současnost Vranova je spojena s bydlením a rekreací.

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

Nevelké ucelené sídlo v exponované poloze je rozloženo podél prázdné komunikace. Ve spodní části stojí poměrně výrazná dominanta kaple sv. Markéty a v mírně rozšířeném prostoru vytvářejícím menší náves. Zde stojí několik bývalých útrob orientovaných usedlostí na obdélném půdorysu. Celkový charakter zástavby v sídél rozmanitý, známa část zástavby prošla výraznými rekonstrukcemi. V jižní nejvýše položené části stojí rekreační objekty typu chat. V posledním období zástavbu doplnily novostavby využívané tradičními prvky.

Na sídlo je vázána hojná nelesní zeleň, především ve spodní části. Výše položená část sídla je v bezprostředním kontaktu s lesní zelení.

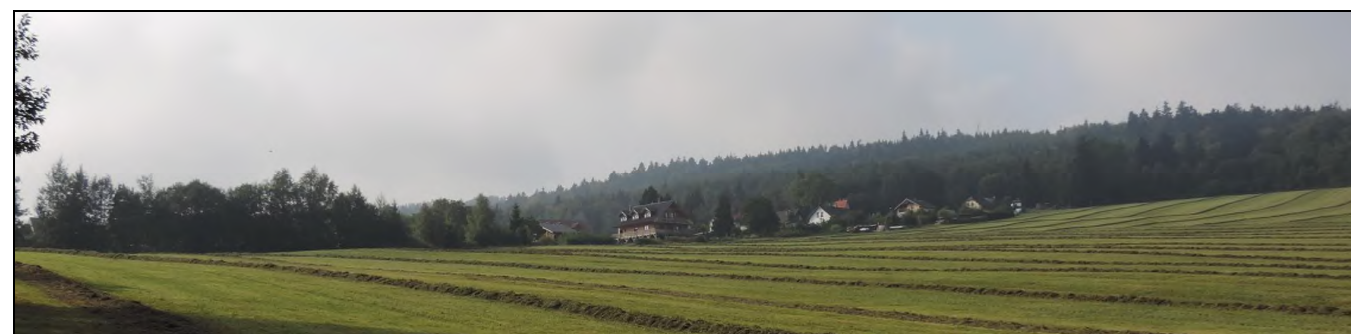
Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Novou obytnou výstavbu situovat ve vazbě na strukturu stávající zástavby (proluky), při výstavbě respektovat historickou parcelaci
- Vyloučit realizaci zástavby v izolované pozici od sídla, bez vazby na stávající cestní síť
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel i forem venkovské

zástavby o sedlová střecha s možným zvalbením, obdélný půdorys, orientace, podlažnost, barevnost; vyloučit výstavbu bytových domů

- Novou úcelovou zástavbu vytvořit s mítkem nad obytné objekty na území sídla vyloučit
- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na původ do nezastavěného území a doplnit o diferencované výsadby stanoviště odpovídající zeleni
- Bránit nevhodným architektonickým zásahy u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a půdorys především starší obytné zástavby)

obr. C.175: Vranov (výše položená část sídla) v pohledu od jihozápadního okraje Pivon

obr. C.176: Kaple sv. Markéty na návsi

obr. C.178: Kvalitně zpracovaná dřevěná novostavba horského charakteru vytvořené z místní typologie zástavby; problematický je především oddělený objekt garáže

obr. C.177: Harmonická skladba různých avak tvarů jednoduché, výrazné obdélné dispozice v dolní části sídla

obr. C.179: Rekreační zástavba v nejvyšší části sídla

Sídlo	Zadní Milí e				obec Milí e				
					k. ú. Milí e u Tachova				
OKR	D	Tachovsko			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	D.11	I.	II.	III.	obyvatel	171	155	9	31
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	20	27	16	11

Historický snímek mapy II. vojenského mapování (1836 ó 1852) a aktuální ortofotomapa (v etn vyzna ení hranice CHKO)

Indikátory a hodnoty:

plo-ná památková ochrana:	ne
památkov chrán né objekty:	ne

Pozice sídla v -ir-ím krajinném rámci:

Zástavba zhruba deseti stavení v etn skladového areálu je rozptýlena v okrajové ásti (p i hranici) CHKO ó v odlesn ném území otevírajícím se do vnitrozemí. Vizuální uplatn ní sídla je diferencované ó díl í ást zástavby v závislosti na poloze pozorovatele. V dálkových pohledech sídlo nefiguruje.

Základní historické souvislosti:

Zadní Milí e p edstavují mladou obec, založenou z ejm afl v 18. století p i poslední koloniza ní vln pomezního hvozdu. První zmínka o vsi pochází z roku 1778. Obživu si místní obstarávali p edev-ím v lesích i prací v malých podnicích v okolí nebo v Tachov . V sou asnosti zde stojí skladový areál (Mühlmeier Enorm - form, spol. s r.o), obec slouží bydlení a rekreaci.

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

Rozptýlená zástavba sídla se z v t-í ásti nachází vn CHKO. Jedná se o p ízemní stavby lokalizované u pr jezdní cesty, v jiflní ásti i nífle ve svahu, které pro-ly r zn kvalitními rekonstrukcemi. P íbývají zde i novostavby. Objekty v CHKO slouží v t-inou rekreaci. P íblifln ve st ední ásti se nachází m ítkem výrazná hmota ú elového objektu. V blízkosti v t-iny objekt se vyskytuje vzrostlá nelesní zele .

Podmínky ochrany KR a dopl ující doporu ení k ochran KR:

- Nezahu-ovat historicky konstituovaný rozptýlený charakter zástavby, málo po etnou novou výstavbu situovat p i pr jezdní cest
- P i realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel i forem venkovské zástavby ó sedlová st echa s moflným zvalbením, obdélný p dorys, orientace, podlařnost, barevnost; vylou it výstavbu bytových dom
- Neroz-i ovat ú elovou zástavbu
- Novou zástavbu vhodn koncipovat s ohledem na p echod do nezastav ného území ó doplnit o diferencované výsadby stanovi-tn odpovídající zelen
- Bránit nevhodným architektonickým zásah m u obytných staveb (p ístavby naru-ující hmotu a p dorys)

obr. . C.180: Objekty obvyklého m ítku i výrazu v severní ásti sídla s výraznou vazbou na blízkou zele (v CHKO pouze objekt vlevo)

obr. . C.181: Ú elový skladový areál ve st ední ásti sídla (vn CHKO)

obr. . C.182: Stavba v "chalupá ském" stylu; k p íznivému p sobení stavby v krajin p íspívá pouřité oplocení a hojná okolní zele

obr. . C.183: Hájovna s mansardovou st echou a polovalbou na okraji lesa; stavba s typickými atributy a harmonickým výrazem; objekt v-ak vyřaduje renovaci

Sídlo	Závist				obec Rybník				
					k. ú. Závist u Rybníka				
OKR	A	erchovský les			SÚ	1869	1930	1950	2011
MKR/pásmo	A,21	I.	II.	III.	obyvatel	1 153	1 229	76	6
Kategorie	I.	II.	III.	IV.	dom	117	179	27	7

Historický snímek mapy III. vojenského mapování (1877 ó 1880) a aktuální ortofotomapa

Indikátory a hodnoty:

plošná památková ochrana:	ne
památkově chráněné objekty:	ne

Pozice sídla v širším krajinném rámci:

Drobné sídlo lokalizované v odlesněné enklávě v mírně svažitém k jihozápadu orientovaném terénu ó v pramenné oblasti Nemanického potoka, resp. v rozvodné oblasti Nemanického potoka a Radbuzy. Vizualní uplatnění sídla je nízké, nastává víceméně pouze v jihní části odlesněné enklávy, a to značně omezeně díky hojné sídelní zeleni.

Základní historické souvislosti:

N kdež-í ves dosahovala v předválečném období srovnatelné velikosti (více než 1000 obyvatel) jako severně se nacházející Rybník, pod který dnes administrativně spadá. V současné době obec funguje především jako rekreační sídlo.

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

Relikt bývalého velkého sídla dnes tvoří zástavba několika usedlostí místo výrazného měřítka doplněná drobněji ryze rekreační zástavbou. Dvě usedlosti dnes stojí odděleně od sídla v jihním směru. Zástavba prošla hojnými rekonstrukcemi i renovacemi, udržela si však propornou jednotu.

Celkový obraz spoluformuje hojná sídelní zeleň, uplatňující se jak v intravilánu, tak z vnějších pohledů.

Podmínky ochrany KR a doplňující doporučení k ochraně KR:

- Novou obytnou výstavbu situovat ve vazbě na strukturu stávající zástavby (proluky), při výstavbě respektovat historickou parcelaci
- Vyloučit realizaci zástavby v izolované pozici od sídla, bez vazby na stávající cestní síť
- Při realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel i forem venkovské zástavby ó sedlová střecha s mofním zvalbením, obdélný průdorys, podlažnost, barevnost; vyloučit výstavbu bytových domů

- Novou úcelovou zástavbu na území sídla vyloučit
- Novou zástavbu vhodně koncipovat s ohledem na přechod do nezastavěného území ó doplnit o diferencované výsadby stanovištně odpovídající zeleni
- Zachovat a udržovat bohatou a hodnotnou sídelní zeleň se značnou krajinnotvornou funkcí
- Bránit nevhodným architektonickými zásahy u obytných staveb (přístavby narušující hmotu a průdorys)

obr. C.184: Pohled na Závist od západu (v levé části snímku); na pozadí Pivošské hory (vpravo Starý Her-tejn)

obr. C.185: Rekreační využívaný objekt v severní části sídla se při zachování břídné formy vyznačuje umírněným výrazem odpovídajícím charakteru celého sídla; v popředí drobná kaplička

obr. C.187: Výrazná hmotu obytného domu s navazující hospodářskou částí v úhlové dispozici sjednoceného výrazu

obr. C.186: Výrazně protáhlý obdélníkový průdorys domu se sedlovou střechou v severní části sídla při cestě od Rybníku; na jinak zcela ilé obnově fasády a střechy působí rozpačitě nahodilě uspořádané okna

obr. C.188: Hospodářské objekty tradičních forem velmi organicky zaplavené v sídle s bohatou vnitřní zelení

Sídlo		fielezná				obec				
						B lá nad Radbuzou				
						k. ú.				
						fielezná u Smolova				
OKR		B	Kate inská kotlina							
MKR/pásma		B.1	I.	II.	III.	SÚ	1869	1930	1950	2011
Kategorie	východ	I.	II.	III.	IV.	obyvatel	1 391	1 687	214	28
	západ	I.	II.	III.	IV.	dom	163	265	144	20

Historický snímek mapy II. vojenského mapování (1836 ó 1852) a aktuální ortofotomapa s vyzna ením státní hranice

Indikátory a hodnoty:

plo-ná památková ochrana: ne

památkov chrán né objekty: ne

Pozice sídla v -ír-ím krajinném rámci:

Protáhlé sídlo situované p i silnici . II/197 v rozlehlé otev ené enkláv p ed státní hranicí s N meckem tvo í v sou asnosti dv ásti odd lené Farským potokem s lesnatou nivou. Východní ást tvo í obytná zástavba s výrobním areálem, západní ást s komer ní zástavbou se nachází bezprost edn u hrani ního p echodu. Ob ásti sídla jsou lokalizovány v m lkých terénních sníženinách Farského a levostranného p ítoku fielezného potoka a obklopeny blízkou vzrostlou zelení. Vizuální uplatn ní sídla je tak nízké, okrajová ást výrobního areálu figuruje v pohledech ze severovýchodu.

Základní historické souvislosti:

P íhraní ní ves, pozd ji m ste ko (od roku 1905), vznikla ve 14. století v souvislosti s hledáním fielezné rudy. Koncem 17. století zde za aly pracovat sklárny. Sklárna v nedaleké fielezné Huti, založená roku 1591, byla nejstar-í hutí na panství Svatý K íf. Prosperující obec zásadn postihly povále né události, cca 90 % zástavby bylo odstran no. V obci byla umíst na kasárna, postaven výrobní areál. V sou asnosti obec poskytuje -ír-í spektrum slufeb v souvislosti s hrani ní m p echodem, funguje zde flivo i-ná výroba, slouží rovn fl bydlení.

Vizuální projev zástavby (urbanistická struktura a charakter zástavby):

Sídlo pro-lo v povále ném období zásadní prom nou urbanistické struktury. Z p vodní zástavby zbyla ada objekt p i jifní stran silnice . II/197 ve východní ásti sídla, která se v-ak sm rem k okraji vytrácí. Prot j-í severní stranu krom n kolika stavení vypl uje zástavba n kolika ú elových objekt zem d lského drufstva. Výrazn dominantn se v zástavb sídla uplat uje objekt bývalých kasáren v míst n kde-j-ího kostela se h bitovem. P i sinici p ed ním stojí pod ka-tany a lipami památník ob tem obou válek a pomník Bohumila Majera, jenfl zde poloflil flivot na konci zá í roku 1938. Naproti p es

silici nachází n kolik výrazn j-ích hmot. V této ásti ó k iflovatky hlavní cesty s odbo kou na bývalou fieleznou Hu sm rem k jihu vystupuje zástavba n kolika zbylých usedlostí dále od pr jezdní silnice.

Na Farském potoku byl vybudován fielezný rybník, p i jeho fl severním b eh u se rozkládalo d ív j-í jádro obce sm ující k východu k n kde-j-ímu kostelu. B eh rybníka je v sou asnosti nep ístupný, stojí zde jediná novostavba.

Západní ást sídla v blízkosti státní hranice tvo í komer ní i ú elová zástavba ó trflí-t , erpací stanice i stravovací za ízení.

Sídlo se vyzna uje hojnou zelení, p edev-ím ve zmín né niv Farského potoka. Souvislá ze le obklopuje sídlo ze severní strany ó v okolí zem d lského areálu a objektu bývalých kasáren pohrani ní stráfle. Jifní okraj sídla dopl uje ze le v zahradách, prolukách a liniové porosty (doprovod podél p ítoku fielezného potoka)

Podmínky ochrany KR a dopl ující doporu ení k ochran KR:

- Nezahu-ovat zástavbu do prostoru (odd lujícího) Farského potoka; zachovat lesnatý charakter nivy
- D sledn chránit doprovodnou ze le p i fielezném rybníku
- Pro ú elovou ó komer ní zástavbu preferovat západní ást sídla p i státní hranici
- Novou obytnou výstavbu situovat ve vazb na strukturu stávající zástavby (proluky), p i výstavb respektovat historickou parcelaci; preferovat východní ást sídla p i silnici . II/197
- Vylou it realizaci zástavby v izolované pozici od sídla, bez vazby na stávající cestní sí
- P i realizaci nové výstavby dbát základních architektonických pravidel i forem venkovské zástavby ó sedlová st echa s moflným zvalbením, obdél ný p dorys, orientace, podlaflnost, barevnost; vylou it výstavbu bytových dom
- Novou zástavbu vhodn koncipovat s ohledem na p echod do nezastav ného území ó doplnit o diferencované výsadby stanoví-tn odpovídající zelen
- Bránit nevhodným architektonickým zásah m u obytných staveb (p ístavby naru-ující hmotu a p dorys p edev-ím star-í obytné zástavby)

obr. . C.189: D stojný památník ob tem obou sv tových válek v blízkosti místa n kde-j-ího kostela

obr. . C.190: Pomník Bohumila Majera ó dozorce p íslu-níka Stráfle obrany státu padlého v p edmnichovským dnech

obr. . C.191: Hmotov jednotná podéln orientovaná zástavba při silnici . II/197 o poz statek z p edvále ných let o pro-la rekonstrukcemi

obr. . C.193: Jedna z variant základního typu klasického domu zast e-éného sedlovou st echou s polovalbí kami, s vytafeným viký em uprost ed elní fasády; Zde jsou z výrazn na nadpraří oken v p ízemí jejich zaoblením

obr. . C.192: Rekonstruovaná dvoupodlažní budova obecního ú adu s valbovou st echou; st ízliv e-éné pr elí a uflití ne len ných oken p sobí trochu nevýrazným dojmem

obr. . C.194: Kompaktní dvoupodlažní objekt s valbovou st echou, stylov ur ený pro vybavenost obce; na hlavním pr elí se uplat uje íroce vystupující loubí s terasou; Objekt p sobí zám rn dominantn a reprezentativn ; ú elu je zde dosafeno vkusn pomocí jednoduchých nástroj

obr. . C.195: Novostavba v uzav eném areálu p í severovýchodním b ehú fielezného rybníka

obr. . C.197: Ú elové objekty zem d lského areálu

obr. . C.196: Trfi-t a hrani ní p echod v západní ásti sídla

obr. . C.198: Objekt bývalých kasáren v míst n kde-ího h bitova

Použitá informační zdroje:

Literatura:

- Bukáček, R., Matějka, P. (1997): Hodnocení krajinného rázu v CHKO Říp, Ochrana přírody, r. 85, č. 2.
- Culek, M. a kol. (1996): Biogeografické členění České republiky, Enigma, Praha
- Culek, M. a kol. (2005): Biogeografické členění České republiky II. díl, AOPK ČR, Praha.
- Demek, J. a kol. (1987): Zeměpisný lexikon ČR. Hory a nížiny. Academia, Praha.
- Forman, R. T. T., Godron M. (1993): Krajinná ekologie, Academia, Praha 1993 (český překlad)
- kol. (2006): Rozbory CHKO Český les, AOPK ČR a Správa CHKO Český les, Píma.
- Lexikon obcí České republiky 1869 – 2005; I. díl; SÚ, Praha.
- Löw J., Míchal, I. (2003): Krajinný ráz, Lesnická práce, s.r.o., Kostelec nad Černými lesy.
- Muranský, S. (1977): Krajinná ekologická hodnocení území, SÚSZ, sv. 79.
- Procházka, Z. (2007): Putování po zaniklých místech českého lesa I; Domašlicko; Nakladatelství českého lesa, Domašlice.
- Procházka, Z. (2011): Putování po zaniklých místech českého lesa II; Tachovsko; Nakladatelství českého lesa, Domašlice.
- Váček, J., Frolec, V. (2007): Lidová architektura, encyklopedie; Grada Publishing, a. s., Praha.
- Vorel, I. a kol. (2004): Metodický postup posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz, VUT, Praha.
- Vorel, I. a kol. (2007): Preventivní hodnocení CHKO Český les; ATELIER V, Praha.

Internetové zdroje:

- <http://www.monumnet.npu.cz/>
- <http://drusop.nature.cz/>
- <http://geoportal.gov.cz/arcgis/services>
- <http://www.zanikleobce.cz/>
- <http://sudety.cpkp-zc.cz/zanikle-obce-zapadnich-cech/>
- www.obec-milire.cz
- www.obec-obora.cz
- <http://www.nemanice.cz/historie.htm>
- <http://www.pecpodcerchovem.cz/>
- http://tachovsky.denik.cz/zpravy_region/historie-obce-obora-thirgarten20110223.html
- <http://www.penzionpivonka.cz/>
- <http://www.dobrohost.cz/sibanov>
- <http://www.kolowrat.cz/cs/lovecky-zamecek-diana>
- www.obec-rybnik.cz

Seznam příloh

- 01 Mapa širších vztahů
- 02 Prostorová a charakterová diferenciacie území
- 03 Hodnoty krajinného rázu
- 04 Kategorizace sídel